

●
● Podľa rozdeľovníka ●
●

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo

Vybavuje/linka

Martin

OU-MT-PLO1-2022/000507-736Ing. Daniel Rusnák/2304 615

06. 04. 2022

Vec

Zverejnenie všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v k.ú.: ZÁBORIE

Okresný úrad MARTIN, pozemkový a lesný odbor, pozemkové oddelenie /ďalej len „OÚ MARTIN“/ ako príslušný orgán podľa ust. § 5 ods. 4 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom фонде a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov /ďalej len „zákon“/ ako i podľa ust. § 10 ods.4 zákona

zverejňuje

všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v katastrálnom území ZÁBORIE /ďalej len „VZFUÚ“/, ktoré sú súčasťou prebiehajúcich pozemkových úprav.

VZFUÚ budú zverejnené na vhodnom mieste v obci ZÁBORIE, alebo jej časti na 30 dní a doručia sa Združeniu účastníkov pozemkových úprav v k.ú.: ZÁBORIE.

Podľa ust. § 10 ods. 5 zákona OÚ MARTIN oznámi všetkým dotknutým orgánom štátnej správy, že sa prerokujú VZFUÚ. Dotknuté orgány štátnej správy sú povinné oznámiť svoje stanoviská k návrhu VZFUÚ do 30 dní odo dňa doručenia. Ak sa dotknutý orgán v tejto lehote nevyjadrí, predpokladá sa, že nemá námietky k návrhu VZFUÚ.

Podľa ust. § 10 ods. 6 zákona námietky proti VZFUÚ prerokuje OÚ MARTIN so združením účastníkov pozemkových úprav v k.ú.: ZÁBORIE a podľa výsledkov prerokovania rozhodne o schválení týchto zásad. Rozhodnutie sa doručí verejnou vyhláškou.

Podľa ust. § 10 ods. 7 zákona schválené VZFUÚ nahrádzajú na účely výstavby spoločných zariadení a opatrení rozhodnutie o umiestnení stavby, OÚ MARTIN môže po schválení VZFUÚ zabezpečiť výstavbu spoločných zariadení a opatrení v rámci schválených VZFUU.

Podľa ust. § 10 ods. 8 zákona schválené VZFUÚ nahrádzajú na účely výstavby spoločných zariadení a opatrení rozhodnutie o umiestnení stavby, rozhodnutie o využívaní územia, rozhodnutie o odňatí poľnohospodárskej pôdy a rozhodnutie o vyňatí lesného pozemku.

Poučenie:

Účastníci môžu podať proti návrhu VZFUÚ písomné námietky v lehote do 30 dní od ich

3. prílohy
VZFUU

Mgr. Dušan Doboš
vedúci odboru

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

Rozdeľovník k číslu OU-MT-PLO1-2022/000507-736

Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby, Ulica Kollárova 543/8, 917 01 Trnava 1
Združenie účastníkov pozemkových úprav v k.ú.: Záborie, Záborie 21, 038 03 Záborie
Obec Záborie, Záborie 21, 038 03 Sklabiňa

Tvorba všeobecných zásad funkčného usporiadania územia (ďalej len „VZFÚ“) vychádzajú z ustanovení v nasledujúcich právnych predpisoch, technických predpisoch a iných podkladoch:

- zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom фонде a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o PÚ“),
- Muchová, Zlatica a Jozef Vanek. Metodické štandardy projektovania pozemkových úprav. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2009. ISBN 978-80-552-0267-9 (ďalej len „metodické štandardy“),
- Dočasný metodický návod – Vykonávanie geodetických činností pre projekt pozemkových úprav v rámci operátu obvodu schválený podpredsedom ÚGKK SR dňa 11.02.2021 číslo PP/2021/001265-1 a generálnym riaditeľom sekcie pozemkových úprav MPRV SR dňa 11.02.2021 číslo 7359/2021-3020, Z: 2658/2021, v znení Dodatku č. 1 zo dňa 23.03.2021 (ďalej len „DMN“),
- Metodický list č. PPÚ - 4/2021 – Doporučený postup prác pri spracovaní, odovzdávaní a kontrole dokumentácie projektu pozemkových úprav: Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav.

Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav sa vypracúvajú v rozsahu, ktorý zodpovedá dôvodom začatia pozemkových úprav a potrebám ďalšieho konania o pozemkových úpravách (§ 9 ods. 10 zákona o PÚ). Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav, podľa § 9 ods. 10 zákona o PÚ, obsahujú:

- prehodnotenie alebo určenie regulatívu priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, ktorý je v súlade so záväznou časťou územnoplánovacej dokumentácie, najmenej v rozsahu podľa odseku 11 a z toho vyplývajúceho verejného záujmu podľa § 1 zákona o PÚ,
- návrhy spôsobu ďalšieho využívania územia a štruktúry krajiny v obvode projektu pozemkových úprav s cieľom, aby sa v nej vzájomne zladovali priestorové požiadavky hospodárskych a iných činností človeka s krajinnoekologickými podmienkami územia,
- vymedzenie chránenej časti krajiny, ak nevznikajú podľa osobitného predpisu,

V rámci všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav sa podľa § 9 ods. 11 zákona o PÚ vykonávajú prieskumy a rozbor:

- dopravných pomerov a technického vybavenia územia,
- územných vplyvov rozvoja nepoľnohospodárskych činností,
- rozhraničenia lesnej pôdy a poľnohospodárskej pôdy, najvhodnejšieho spôsobu využitia poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, zachovania a zvyšovania jej úrodnosti a produkčných schopností a ochrany pred znehodnotením,
- požiadaviek na tvorbu miestneho systému ekologickej stability, požiadaviek na ochranu prírody a jednotlivých prírodných zdrojov a pamiatkovej starostlivosti,
- potreby úpravy vodného režimu,
- zmien v štruktúre poľnohospodárskych podnikov a lesných podnikov,
- súvislosti so susednými katastrálnymi územiami alebo obvody pozemkových úprav,
- súčasťou návrhu všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav je návrh miestneho územného systému ekologickej stability na účely pozemkových,

Na základe vyhodnotenia predchádzajúcej analýzy a syntézy prvkov a javov v území, všeobecné zásady funkčného usporiadania územia (VZFU):

- stanovujú pravidlá optimálneho spôsobu hospodárenia v krajine v zmysle priestorového a funkčného

členenia,

- navrhujú spôsob nového funkčného využívania územia,
 - vymedzujú všetky (existujúce – ponechávané bez zmeny, existujúce – s návrhom na rekonštrukciu, revitalizáciu, dobudovanie, úpravu a pod. a novo navrhnuté) spoločné zariadenia a opatrenia (SZO) a verejné zariadenia a opatrenia (VZO),
 - definujú, vo vymedzenej kostre spoločných zariadení a opatrení (SZO) a verejných zariadení a opatrení (VZO), základný návrh projekčných (pôdnych) celkov určených pre umiestňovanie (vyčleňovanie) nových pozemkov,
 - definujú druhy pozemkov a spôsob ich využitia.
-

Časť A - Prieskumy, rozbor a analýza súčasného stavu

1. Všeobecná charakteristika územia

Vymedzenie riešeného územia pozostáva z charakteristiky podľa územného a správneho usporiadania, a to v nasledovnej skladbe:

Názov katastrálneho územia:	Záborie
Kód katastrálneho územia:	512818
Kraj:	Žilinský kraj
Okres:	Martin
Susedné katastrálne územia:	512583 Skabiňa 512168 Diaková 512214 Dražkovce 512206 Dolný Kalník 545961 Turčianske Jaseno
Výmera obvodu PÚ:	497,59 ha
Výstup:	A_UM-1 Mapa širších vzťahov

2. Prehľad použitých podkladov

Kapitola pojednáva o použitých podkladoch, t. j. doteraz spracované štúdie, projekty, plány, rôzne databázy, ale aj mapy, letecké snímky, ortofotomapy, historické fotografie a iné. V tejto časti dokumentu sú uvedené nasledovné použité podklady.

Použité právne predpisy:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska schválená uznesením Vlády SR č. 1033/2001
- Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti
- Smernica EP a Rady 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík
- Smernica 2000/60/ES o vode
- STN 75 4501 (2000) Hydromeliorácie. Protierózna ochrana poľnohospodárskej pôdy. Základné ustanovenia.
- Vodný plán SR, 2015
- Vyhláška č. 213/2000 Z. z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a ich spoločenskom ohodnocovaní
- Vyhláška č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona č. 79/2015 o odpadoch v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov
- Vyhláška č. 492/2006 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú prípustné hodnoty hluku, infrazvuku a vibrácií
- Vyhláška č. 461/2009 Z. z. Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, ktorou sa vykonáva zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia
- Vyhláška č. 418/2010 o vykonaní niektorých ustanovení zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov (vodný zákon)
- Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

- Zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov (vodný zákon)
- Zákon č. 2/2005 o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 39/2007 o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení neskorších predpisov

Použité elektronické zdroje a databázy:

- Ortofotomapy UGKK a GKÚ
- Účelové mapovanie polohopisu a výškopisu v obvode PPÚ
- Topografické mapy v mierke 1 : 10 000, 1 : 25 000, 1 : 50 000
- Tematické mapy v oblasti geológie, pedológie, klimatológie
- Územnoplánovacia dokumentácia Banskobystrický samosprávny kraj,
- Územnoplánovacia dokumentácia Záborie
- Dokumentácia ochrany prírody a krajiny k príslušnému obvodu pozemkových úprav
- Digitálna geologická mapa SR v M 1:50 000 realizovaná na topografickom podklade SVM50 v systéme S-JTSK.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- www.geology.sk
- www.podnemapy.sk

- <http://apl.geology.sk/radio/>
 - <http://apl.geology.sk/geofond/zosuvy>
 - <https://www.svp.sk/sk/uvodna-stranka/povodne/inundacne-uzemia/>
 - <http://www.vuvh.sk/RSV2/download/PMPR/Vah/Plan.pdf>
 - <https://www.minzp.sk/files/sekcia-vod/phpr-ciastkove-povodie-vahu-sever.pdf>
 - www.enviroportal.sk
 - www.beiss.sk
 - www.hydromelioracie.sk
 - <http://neisrep.shmu.sk/>
 - http://www.shmu.sk/File/oko/rocenky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2017.pdf
 - <http://www.vuvh.sk/download/RSV/PMCP2/Vah/VahVP.pdf>
 - <https://envirozataze.enviroportal.sk/>
-

3. Všeobecná charakteristika územia

Všeobecná charakteristika uvádza základné informácie o území v nasledovnom členení:

Názov katastrálneho územia (kód):	Záborie
Názov obce (kód):	Záborie
Výmera katastrálneho územia:	511,77 ha
Výmera obvodu pozemkových úprav:	497,59 ha
Výmera poľnohospodárskej pôdy:	202,72 ha
Výmera ornej pôdy:	81,43 ha
Výmera vinogradov:	-
Výmera ovocných sádov:	-
Výmera lesnej pôdy:	253,32 ha
Nadmorská výška od - do (m n. m.):	431 m.n.m. – 858 m.n.m.
Poľnohospodárska výrobná oblasť/podoblasť:	Zemiakárska/Z1-Z4

Záborie je stará zemianska obec ležiaca medzi Turčianskym Jasenom a Sklabiňou, asi 6 km východne od mesta Martin, v bočnom údolí Sklabinského potoka, pod hrebeňom Veľkej Fatry. Kataster obce Záborie susedí s katastrami obcí Sklabiňa, Turčianske Jaseno, Dolný Kalník, Dražkovce a Diaková. Záborie je od hlavného mesta Bratislavy 180 km. Mesto leží pri významnej komunikačnej spojnici ciest medzi Martinom a Ružomberkom.

Kataster obce tvoria lúky, pasienky, orná pôda a vo východnej časti katastra lesy. Obec sa rozprestiera na pomedzí Turčianskej kotliny a Veľkej Fatry.

Turčianska kotlina

Je typom hlbokaj, celistvej tektonickej depresie s rázom priekopovej prepadliny, vyplnenej prevažne kvartérnymi sedimentami. Začala vznikať v mladších treťohorách - v neogéne, v ktorých prebiehali mladšie fázy alpínskeho vrásnenia, sprevádzané intenzívnou sopečnou činnosťou. Vtedy ju ohraničili pohoria Malá a Veľká Fatra. V ďalšom geologickom období v neogéne, v bádene až sarmate bola od Podunajskej nížiny oddelená vyzdvihnutím Žiaru a vulkanickou činnosťou vzniknutých Kremnických vrchov. Vodné toky, ktoré do toho času odvodňovali kotlinu juhozápadným smerom, od sarmatu zmenili smer na sever. Celá kotlina, naklonená v smere od juhu (700 m.n.m.) na sever (370 m.n.m.), sa s okolitými horstvami domodelovala v starších štvrtohorách - pleistocéne pri viacnásobnom vystriedaní ľadových dôb sprevádzaných intenzívnym mrazovým zvetrávaním a soliflukčným (pôdotokovým) prenosom materiálu. Súčasný tvar a sedimentačné prostredie kotliny boli teda dobudované iba v pliocéne a od stredného pleistocénu je riečny sedimentačný bazén jednotný a v celom rozsahu orientovaný na sever do Váhu.

Veľká Fatra

Pohorie Veľká Fatra tvorí výrazný morfoštruktúrny celok S – J smeru, ktorý je výsledkom diferenciácie Západných Karpát v miocéne (mladšie treťohory). Pri formovaní pohoria sa uplatnili zlomy S – J smeru. Z východnej strany pásmo revúckych zlomov, zo západnej zlomy oddeľujúce pohorie od Turčianskej kotliny. V miocéne nastalo exogénne modelovanie územia – zvýraznili sa základné črty reliéfu na odolných vápencoch a dolomitoch, zintenzívnela riečna sieť, dochádzalo ku krasovateniu. Na mäkkom podklade tvorenom ilovcami, bridlicami a v kryštalinických komplexoch sa výrazne prejavila hĺbková erózia. Zdvihom Karpát na rozhraní neogénu a pleistocénu sa vytvorila poriečna roveň, v kvartéri sa vytvorili riečne terasy a prebiehalo ďalšie modelovanie morfoštruktúry reliéfu. V súčasnosti tvorí Veľká Fatra výrazný hrastový horský masív, ktorého najsevernejšia časť je oddelená antecedentným údolím Váhu. Ploché chrbty vnútornej časti strieda veľmi členitý reliéf v JZ a Z časti, kde na odolných vápencoch a dolomitoch zasahujú zvyšky starých denudačných rovní až po okraj pohoria. Hlboko zarezané doliny so strmými svahmi spôsobili veľkú diferenciáciu terénu. Riešené územie je značne diferencované podľa sklonov reliéfu. Sklon je najnižší v údoliach riek Váh a Turiec a

ich prítokov v centrálnej časti okresu. Smerom k okrajovým častiam okresu sklon terénu rapídne stúpa až dosahuje vrcholy pohorí Malej a Veľkej Fatry a pohoria Žiar. V kotlinovej centrálnej časti prevažuje sklon 0 – 7°, v podhoríach je najčastejší sklon 7 - 17°, v obvodových pohoríach dominujú strmé sklony nad 25°. Expozícia alebo orientácia reliéfu voči svetovým stranám je vyjadrená v stupňoch v rozpätí 0-360°, pričom 90° - sever, 180° - západ, 270° - juh a 360° - východ. Centrálnu Turčiansku kotlinu obkolesujú južné svahy Krivánskej Fatry, juhovýchodné svahy Lúčanskej Fatry, severovýchodné svahy pohoria Žiar a západné až severozápadné svahy Veľkej Fatry. Geodynamické javy ako rozhodujúce súčasné reliéfovotvorné procesy spôsobujú zmeny štruktúry horninového prostredia, pôd, reliéfu a hydrogeologických pomerov, ako aj celkovú zmenu kvality životného prostredia. Mnohé z nich môžu byť vyvolané alebo aktivizované aj činnosťou človeka. Medzi geodynamické javy patria zosuvné javy (svahové poruchy), výmoľová erózia, veterná erózia, presadanie zemín. Prúdivá sila tokov podmieňuje fluvialne procesy, kde dochádza k odnosu alebo naopak k usádzaniu materiálu. Ďalej voda pôsobí aj na vápencový podklad pohorí, kde vznikajú krasové javy – jaskyne, závrty, škrapy a iné. V pohoríach Malej a Veľkej Fatry sú bežné kryogénne procesy, najmä snehové lavíny. Eolické procesy sú spôsobené rušivým vplyvom vetra, v riešenom území sú zanedbateľné. Človek svojou činnosťou vytvára priamo nielen rôzne tvary reliéfu, ale významne ovplyvňuje i morfogenetické procesy. Antropogénne tvary závisia od druhu aktivity a od charakteru pôvodného reliéfu, na ktorom sa táto realizuje. Povrchové antropické formy môžu byť vyvýšené (násypy, haldy) alebo vhlbené (napr. štrkové jamy). Pri výstavbe ciest, železníc alebo vodných nádrží vznikajú často lineárne pretiahnuté formy – zárezy, násypy, valy, hrádze. Formovanie povrchu predstavuje tiež planácia, čiže zarovnávanie a tvorba antropogénnych terás.

4. Prírodné pomery

Sú charakterizované abiotickými zdrojmi (neživé zložky a prvky krajiny), ktoré tvoria pôvodnú a trvalú základňu ostatných krajinných štruktúr. Takéto krajinné prvky sú prevažne prírodnými zdrojmi a pre človeka tvoria cieľ využívania. Zároveň sú základňou na pretváranie a vytváranie nových prvkov v krajine. Tvoria ich horniny, georeliéf, pôdy, povrchové a podzemné vody a ovzdušie. Bližšie podrobnosti sú uvádzané v nasledovných kapitolách.

4.1 Klimatické pomery

Vzhľadom na duplicitu textu s VZFÚ časťou B pod názvom „Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ“ sa bližšie informácie neuvádzajú. Uvedené informácie k prírodným pomeroch sa nachádzajú v predmetnej časti B.

4.2 Hydrologické pomery a vodohospodárske pomery

Vzhľadom na duplicitu textu s VZFÚ časťou B pod názvom „Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ“ sa bližšie informácie neuvádzajú. Uvedené informácie k prírodným pomeroch sa nachádzajú v predmetnej časti B.

4.3 Geologické pomery

Vzhľadom na duplicitu textu s VZFÚ časťou B pod názvom „Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ“ sa bližšie informácie neuvádzajú. Uvedené informácie k prírodným pomeroch sa nachádzajú v predmetnej časti B.

4.4 Pedologické pomery

Vzhľadom na duplicitu textu s VZFÚ časťou B pod názvom „Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ“ sa bližšie informácie neuvádzajú. Uvedené informácie k prírodným pomeroch sa nachádzajú v predmetnej časti B.

Výstup: A_UM-2 Bonitované pôdnoekologické jednotky a hlavné pôdne jednotky

4.5 Geomorfologické pomery

Vzhľadom na duplicitu textu s VZFÚ časťou B pod názvom „Miestny územný systém ekologickej stability na účely PÚ“ sa bližšie informácie neuvádzajú. Uvedené informácie k prírodným pomeroch sa nachádzajú v predmetnej časti B.

Výstup:	A_UM-3a Digitálny model reliéfu (DMR)
	A_UM-3b Sklon reliéfu
	A_UM-3c Expozícia reliéfu
	A_UM-3d Svahové dĺžky
	A_UM-3e Dráhy povrchového odtoku (kvapky)
	A_UM-3f Dráhy sústredeného povrchového odtoku

4.6 Charakteristika územia podľa reprezentatívnych geoeosystémov

Hodnotenie reprezentatívnosti biotopov z hľadiska ÚSES znamená posúdenie biogeografického významu daného krajinného segmentu, resp. biotopov. Toto posúdenie zahŕňa posúdenie miery reprezentatívnosti daného segmentu v rámci biogeografickej jednotky (členenia), ale i identifikáciu unikátnych, výnimočných ekosystémov v danej biogeografickej jednotke, ktorých vznik je podmienený špecifickými ekologickými podmienkami. Cieľom novodobej ochrany prírody a krajiny je zabezpečiť prosperujúcu a udržateľnú spoločnosť a to prostredníctvom ochrany, obnovy, rozvoja a udržateľného využívania prírody a krajiny. Zachovanie vhodných podmienok života človeka na Zemi podmieňuje zachovaním vhodných podmienok života všetkých ostatných druhov. Novodobá ochrana prírody a krajiny sa neobmedzuje iba na jednotlivé typy prírodných ekotopov a voľne žijúce organizmy, ale zohľadňuje aj ľudské aktivity. Takýto prístup si vyžaduje zachovanie prirodzených funkcií a vzťahov všetkých, teda aj neživých zložiek krajinskej sféry v geoeosystémoch, kde geoeosystém zahŕňa abiotický obsah, potenciálnu vegetáciu, súčasné využitie a ochranu. Reprezentatívne geoeosystémy (REPGES) sú modelové, veľmi komplexné územné jednotky, ktoré charakterizujú, t. j. reprezentujú rozhodujúce, najvýraznejšie črty geoeosystémov. Tvoria rozhodujúce jadrá geoeodiverzity, preto by mali byť chránené. Na regionálnej úrovni sa vyčleňujú na základe syntézy abio-komplexov a potenciálnej vegetácie. Jednotlivé typy REPGES SR boli teda určené na základe:

- zonálnych (bioklimatických) podmienok – v krajine ich vyjadrujú predovšetkým vegetačné pásma. Charakterizované sú podľa bioklimatických podmienok, ktoré sú komplexne vyjadrené v 9 zónach potenciálnej vegetácie.
- azonálnych podmienok – primárne najmä kvartérno-geologického podkladu a reliéfu, druhotne pôdami a výškou hladiny podzemných vôd. Na základe týchto podmienok sa definovalo 37 typov.

Charakteristika jednotlivých typov REPGES má slúžiť ako ekologicky podložený systémový základ pre navrhovanie nových chránených území, ako aj navrhovanie prvkov ÚSES – biocentier na regionálnej úrovni.

Typy REPGES SR majú charakter potenciálnych geoeosystémov, boli vyčlenené na základe abiotických podmienok a potenciálnej vegetácie. Zoznam REPGES v geoeologických regiónoch a subregiónoch na území obvodu pozemkových úprav:

Fytogeografická oblasť	Fytogeografický obvod	Geoekologický región	Geoekologický subregión	Kód REPGES
Západokarpatská flóra	flóra vnútrokarpatských kotlín	Veľká Fatra	Lysec	98
Západokarpatská flóra	flóra vnútrokarpatských kotlín	Veľká Fatra	Lysec	64
Západokarpatská flóra	flóra vnútrokarpatských kotlín	Veľká Fatra	Mošovská pahorkatina	25

Prvky REPGES v zastúpení typov 61, 98, 25 zadeľujú Záborie do fytogeografickej oblasti západokarpatskej flóry do fytogeografického obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín, do Geoekologického regiónu Veľkej Fatry, do Geoekologického subregiónu Lysec a Mošovská pahorkatina.

5. Súčasnú využívanie územia v obvode projektu

V krajinnoekologickom plánovaní sa hmotné prejavy prírodného, poloprírodného a/alebo antropogénneho pôvodu na zemskom povrchu označujú ako druhotná/súčasná krajinná štruktúra. V geografickej praxi majú označenie ako využitie pôdy, v súčasnosti sa skôr preferuje termín využitie krajiny. V rámci MÚSES na účely pozemkových úprav sa používa termín využitie pozemkov. Podľa zákona č. 162/1995 Z. z. (Katastrálny zákon) a súvisiace vyhlášky sú plochy, ktoré pokrývajú celý zemský povrch, označované ako druhy pozemkov a charakterizuje ich spôsob využívania. V zmysle dotknutej právnej úpravy sa pod pozemkom rozumie časť zemského povrchu oddelená od susedných častí hranicou územnej správnej jednotky, katastrálneho územia, zastavaného územia obce, hranicou vymedzenou právom k nehnuteľnosti, hranicou držby alebo hranicou druhu pozemku alebo rozhraním spôsobu využívania pozemku. Pozemky sa v katastri nehnuteľností členia na 10 druhov.

Na základe príslušnej geodetickej dokumentácie (výstupov účelového mapovania polohopisu) je podľa prílohy č. 1 k vyhláške ÚGKK SR č. 491/2009 Z. z. 10 druhov pozemkov rozčlenených na 41 spôsobov využívania. Účelom mapovania súčasného využitia pozemkov je detailne zachytiť prejavy a spôsob využívania územia s doplnením ekologicko-fyziognomickej charakteristiky. Charakteristika súčasného využitia pozemkov sa vykonáva terénnym prieskumom a interpretáciou leteckých snímok, alebo ortofotomáp. V prípade nezrovnalostí z výstupov účelového mapovania polohopisu sa doplnia areály prvkov využitia pozemkov podľa terénneho prieskumu realizované v etape spracovania dokumentu MÚSES. Charakteristika súčasného využívania pozemkov má východiskovú bázu v digitalizácii ortofotomapy s využitím údajov z databáz (ZBGIS, JPRL, LPIS, CORINE a projekty RÚSES) a terénnou verifikáciou. Súčasná krajinná štruktúra je výsledkom dlhodobého pôsobenia antropického tlaku na krajinu, veľkosť ktorého ovplyvňuje mieru stability a kvality. Súčasnú krajinnú štruktúru tvoria súbory prirodzených a človekom čiastočne alebo úplne pozmenených dynamických systémov, ako aj novovytvorené umelé prvky, ktoré vznikli na osnove prvej štruktúry. Jej prvky možno charakterizovať najmä ako fyzické formy využitia zeme a reálnej bioty a ako objekty a výtvyry človeka.

Na podklade výstupov účelového mapovania polohopisu v obvode projektu a rekognoskácie územia sa vytvára grafický podklad pre návrhové a projekčné činnosti - Mapa súčasného využívania pozemkov v obvode projektu. Mapa súčasného využívania územia sa v obvode projektu vyhotovuje na podklade účelového mapovania polohopisu v obvode projektu v podrobnejšom členení na základné prvky využívania pozemkov (PVPPU) na účely navrhovaných a projekčných činností.

Štruktúra vrstiev využívania územia v obvode projektu

DRPPU - druh pozemku komisionálne odsúhlasený	SVPPU - spôsob využívania pozemku komisionálne odsúhlasený	PVPPU - podrobnejšie členenie SVPPU
Orná pôda	1 – pozemok využívaný pre rastlinnú výrobu, na ktorom sa pestujú obilniny, okopaniny, krmoviny, technické plodiny, zelenina a iné poľnohospodárske plodiny alebo pozemok dočasne nevyužívaný pre rastlinnú výrobu	201
Záhrady	4 – pozemok prevažne v zastavanom území obce alebo v záhradkárskej osade, na ktorom sa pestuje zelenina, ovocie, okrasná nízka a vysoká zeleň a iné poľnohospodárske plodiny	501
Trvalý trávny porast	7 – pozemok lúky a pasienku -trvalo porastený trávami alebo pozemok dočasne nevyužívaný pre trvalý trávny porast	701
		702
		703
		704
	99 – Pozemok využívaný podľa druhu pozemku	706
		707
		708
709		
Lesný pozemok	38 - Pozemok s lesným porastom, dočasne bez lesného porastu na účely obnovy lesa alebo po vykonaní náhodnej ťažby	10212
		10213
Vodná plocha	11 – vodný tok (prirodzený – rieka, potok; umelý – kanál, náhon a iné)	11101
		11014
Zastavaná plocha a nádvorie	15 – Pozemok, na ktorom je postavená bytová budova označená súpisným číslom	13101
	17 – pozemok, na ktorom je postavená budova bez označenia súpisným číslom	13102
	18 – Pozemok, na ktorom je dvor	13103
	22 – Pozemok, na ktorom je postavená inžinierska stavba – cestná, miestna a účelová komunikácia, lesná cesta, poľná cesta, chodník, nekryté parkovisko a ich súčasti	13104
		13321
25 – Pozemok, na ktorom je postavená ostatná inžinierska stavba a jej súčasti	13322	
13202		

Ostatná plocha	32 – Pozemok na ktorom je cintorín alebo urnový háj	14601
	34 – Pozemok, na ktorom je manipulačná a skladová plocha, objekt a stavba slúžiaca lesnému hospodárstvu	14271
	37 – Pozemok, na ktorom sú skaly, svahy, rokliny, výmole, vysoké medze s krovím alebo kamením a iné plochy, ktoré neposkytujú trvalý úžitok	14420 14426

Sumarizácia výmer druhov pozemkov a ich percentuálneho zastúpenia doterajšieho stavu evidovaného v registri C-KN a nového stavu zameraného v rámci účelového mapovania polohopisu (spôsob využívania pozemkov). Porovnáva sa rozdiel výmer podľa jednotlivých druhov pozemkov v obvode projektu.

Druh pozemku	Stav C-KN		Spôsob využívania pozemkov (SVPPU)		Rozdiel výmery	
	ha	%	ha	%	ha	%
Orná pôda	63,16	12,69	81,43	16,40	-18,27	-3,71
Záhrada	0,28	0,06	0,65	0,10	-0,37	-0,04
Trvalý trávny porast	208,22	41,85	120,64	24,20	87,59	17,65
Poľnohospodárska pôda spolu	271,67	54,6	202,72	40,70	68,95	13,90
Lesný pozemok	212,88	42,78	253,32	50,90	-40,44	-8,18
Zastavaná plocha a nádvoría	4,73	0,95	8,21	1,60	-3,48	-0,67
Ostatná plocha	4,93	0,99	27,09	5,40	-22,16	-4,41
Vodné plochy	3,37	0,68	6,24	1,30	-2,87	-0,63
Nepoľnohospodárska pôda spolu	225,91	45,4	294,86	59,20	-68,95	-13,89
Celková výmera pôdy	497,59	100	497,59	100	0,00	0,01

6. Hospodárske využitie krajiny

Hlavným cieľom etapy VZFÚ je navrhnúť vhodný a všeobecne prijateľný spôsob funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav, pričom z hľadiska využívania územia v obvode pozemkových úprav dominuje predovšetkým poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo.

6.1 Poľnohospodárska výroba

V obvode projektu pozemkových úprav Záborie sa v súčasnosti poľnohospodársky využíva cca 202,72 ha, čo je 40,7 % z celkovej plochy obvodu projektu PÚ. V štruktúre pôdy dominujú intenzívne využívané trvalé trávne porasty. Hospodárenie prebieha tradičnými metódami bez využitia alternatívnych možností výroby (napr. ekologické poľnohospodárstvo). V obvode projektu hospodária a užívajú poľnohospodárske pozemky poľnohospodárske subjekty: Poľnohospodárske družstvo Sklabiňa, 038 03 Sklabiňa 153. Z hľadiska živočíšnej výroby evidujeme v obvode farmy ŽV a to chov hovädzieho dobytku mliekového typu a oviec. Celý obvod PPÚ Záborie patrí z hľadiska znevýhodnených oblastí do kategórie H2, horské oblasti (nadmorská výška > 700 m), čomu zodpovedajú aj vhodne umiestnené trvalé trávne porasty.

Rastlinná výroba - hodnotenie charakteru rastlinnej výroby z hľadiska

Príslušnosť do poľnohospodársky znevýhodnených oblastí	ANC: H2, horské oblasti (nadmorská výška 600 - 700 m n.m.)
Štruktúry a úrod pestovaných plodín, vhodnosti ich pestovania v danej výrobnej oblasti (na základe zaradenia do poľnohospodárskej výrobnej oblasti)	Prevažne trvalé trávne porasty, ktoré sú vhodne umiestnené do príslušnej poľnohospodársky znevýhodnenej oblasti
Uplatňovanie systému hospodárenia na pôde (konvenčný, ekologický)	konvenčné hospodárenie, prevažne intenzívne trvalé trávne porasty
Uplatnenie hydromelioračných zariadení (závlahy, odvodnenie),	V obvode nie sú evidované žiadne závlahy ani odvodnenia
Používaný spôsob agrotechniky (pôdoochranné - priama sejba, mulčovanie a minimalizačné technológie-redukovaná hĺbka spracovania pôdy, spájanie pracovných operácií a pod.) v nadväznosti na mechanizačné vybavenia podniku	Pozemky len s trvalými trávnyimi porastami, nie sú uplatňované žiadne špeciálne pôdoochranné agrotechniky.
Zastúpenia, lokalizácie a spôsobu využívania špeciálnych druhov pozemkov (chmeľnice, vinice, sady, zeleninárstvo). vyhodnotenie stavu porastov s predpokladom na ďalšie využitie.	V obvode neevidujeme špeciálne druhy pozemkov

Živočíšna výroba - hodnotenie charakteru živočíšnej výroby z hľadiska

Špecializácie, doplnkových, resp. špecifických chovov	V obvode neevidujeme špeciálne, doplnkové ani ináč špecifické chovy
Lokalizácie a stavu objektov ŽV (farma, kapacita, súčasný stav a návrh na využitie - rekonštrukcia, resp. likvidácia)	V obvode sa nachádza farma ŽV- chov dojníc v počte 350 ks a oviec v počte 250 ks
Technológie chovu zvierat	Nešpecifikované, v obvode neevidované
Dodržanie welfare zvierat	Voľné ustajnenie v boxoch pre dojnice Voľná podstielka pre ovce
Denná a ročná produkcia hospodárskych hnojív a zabezpečenie ich skladovacích kapacít (vrátane ich lokalizácie a prevádzkového stavu) v zmysle vyhlášky MP SR č. 199/2008 Z. z., ktorou sa ustanovuje Program poľnohospodárskych činnosti vo vyhlásených zraniteľných oblastiach	Nešpecifikované, v obvode neevidované

Účelová poľnohospodárska výroba

Charakterizujú sa prevádzky spracovania vlastných poľnohospodárskych produktov (výroba vín, syrov, vlastné bitúinky, výrobné krmív, osív, sklady ovocia, zeleniny, a pod.) z hľadiska ich umiestnenia prevádzky schopnosti a predpokladov do budúcnosti	Žiadna účelová poľnohospodárska výroba
---	--

Vplyv poľnohospodárskej výroby na životné prostredie

Poľnohospodárska výroba sa realizuje z hľadiska ochrany ovzdušia v zaťaženej emisnej oblasti, z hľadiska ochrany vodných zdrojov v zraniteľnej oblasti Nariadenie vlády SR č. 617/2004 Z. z., alebo	Nešpecifikované, v obvode neevidované
---	---------------------------------------

v poddolovanom území.	
Niektorá z prevádzok podlieha Integrovannej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP (zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.)	Nešpecifikované, v obvode neevidované
Používanie hnojív v súlade s Kódexom správnej poľnohospodárskej praxe (Zásady správneho používania hnojív)	Nešpecifikované, v obvode neevidované
Nakladanie so vznikajúcim odpadom (vrátane uhynutých zvierat) a odpadovými vodami je v súlade s legislatívou SR	Nešpecifikované, v obvode neevidované

6.2 Lesná výroba

Lesné porasty sú v rámci vymedzeného obvodu PPÚ Záborie zastúpené v severnej ale hlavne vo východnej časti územia. Celková rozloha lesov v obvode je 253,32 ha (50,90 % z obvodu projektu pozemkových úprav) a sú súčasťou lesného hospodárskeho celku Kantor. Obhospodarovateľom lesa v obvode PPU je Komposesorát Záborie, pozemkové spoločenstvo. Podrobnejší popis k lesnej výrobe je uvedený v MUSES Záborie.

Vlastníctvo lesných pozemkov a hospodáriace subjekty	Komposesorát Záborie, pozemkové spoločenstvo
Charakteristika jednotiek priestorového rozdelenia lesných pozemkov (lesné oblasti a podoblasti, lesné celky, vlastnícke celky, ostané lesné pozemky)	Uvedené nižšie v tabuľke
Kategorizácia z hľadiska využívania ich funkcií podľa zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov	Hospodárske lesy
Charakter mimoprodukčných funkcií lesa v riešenom území	Protieózna, pôdocohranná, záchyt vody, rekreácia
Skladba lesa (listnatý, zmiešaný, ihličnatý) a vek lesa	Uvedené nižšie v tabuľke
Vyhodnotenie sprístupnenie lesa a využívanie lesných ciest	Všetky dostupne siete sú sprístupnené a bez iného obmedzenia
Rozsah, objem a spôsob ťažby, vplyv na životné prostredie	Neohrozuje v súčasnej dobe
Ohrozenie lesov (zdravotný stav, pásma ohrozenia imisiami)	Bez všeobecného ohrozenia
Vykonané a plánované opatrenia (lesníckotechnické meliorácie a zahrádzanie bystrín)	Bez závažných opatrení, len v rámci ochranného pásma národného parku

6.3 Ostatné využitie územia - nepoľnohospodárske aktivity

Podrobnejší popis nepoľnohospodárskeho a nelesného využitia územia je uvedený v MUSES Záborie:

Ťažobný priemysel vrátane chránených ložiskových území a dobývacích priestorov,	Nevyskytuje sa
---	----------------

odkaliská, haldy, atď.	
Miestny priemysel vrátane liehovarov, pivovarov, cukrovarov, tehelní, atď	Nevyskytuje sa
Skládky odpadov vrátane legálnych, nelegálnych a plánovaných	Zistené nelegálne smetiská popri cestách v rigoloch, zlikvidovaná skládka, neobnovená
Rekreačné, turistické a športové využívanie územia	Sezónne rekreačné ubytovanie, agroturistika

6.4 Špecifické záujmy v krajine

Pri špecifických záujmoch využívaní územia sa sleduje:

Zariadenia Ministerstva obrany SR a Ministerstva vnútra SR, nadzemné a podzemné vedenia a zariadenia existujúce a plánované, ochranné pásma elektroenergetických plynárenských a tepelných zariadení (zákon č. 656/2004 o energetike, § 36, 56, 57, 63, 64)	Bez záväzných záujmov
Miestny priemysel vrátane liehovarov, pivovarov, cukrovarov, tehelní, atď	Bez aktívnych priemyselných zón
Skládky odpadov vrátane legálnych, nelegálnych a plánovaných	Neidentifikované zóny
Rekreačné, turistické a športové využívanie územia	Nevyskytujú sa

7. Hospodárske využitie krajiny

Jedným z hlavných cieľov projektu je vytvoriť také pôdne (projekčné) celky, ktoré by tvarom a rozmermi vyhovovali aj modernej poľnohospodárskej technike. Nakoľko sa predpokladá, že väčšina vlastníkov po pozemkových úpravách ponechá svoje pozemky v nájmoch väčších poľnohospodárskych subjektov. Pri hodnotení lokality sa prihliada k možnému využitiu z hľadiska pôdných vlastností (obsah humusu, hĺbka pôdneho profilu, štruktúra, skeletovitosť, geologické vlastnosti a iné), vodných pomerov (výška hladiny podzemnej vody, lokality trpiace suchom), konfigurácie terénu (sklon, členitosť, poloha k svetovým stranám), vhodnosť pestovania špeciálnych plodín (sady, vinice, chmeľnice).

Všetky opatrenia a zariadenia by mali komplexne vytvoriť najvhodnejšie podmienky pre vysoko produktívne poľnohospodárstvo na úrovni drobnopodstatiteľov, fariem alebo poľnohospodárskych podnikov. Pri riešení tejto otázky sa má plne uplatniť zásada, že každý pôdny celok má byť využívaný len v súlade s jeho pôdno-ekologickými a produkčnými vlastnosťami, a že všetky pestovateľské, zúrodňovacie, stavebné a iné zásahy majú byť primárne odvodené od podmienok stanovišť.

Podmienky usporiadania a využívania pôdneho fondu (súčasný stav) sa riešia v obsahovom členení:

- Organizácia pôdneho fondu.
- Delimitácia druhov pozemkov (rozhraničenie poľnohospodárskej a lesnej pôdy).
- Veľkosť a tvar pôdných celkov ornej pôdy.
- Prejavy degradácie a potreba ochrany pôdy.
- Technické prekážky.

7.1 Organizácia pôdneho fondu

Hospodársky obvod – predstavuje vyššiu úroveň vzťahu k poľnohospodárskej pôde a jej využívaniu. Charakterizuje sa hospodársky obvod jednotlivých poľnohospodárskych výrobných jednotiek. Charakterizuje sa obvod pozemkových úprav a obvod projektu pozemkových úprav vo vzťahu k súčasnému poľnohospodárskemu využívaniu poľnohospodárskej pôdy v produkčných celkoch podľa identifikačného systému poľnohospodárskych parciel (LPIS). Popíšu sa pôdne celky s charakterom cezhraničného súvislého obhospodarovania podľa hospodárskych obvodov. Je to potrebné z hľadiska nielen revízie stavu súčasnej tvorby pôdnych celkov, ale aj vo vzťahu k návrhu optimálneho priestorového a funkčného využívania územia (prepojenie poľných ciest, protierózne, vodohospodárske, revitalizačné a iné opatrenia).

Databáza produkčných blokov - LPIS

V súčasnom období riešená v rámci registra poľnohospodársky využívaných pozemkov podľa legislatívy Európskej únie. Register poľnohospodárskych pozemkov je súčasťou IACS, ktorý je v každom štáte Európskej únie realizovaný v súlade so základnými právnymi predpismi EÚ. Poľnohospodársky využívané pozemky, ku ktorým sa vzťahujú žiadosti poľnohospodárov o dotácie v k. ú. Záborie orientačne zobrazuje obrázok:

Príklad rozdelenia poľnohospodárskej pôdy v databáze LPIS na produkčné bloky a kultúrne diely z aplikácie GSAA (zdroj: <https://gsaa.mpsr.sk/2021/> – diely pôdnych blokov 2021).

Zobrazenie dielov pôdnych blokov. Zdroj: www.podnemapy.sk

Rozmiestnenie a spôsob využívania poľnohospodárskych druhov pozemkov v súčasnom stave –

v obvode projektu pozemkových úprav Záborie sa v súčasnosti poľnohospodársky využíva 202,72 ha, čo je 40,7 % z celkovej plochy obvodu projektu PÚ. V štruktúre pôdy dominujú intenzívne využívané trvalé trávne porasty. Podrobnejší popis je uvedený v MÚSES.

Kód	Druh pozemku	Kód SVPPU	Kód PVPPU	Kód biotop	PVPPU	Výmera	Výmera v %
2	Orná pôda	0200	0201	-	Orná pôda - malobloková	12,35	4,8
5	Záhrady	0500	0501	-	Záhrady na pestovanie ovocia a zeleniny	10,3	0,01
7	Trvalý trávny porast	0700	0701	-	Iné - degradované TTP	10,46	0,4
			0702	-	Intenzívne	18,7	19,6

					využívané lúky			
			0703	Lk6	Polointenzívne využívané lúky	11,19	2,1	
			0704	Tr7	Extenzívne využívané lúky a pasienky	10,31	0,04	
			0706	-	Intenzívne využívané lúky	10,35	0,15	
			0707	Tr7	Extenzívne využívané lúky a pasienky s NDV	10,36	0,16	
			0708	Lk6	Opustené lúky a pasienky	10,5	0,48	
			0709	Tr7	Opustené lúky a pasienky s NDV	10,52	0,54	
10	Lesný pozemok	10200	10212	Ls5.1	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	25,48	35,4	
			10213	Ls5.1	Bukové kvetnaté lesy podhorské	12,97	6,25	
13	Zastavaná plocha a nádvorie	13100	13101	-	Sidelná zástavba s prevahou bytových domov	10,29	0,01	
			13102	-	Sidelná zástavba s prevahou nebytových domov	10,3	0,02	
			13103	-	Sidelná zástavba – spevnená plocha	10,42	0,3	
			13104	-	Sidelná zástavba – iné úžitkové plochy plocha	10,3	0,02	
			13321	-	Cestná komunikácia	10,71	0,98	
			13322	-	Miestna komunikácia	10,61	0,75	
			13202	-	Nebytová zástavba – technické objekty	10,29	0,01	
14	Ostatná plocha	14600	14601	-	Cintorín	10,32	0,08	
			14270	14271	-	Ostatná plocha – manipulačné priestory	10,48	0,45
			14420	14420	-	Ostatné plochy s Nelesnou drevinovou vegetáciou	19,43	21,3

		14426	-	Nelesná drevinová vegetácia prirodzeného charakteru	12,93	6,15
Orná pôda:	Orná pôda malobloková je využívaná hlavne fyzickými osobami, nachádza sa predovšetkým v okolí intravilánu. Technické oševné postupy a technológie sú viazané na ročnú obmenu a technické využívanie pre danú plodinu a možnosti výsadby. Orná pôda s výmerou: 81,43 ha (16,36 %) z toho len malobloková orná pôda.					
Chmeľnice:	Neidentifikované					
Vinice:	Neidentifikované					
Záhrady (mimo intravilánu obce):	Záhrady sú využívané individuálne a s celkovou výmerou 0,65 ha (0,13%).					
Ovocné sady:	Neidentifikované					
Trvalé trávne porasty:	Trvalé trávne porasty s výmerou: 202,72 ha (40,74 %) sú v k. ú. Záborie zredukované a to najmä v dôsledku zarastania a opustenia poľnohospodárskych plôch. V súčasnosti sa lúky a pasienky v tomto území nachádzajú v strede územia.					

Rozmiestnenie a spôsob využívania lesných pozemkov v súčasnom stave - rozmiestnenie a využívanie lesnej pôdy (LP) podlieha spôsobom, ktoré predpisuje Program starostlivosti o lesy (PSoL). Les ovplyvňuje predovšetkým vodný režim krajiny. Pri účelnom rozmiestňovaní lesných pozemkov sa posudzuje:

- Súčasný stav z pohľadu stanovištných podmienok a optimálneho využitia územia, pričom sa prihliada na delimitačné kritériá.

Lesné porasty v obvode sú všetky hospodársky využívané a obhospodarované. Celková výmera lesných pozemkov v obvode PPÚ je 253,32 ha, čo predstavuje 50,90 % výmery obvodu PPU. Vyhodnotenie potreby arondačných zmien medzi poľnohospodárskou a lesnou pôdou v súlade s vytváraním lepších podmienok na obrábanie pozemkov, ochranu pôdy, vodných zdrojov a pod.

Reálna lesná vegetácia na lesnom pôdnom fonde je charakterizovaná v porovnaní s potenciálnou vegetáciou na základne terénneho prieskumu a druhového zloženia podľa programu starostlivosti o les. Aktuálne druhové zloženie porastov je výsledkom spolupôsobenia prírodných faktorov a antropogénnej činnosti a je často odlišné od potenciálneho druhového zloženia.

- Vhodnosť prinávratenia plôch zarastených samonáletom drevín na poľnohospodárske účely rekultivácia/vyklčovanie), ponechania na lesné účely alebo iné účely (ekostabilizačné plochy a pod.). Pôdy so samonáletom drevín sa posudzujú podľa stupňa náletu a veku. Takéto plochy nemusia mať vždy vysokú ekologickú hodnotu a preto je vhodné posúdiť prípadné odstránenie drevín a zúrodnenie pôdy.

Z hľadiska ekologickej stability ekosystémov je priestorové rozloženie krajiny závislé od druhej rozmanitosti prvkov poskytujúcich spolupôsobenie prírodných faktorov na antropogénnej činnosti a ich vplyv. Plochy s nelesným drevinovým zložením a plochy poskytujúce prirodzený vegetačný charakter vytvárajú priaznivé podmienky pre život a dotvárajú krajinnú scenériu. Takéto prvky radíme medzi významové a ekologicky veľmi stabilné, hlavne kvôli rozmanitosti a druhej pestrosti. Drevinové zloženie jednotlivých lesných dielov je nasledovné:

Lesný dielec	Drevinové zloženie	Kategória lesa	HSLT	Vek
536	SM 50, BO 15, BK 10, OS 10	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	30
540	SM 50, SC 20, BO 20, JH 5, BK 5	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	15
554	BK 90, SM 10	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	65
536	BK 90, SM 10	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	55

535	SM 100	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	110
554	BK 85, SM 10, SC 5	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	55
542	BK 85, SM 15	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	110
556	SM 100	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	80
534	SM 53, BK 40, JD 7	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	120
554	BK 80, SM 20	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	90
534	BK 100	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	15
554	BK 50, SM 45, JD 5	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	50
532	BK 70, SM 30	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	70
534	BK 100	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	60
556	BK 80, SM 20	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	20
535	BK 85, SM 10, JD 5	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	70
532	SM 62, BK 29, JD 9	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	125
541	BK 50, SM 40, BO 10	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	50
554	BK 70, SM 20, JD 10	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	45
554	SM 50, BK 50	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	35
554	SM 55, BK 38, JD 7	protierózne - produkčný	411- živné bučiny	25
558	BK 60, SM 40	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	100
529	BK 90, SM 10	protierózne - produkčný	410- svieže bučiny	40

Spôsoby využívania LP

Využívanie LP podlieha spôsobom, ktoré predpisuje PSoL. Na jeho podklade sa vyhodnotí plošné a percentuálne zastúpenie v obvode projektu podľa: skupín lesných typov (SLT), hospodárskych súborov lesných typov (HSLT), vekového zloženia, kategórií lesov, druhového zastúpenia a pod. Odporúča sa uviesť tieto informácie aj podľa jednotiek priestorového rozdelenia lesa v tabuľkovej forme (opis porastov lesnej vegetácie z PSoL).

	Obnovná, ťažba výchovná a ležanina spolu	Obnovná	Výchovná
	ťažba v m3		
Ihličnaté	142,6	128,5	12,1
Listnaté	96,8	97	51,8
Spolu	239,4	225,5	63,9

Lesné porasty v obvode sú všetky hospodársky využívané a obhospodarované. Lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ktorý vznikol zo semena alebo odrezkov. Prevažný typ sú bučiny s ihličnanmi zaradené do druhého stupňa ochrany so západnou orientáciou a protieróznym charakterom. Sú zaradované medzi nitrofilné typické bučiny, alebo bučiny na vápencoch v prevažne vysokom až nepriechodnom teréne so sklonom 50% – 75%.

7.2 Delimitácia druhov pozemkov (rozhraničenie poľnohospodárskej a lesnej pôdy)

Prvou pomôckou pri delimitácii pôdneho fondu je sklon. S narastajúcim sklonom sa zvyšuje intenzita vodnej

erózie pôdy. STN 75 4501 (Hydromeliorácie. Protierózna ochrana poľnohospodárskej pôdy. Základné ustanovenia) stanovuje: delimitačné kritéria pôdneho fondu z hľadiska protieróznej ochrany.

Druhou pomôckou pri rozhodovaní o delimitácii pôdy je sústava BPEJ. Umožňuje posúdenie súčasného stavu využívania pôdy na základe stanovištných podmienok – produkčnej schopnosti pozemkov, ktorej stanovenie vychádza z bodovej hodnoty (BH) jednotlivých BPEJ zastúpených na pozemkoch riešeného územia a následne, typologicko-produkčnej kategorizácie (TPK) pôdy. Na podklade BPEJ sa vyhodnotí:

- plnenie kritérií správnej delimitácie druhov pozemkov v súčasnom stave (TPK a vypočítaná produkčná schopnosť pôdných celkov), s určením plôch vyžadujúcich zmeny druhov pozemkov,
- plnenie požiadavky homogenity pozemkov s určením plôch potrebnej úpravy,
- možnosť využitia pôdy na alternatívne poľnohospodárske využitie (primárna, sekundárna, ostatná pôda) podľa bodového ohodnotenia produkčného potenciálu pôd a produkčnej schopnosti pôdných celkov,
- potreba zmien druhov pozemkov pre zabezpečenie plnenia ochrannno-ekologických funkcií (ornej pôdy na TTP a poľnohospodárskej pôdy na zalesnenie) v zmysle platných delimitačných kritérií.

Delimitačné kritéria z hľadiska protieróznej ochrany

Delimitačné kritéria z hľadiska protieróznej ochrany. Od sklonu svahu závisia delimitačné kritéria pre rozhraničenie lesnej a poľnohospodárskej pôdy. Kritéria pre delimitáciu pôdneho fondu z hľadiska protieróznej ochrany (STN 75 4501):

Poľnohospodárska pôda		Lesná pôda			Lokality
A	0° – 20°	> 20°			-
B	0° – 25°	> 25°			-
Orná pôda		Trvalé trávne porasty			
A	0° – 12°	12° – 20°			-
B	0° – 17°	17° – 25°			-
Základná orná pôda		Chránená orná pôda			
A	0° – 4°	4° – 12°			-
B	0° – 10°	10° – 17°			-
	Neohrozená	Mierne ohrozená	Stredne ohrozená	Výrazne ohrozená	
A	0° – 2°	2° – 4°	4° – 8°	8° – 12°	-
B	0° – 7°	7° – 10°	10° – 15°	15° – 17°	-
Vysvetlivky:					
A – ťažké pôdy a oblasti s priemerným ročným zrážkovým úhrnom $HZ_r > 750$ mm,					
B – ľahké a stredne ťažké a oblasti s priemerným ročným zrážkovým úhrnom $HZ_r \leq 750$ mm.					

Plnenie kritérií správnej delimitácie druhov pozemkov v súčasnom stave na základe BPEJ

Plnenie kritérií správnej delimitácie druhov pozemkov v súčasnom stave na základe BPEJ – vychádza sa z bodovej hodnoty produkčného potenciálu pôd (BH) a následnej kategorizácie BPEJ do typologicko-produkčných kategórií (TPK) podľa publikácie Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska (Džatko, 2002). Pôdy podľa produkčnej schopnosti sú zaradené do troch základných kategórií a v rámci nich do 14 subtypov (vyššie číslo v rámci

subtypov znamená nižšiu produkčnú schopnosť pôd):

- Do typu O – potenciálne orné pôdy sú začlenené len tie BPEJ na rovinách a stredných svahoch, na ktorých je možné použiť všetky technológie orby bez vážnejšieho ohrozenia ich produkčného potenciálu a stability poľnohospodárskej krajiny. Spravidla sú to stredne ťažké až ťažké, hlboké až stredne hlboké, maximálne stredne skeletovité pôdy bez výraznejšieho stupňa oglejenia, potenciálnej erózie a bez kombinácie nepriaznivých vlastností pôd na rovinách a stredných svahoch (maximálne do 12°) v klimatických regiónoch 00 – 09.
- Do typu OT – striedavých polí patria pôdy, ktoré sa z hľadiska ich fyzikálnych vlastností orať dajú, ale v záujme racionálneho využívania ich produkčného potenciálu a ochrany stability krajiny sa vyžaduje ich periodické, alebo aj trvalé zatravnovanie.
- Do typu T – trvalé porasty patria všetky pôdy na svahoch nad 12°, plytké pôdy, ako aj BPEJ s nižšou bodovou hodnotou (BH) ako 38.
- Do typu N – nevhodné pre poľnohospodársku výrobu patria všetky pôdy na svahoch nad 25°, extrémne plytké, zamokrené a devastované pôdy.

Typologicko produkčné kategórie:

Označenie	Charakteristika subtypu
Potenciálne orné pôdy	
O 1	najproduktnejšie orné pôdy
O 2	vysoko produkčné orné pôdy
O 3	veľmi produkčné orné pôdy
O 4	produkčné orné pôdy
O 5	stredne produkčné orné pôdy
O 6	menej produkčné orné pôdy
O 7	málo produkčné orné pôdy
Striedavé polia	
OT 1	stredne produkčné polia a produkčné trávne porasty
OT 2	menej produkčné polia a produkčné trávne porasty
OT 3	málo produkčné polia a produkčné trávne porasty
Trvalé trávne porasty	
T 1	produkčné trvalé trávne porasty
T 2	menej produkčné trvalé trávne porasty
T 3	málo produkčné trvalé trávne porasty
Nevhodné	
N	pre agroekosystémy nevhodné územia

Začlenenie BPEJ do typologicko-produkčných kategórií a výpočet produkčnej schopnosti pôdnych celkov a vyhodnotenie z hľadiska delimitačných kritérií uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

Označenie pôdneho celku	Výmera pozemku v ha	Kód BPEJ	Výmera BPEJ v ha	Bodová hodnota BPEJ	Produkčná schopnosť PS	Typologické produkčné subtypy	Zastúpenie TPK na pozemku		Vyhodnotenie (spĺňa - S, nespĺňa - N)
							Výmera (ha)	%	
0504/1	23,94	0882882	0,03	22	22,0	T2	23,94	100,00	S
0505/1	24,16	0869415	0,22	42	42,0	O7	24,16	100,00	S
0601/1	49,77	0969212	1,66	44	35,5	OT3	25,86	51,96	S
		0969412	11,19	41					
		0969415	0,58	39					
		0969515	5,59	37					
		0982675	1,29	20		T1	15,31	30,78	S

		0982682	1,32	22					
		0987443	2,36	33		T2	7,91	15,91	S
		0992683	1,50	21					
		0992983	0,34	19		T3	0,65	1,32	S
0602/1	25,04	0882675	0,19	22	35,5	T2	0,20	18,18	S
		0882875	0,01	20		OT3	0,70	63,64	S
		0969415	0,70	39		T1	4,54	18,18	S
		0969515	0,20	37					
0604/1	25,84	0969515	1,61	37	34,6	T1	21,18	84,74	S
		0982772	0,18	22		T2	3,68	14,74	S
		0982775	0,11	20					
0605/1	29,48	0969415	3,59	39	34,7	OT3	18,79	64,80	S
		0969515	0,79	37		T1	4,13	14,26	S
		0982675	0,67	20		T2	4,34	14,98	S
		0982775	0,16	20					
		0982875	0,32	19		T3	1,72	5,96	S
		0982975	0,02	18					
0607/1	25,34	0969515	1,40	37	37,0	T1	25,34	100,00	S
0708/1	25,03	0969415	1,00	39	38,9	OT3	24,03	91,74	S
		0969515	0,10	37		T1	1,00	9,17	S
0709/1	24,47	0969515	0,04	37	21,3	T1	2,30	7,55	S
		0982775	0,49	20		T2	22,15	92,45	S
0701/1	26,48	0969512	2,30	39	37,4	OT3	24,48	90,55	S
		0982772	0,23	22		T2	2,00	9,06	S

Vysvetlivky:

- 1** Nespájať do jedného pôdneho celku rôzne kategórie (napr. O s T). V odôvodnených prípadoch (kategórie O + OT, resp. T + OT) musia byť splnené kritériá uvedené v bode 3, resp. 4 - správna delimitácia.
- 2** Nespájať subtypy s odstupom viac ako dvoch stupňov kategorizácie (napr. O1 s O4). Ak áno, v odôvodnených prípadoch, musia spĺňať kritérium 3, resp. 4 - homogenita pozemkov.
- 3** Ak sú do pôdnych celkov zaraďované pozemky s menej kvalitnou pôdou, nemal by jej podiel presahovať 20 % výmery pozemku - homogenita pozemkov.
- 4** Ak do pôdneho celku s menej kvalitnou pôdou sú zaradené pozemky s kvalitnejšou pôdou, nemal by jej podiel presahovať výmeru 25 % výmery pozemku, u TTP 25-30 % - homogenita pozemkov.

Plnenie požiadavky homogenity pôdnych celkov s určením plôch potrebnej úpravy

Plnenie požiadavky homogenity pôdnych celkov s určením plôch potrebnej úpravy. Na rovinách by mala byť minimálne 80 %, v členitejších územiach pahorkatín 75 % a v horskej sústave minimálne 70 % homogenita pôdnych celkov. Tam, kde z hľadiska logiky tvaru a veľkosti pôdnych celkov sa nedajú dodržať uvedené zásady vyčleňovania relatívne homogénnych celkov, je správnejšie vyčleniť tzv. špecificky heterogénne pôdne celky, na ktorých by sa mala uplatniť osobitná sústava ich využívania. Výpočet homogenity pôdnych celkov je možné nahradiť výpočtom produkčnej schopnosti Ps, pričom platia tie isté percentuálne kritériá. Homogenita pôdnych celkov veľkoblukovej ornej pôdy.

Poľnohospodárska pôda v obvode PPU Záborie sa využíva ako trvalé trávne porasty, preto je neopodstatnené posudzovať požiadavku homogenity pôdnych celkov.

Veľkosť a tvar pôdnych celkov ornej pôdy (súčasný stav)

Veľkosť a tvar pôdnych celkov ornej pôdy (súčasný stav) – pôdny celok môže mať rôzny tvar a veľkosť a podľa okolností sa môže celý pôdny celok stať jedným samostatným novým pozemkom alebo bude rozdelený na niekoľko nových pozemkov v následnej etape projektu – Návrh nového usporiadania pozemkov v obvode projektu. O každom pôdnom (projekčnom) celku sa predpokladá, že má byť dopravne prístupný, erózne chránený a ekologicky únosný. V záujme optimalizácie počtu, veľkosti a tvaru pozemkov, charakterizuje sa v súčasnom stave počet a veľkostné kategórie. Tieto charakteristiky vychádzajú zo smerných veľkostí pôdnych celkov odvodených z veľkostných skupín hospodárstiev a stanovenia počtu pôdnych celkov v príslušnej veľkostnej skupine. Prihliada sa na optimálnu (maximálne prípustnú) veľkosť pôdnych celkov z hľadiska protieróznej ochrany a ekologických požiadaviek. Vo veľkovýrobnej forme hospodárenia sa tvoria nové pozemky najčastejšie vo veľkosti pôdnych celkov, pričom platia kritériá ako pri tvorbe pôdnych celkov. Pri hodnotení veľkosti a tvaru pozemkov v súčasnom stave sa pozornosť sústreďuje hlavne na pôdne celky ornej pôdy, lebo ich obrábanie je oproti iným druhom pozemkov výrazne náročnejšie a pozemky špeciálnych kultúr sa vylučujú podľa zvláštnych požiadaviek.

Z dôvodov efektívneho využívania mechanizačných prostriedkov sa vyžaduje, aby dlhšie strany pozemkov boli navzájom rovnobežné, kolmé, zošikmené kú stranám až pod uhlom 60°–120°. Tvary pozemkov z hľadiska ekonomického využitia poľnohospodárskymi mechanizmami je možné rozdeliť do piatich skupín takto:

- pôdne celky s rovnobežnými stranami nad 20 ha – tvar 1,
- pôdne celky s rovnobežnými stranami do 20 ha – tvar 2,
- pôdne celky, ktoré môžeme rozložiť na pravidelné rovnobežníky – tvar 3,
- pôdne celky v tvare trojuholníkov a pravidelných mnohoúholníkov – tvar 4,
- pôdne celky v tvare nepravidelných mnohoúholníkov – tvar 5.

Tvar pôdnych celkov ovplyvňuje v značnej miere konfigurácia terénu, ktorá patrí medzi faktory ovplyvňujúce rozvoj erózie, je nutné zohľadňovať ešte v ďalších smeroch. Ide o to, že väčšina poľnohospodárskych mechanizmov je určená pre prácu do istého sklonu svahu; na strmších svahoch sa musia používať mechanizmy špeciálne. Mechanizačná prístupnosť má tri triedy:

- Trieda mechanizačnej prístupnosti (M I) je na svahoch v rozmedzí sklonu 0 – 8° . Pri obrábaní je možné použiť všetky bežné mechanizmy.
- Trieda mechanizačnej prístupnosti (M II) je v rozmedzí 8 – 10 °. Jedná sa o prechodný stupeň a je možné používať ľahšie bežné mechanizmy s úpravou.
- Trieda mechanizačnej prístupnosti (M III) má rozmedzie 10 - 15 ° a pri obrábaní treba použiť špeciálnu svahovú techniku.

Pozemok by mala tvoriť jedna trieda mechanizačnej prístupnosti. Striktné dodržiavanie tohto pravidla by však viedlo k značnému roztriešteniu pôdneho fondu, preto sa pripúšťa maximálne 20 % plošný podiel najbližšej vyššej triedy mechanizačnej prístupnosti.

Plochy s rozdielnou expozíciou prijímajú rôzne množstvá slnečného tepla. Potom vykazujú rozdielne výnosy, inú dobu dozrievania a pod. Je možné v nižších svahových kategóriách zapájať do jedného pozemku plochy s expozíciou lísiacou sa až o 180° (ale s prevahou na južnej alebo severnej strane), u svahov v oblasti M II o 90° a u svahov pri hornom okraji MIII tiež o 90° ale tak, aby sa neprechádzalo z južnej expozície na severnú. Požiadavka homogenity pôdnych vlastností v rámci jedného pôdneho celku patrí medzi základné prírodné faktory určujúce veľkosť a tvar.

Dĺžka pôdneho celku má najväčší vplyv na hospodárnosť mechanizačných prác a efektívne využitie strojov. Koeficient využitia agregátov v závislosti na dĺžke najskôr prudko stúpa a po prekročení určitej hranice sa výrazne nemení. Minimálna ekonomická dĺžka sa uvádza 200 m, maximálna 2000 m. Optimálne dĺžky pôdnych celkov pre jednotlivé skupiny mechanizačných prostriedkov sú potom: I. skupina strojov (záber 6-8 m) – 800-1000 m, II. skupina strojov (záber 3,5 – 4,5 m) – 500 - 700 m, III. skupina strojov (záber 2 - 3 m) – 400 – 500 m, IV. skupina strojov (záber 1 - 2 m) – 300 - 400 m.

Šírka pôdnych celkov má umožňovať prácu v oboch smeroch (orba, kultivačné práce), v niektorých

prípadoch aj v priečnom smere alebo v uhlopriečnom smere (príprava pôdy). Šírka pôdnych celkov v rovinatých územiach s ohľadom na uvedené optimálne dĺžky by mali byť nasledovné: - I. skupina strojov (záber 6-8 m) – 450-550 m, II. skupina strojov (záber 3,5 - 4,5 m) – 300 - 400 m, III. skupina strojov (záber 2 - 3 m) – 200-400 m, IV. skupina strojov (záber 1-2 m) – 100-200 m.

V svahovitých územiach, kde pôsobí väčšinou plošná vodná erózia, šírka pôdneho celku je závislá od vypočítanej prípustnej dĺžky svahu. STN 75 4501 uvádza odporúčané rozmery a veľkosti pôdnych celkov na ornej pôde v závislosti od sklonu svahov nasledovne:

Kategória svahovitosti	Dĺžka pôdneho celku [m]	Šírka pôdneho celku [m]	Plocha pôdneho celku [ha]
0° – 3°	750	400	30
3° – 7°	550	250	10 - 20
7° – 12°	400	250	5 - 10
nad 12°	Delimitácia do TPP		Ľubovoľna

Výmera pôdneho celku je súčinom optimálnej dĺžky a šírky. Maximálne výmery pôdnych celkov pre jednotlivé skupiny mechanizačných prostriedkov, vyplývajúce z vyššie uvedených ukazovateľov by mali byť takéto: I. skupina strojov (záber 6-8 m) – 36-55 ha, II. skupina strojov (záber 3,5-4,5 m) – 15-21 ha, III. skupina strojov (záber 2-3 m) – 8-15 ha, IV. skupina strojov (záber 1-2 m) – 3-8 ha.

Z doteraz uvádzaných ukazovateľov veľkosti a tvaru pôdnych celkov môžeme zhrnúť nasledovné odporúčané výmery, dĺžku a šírky pôdnych celkov pre farmy a družstvá:

- výmera pre nížinné a rovinaté oblasti 50-80 ha,
- výmera pre ostatné územia 30-50 ha,
- minimálna ekonomická pracovná dĺžka 200 m,
- optimálna dĺžka pri jednostrannom prístupe 600-700 m,
- optimálna dĺžka pri dvoj a viacstrannej prístupnosti 1000 m,
- maximálna dĺžka pri jednostrannej prístupnosti 1000 m,
- maximálna dĺžka pri dvoj a viacstrannej prístupnosti 1500-2000 m,
- minimálna šírka pôdneho celku 200 - 400 m.

Vyhodnotenie:

Polnohospodárska pôda v obvode PPU Záborie sa využíva ako trvalé trávne porasty, preto nemá význam posudzovať veľkosť a tvar pôdnych celkov a ich delimitáciu.

7.3 Prejavy degradácie a potreba ochrany pôdy

K najvýznamnejším procesom degradácie poľnohospodárskej pôdy v SR, ktoré majú priamy vzťah k usporiadaniu a funkčnému využívaniu pôdy patrí fyzikálna degradácia. Do fyzikálnej degradácie poľnohospodárskej pôdy zaraďujeme eróziu pôdy, podpovrchové zhutňovanie a zábery poľnohospodárske pôdy pre nepoľnohospodárske činnosti.

Podpovrchové zhutňovanie pôdy

Zhutnenie pôdy je významný proces degradácie pôdy ovplyvňujúci tak produkčnú funkciu pôdy, ako aj jej náchylnosť na iné degradačné procesy pôdy a krajiny (erózia pôdy, záplavy). Zákon č. 220/2004 o ochrane a

využívaní poľnohospodárskej pôdy v § 6, odseku 2 uvádza povinnosť vlastníka, resp. užívateľa poľnohospodárskej pôdy vykonávať agrotechnické opatrenia, ktoré predchádzajú hrozbe zhutnenia poľnohospodárskej pôdy a zhutneniu poľnohospodárskej pôdy, a to najmä správnu voľbou plodín, osevných postupov a technológií obhospodarovania.

Nadmerné zhutňovanie pôdy má buď svoj primárny pedogenetický pôvod, alebo je vyvolané sekundárnymi technologickými vplyvmi. Primárne faktory procesu zhutňovania vyplývajú z pôsobenia prírodných síl na pôdu a ich spolupôsobenie s vnútropôdnymi silami. Procesy navlhčovania a vysušovania, napučievania a zmršťovania, zamrzania a rozmrzania a pod. spôsobujú objemové zmeny pôdy a jej zhutňovanie. Mechanizmus objemových zmien vo vzťahu k zhutňovaniu pôdy je zvlášť dôležitý na ťažkých pôdach. Sekundárne technogénne vplyvy (spôsobené činnosťou človeka) nadmerného zhutňovania pôd možno spájať s nedostatkami hospodárenia na pôde. Ide predovšetkým o jednostrannú intenzifikáciu výrobného procesu, nedostatky v organizačnom usporiadaní pôdneho fondu, nadmerná veľkosť a nevhodný tvar pozemkov, nízku dopravnú prístupnosť, ale aj nevhodnú štruktúru osevu, nedostatky v striedaní plodín, nedocenenie významu organických hnojív, nepriaznivé vplyvy tekutých exkrementov zo živočíšnej výroby aplikovaných na pôdu, zanedbanie udržiavania primeranej pôdnej reakcie vápnením pôdy. Osobitne závažnou príčinou nadmerného zhutňovania pôd sú časté prejazdy ťažkých mechanizmov po poli za nadmernej vlhkosti pôdy. Nadmerné zhutnenie pôd možno často pozorovať až do hĺbky 0,6 až 0,7 m. Pretože podornica je mimo dosahu bežnej agrotechniky, nepriaznivé vplyvy zhutnenia a jeho nežiaduce vplyvy sa akumulujú v tejto časti pôdneho profilu. Nadmerným zhutnením sú najviac postihované HPEJ:

- kategórie stredne ťažkých (prachových) pôd v podorniči spravidla so zvýšeným obsahom ílu so zníženou priepustnosťou pôdneho profilu,
- kategórie ťažkých pôd.

Poznanie problému je dôležitý vzhľadom k odôvodnenej voľbe veľkosti, tvaru pozemkov a riešenia poľnej cestnej siete, s cieľom zabezpečenia zníženého prejazdu mechanizmov po poli.

Zhutnenie pôdy je významný proces degradácie pôdy, ktorý ovplyvňuje produkčnú funkciu pôdy, ale aj jej náchylnosť na iné degradačné procesy pôdy a krajiny (erózia pôdy, záplavy).

Náchylnosť pôdy na zhutnenie môže byť podmienená primárne alebo sekundárne. **Primárne zhutnenie** je podmienené genetickými vlastnosťami pôdy. Trpia ním všetky ťažké pôdy (ilovitohlinité, ilovité, íly) ako aj pôdy s mramorovanými a iluviálnymi luvickými horizontmi (pseudogleje, luvizeme). **Sekundárne (technogénne) zhutnenie** je spôsobené činnosťou človeka, a to priamo - vplyvom tlaku kolies poľnohospodárskych mechanizmov, alebo nepriamo – znižovaním odolnosti pôd voči zhutneniu nesprávnym hospodárením (nedostatočným organickým hnojením, nevhodným sortimentom hnojív, nedodržiavaním biologicky vyvážených osevných postupov, spôsobov a podmienok obhospodarovania, a pod.). Proti zhutneniu pôdy je potrebné využiť odborný a komplexný prístup, v rámci ktorého sú dôležité preventívne pôdochranné opatrenia, v prípade potreby hĺbkové mechanické kyprenie i následné opatrenia. Prevencia je mnohokrát účinnejšia ako nákladné odstraňovanie následkov (Kobza a kol., 2005).

Náchylnosť poľnohospodárskej pôdy na zhutnenie (kompakciu). (Podľa portálu VÚPOP).

Náchylnosť na kompakciu	Výmera (ha)
primárna	2,01
sekundárna	6,2
bez kompakcie	34,7

Zábery poľnohospodárskej pôdy

Vzhľadom k relatívne nízkej úrovni výmery ornej pôdy na 1 obyvateľa SR a vzhľadom k jej len priemernej produkčnej schopnosti, zábery pôd na nepoľnohospodársku činnosť (v súčasnosti viac ako 5 ha denne, s

predpokladom ďalšieho zvyšovania) sa stávajú významným degradačným procesom poľnohospodárskej pôdy v SR. Pre návrh funkčného využívania územia je preto ochrana najkvalitnejších pôd (a ich vyčlenenie) základným ukazovateľom. V súčasnosti platná legislatíva vyžaduje pri každom obstarávaní a spracúvaní projektov pozemkových úprav, územnoplánovacej dokumentácie, a iných návrhov podľa osobitných predpisov, dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami ochrany pred zábermi na nepoľnohospodársku činnosť.

Ochranu poľnohospodárskej pôdy pred zábermi na nepoľnohospodársku činnosť zabezpečuje zákon NR SR č. 220/2004 Z. z., novelizovaný zákonom NR SR č.219/2008 Z. z., ktorý zavádza platenie odvodov za záber najkvalitnejších pôd s platnosťou od 1.1.2009. Výšku a spôsob platenia odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy ustanovuje Nariadenie vlády SR č.376/2008 Z. z. (platné od 1.1.2009).

Pre ochranu najkvalitnejších pôd pred záberom na nepoľnohospodársku činnosť sú zaradené pôdy podľa 7-miestneho kódu BPEJ do deviatich skupín kvality (príloha č.3 zákona č.220/2004), pričom najkvalitnejšie sú v skupine 1 a najmenej kvalitné v skupine 9.

Vyhodnotíme zastúpenie jednotlivých skupín kvality poľnohospodárskej pôdy (skupina 1 až 9) v obvode pozemkových úprav v zmysle prílohy 3 zákona NR SR č.220/2004 Z.z. Vymedzenie poľnohospodárskej pôdy s najvyšším stupňom ochrany pre záberom na nepoľnohospodársku činnosť (skupina 1 až 4) je uvedené v účelovej mape.

Poľnohospodárska pôda - skupiny BPEJ (výmera v ha)									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	Bez udania kvality
-	-	-	-	19,53	13,45	62,99	49,12	219,84	-

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy, obsahuje aj zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktoré podliehajú povinnosti platenia odvodu a tým chráni najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy. Konkrétne chránené poľnohospodárske pôdy v obvode PPU Záborie spolu so skupinami kvality pôdy sú priestorovo zobrazené na mape A_UM-5b: Ochrana pôdy pred záberom na nepoľnohospodársku činnosť.

Výstup:	A_UM-4 Mapa súčasného využívania pozemkov (spracované a uvedené v časti B MÚSES)
	A_UM-5a: Typologicko-produkčné kategórie
	A_UM-5b: Ochrana pôdy pred záberom na nepoľnohospodársku činnosť

7.4 Prejavy degradácie a potreba ochrany pôdy

Charakteristickým znakom stresujúcich faktorov je ich priestorová lokalizácia a plošné vymedzenie v obvode pozemkových úprav. Prejavujú sa záberom prírodných ekosystémov a priestorovou bariérou pre lokalizáciu jednotlivých aktivít v území. Vo veľkej miere ovplyvňujú návrh dopravných, vodohospodárskych, protieróznych a ekologických opatrení. V obvode projektu sa identifikujú stresové faktory a ich ochranné pásma podľa funkčného využitia:

- faktory technického charakteru,
- faktory ekologicko-environmentálneho charakteru.

Obmedzujúce faktory technického charakteru

<p>Obmedzujúce faktory technického charakteru</p>	<p>Priemyselné objekty rôzneho druhu podľa odvetvia priemyslu (energetický, hutnícky, chemický, drevospracujúci, stavebný, strojársky, potravinársky a pod.) a ich skladové priestory sa v obvode projektu pozemkových úprav a ani v blízkom okolí nenachádzajú.</p>
<p>Plochy ťažobnej činnosti</p>	<p>Vymedzenie lokalít ťažby a geologického prieskumu, ložisk vyhradených nerastov, ložisk nevyhradeného nerastu vrátane starých banských diel a osobitých zásahov do zemskej kôry stanovuje zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zmien a doplnkov vykonaných zákonom Slovenskej národnej rady č. 498/1991 Zb. a zákonom č. 558/2001 Z.z.</p> <p>Plochy ťažobnej činnosti a ani iná ťažobná činnosť spôsobujúca inak ohrozujúce faktory, resp. naväzujúce environmentálne záťaže spôsobujúce vznik rizikových oblastí sa v obvode projektu pozemkových úprav nenachádzajú.</p>

Dopravné línie a objekty

<p>Obmedzujúce faktory technického charakteru</p>	<p>Cestná sieť</p> <p>Obec Záborie sa nachádza asi 7,0 km východne od okresného mesta Martin. S mestom ju spája cesta tretej triedy III/2151, ktorá je napojená úrovňovou križovatkou na cestu III/2132 (tiež cesta SNP) od obce Sklabiňa.</p> <p>Cesta je napojená pomocou cesty III/2145 na cestu I/65, z ktorej je sprístupnený smer na Turčianske Teplice a ďalej Banskú Bystricu, resp. na Prievidzu a I/18, z ktorej je pripojenie na diaľnicu D1 Dubná Skala - Turany (smer Žilina a Košice)..</p> <p>Do k. ú. zasahujú ochranné pásma letiska Martin. Cestnú sieť v k. ú. Záborie možno rozdeliť podľa charakteru na cesty III. triedy č. III/2132, III/2145 a III/2151 vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce. Cesty III. triedy sú mimo zastavaného územia so šírkovým usporiadaním v kategórii C 7,5/70, v zastavanom území MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3, až na cestu III/2151, kde reálne však takéto šírkové usporiadanie nie je v celom úseku. V obci sa nachádzajú viaceré kriticky zúžené miesta cestných komunikácií.</p> <p>Pri výstavbe nových obytných je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MO 8,5/50 (so šírkou dopravného priestoru min. 9,0 m medzi oploteniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník) a v stiesnených priestorových a sklonových podmienkach kategórie MOU 6,00/30.</p> <p>Cesty III. triedy majú spravidla miestny význam. Spájajú obce s cestou I. triedy a dopĺňajú cestnú sieť ekonomicky a dopravne zdôvodnenými cestnými prepojeniami.</p> <p>V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu miestne nespevnené cesty. Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v okolí obce, ktoré je využívané na rekreačnú cyklistiku.</p> <p>Skupiny poľných ciest umožňujú prístup k pozemkom predovšetkým v rámci poľnohospodárskej pôdy.</p> <p>Železničné trate, produktovody a iné dopravné spojenia obcou neprechádzajú. Rozdelenie cestných komunikácií v obci podlieha dopravnému významu cestnej siete aktualizovaného podľa STN 736101.</p> <p>Podľa § 15 ods. 1 vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) cestné ochranné pásma sa zriaďujú pri všetkých diaľniciach, cestách a miestnych komunikáciách I. a II. triedy mimo zastavaného územia alebo územia určeného na súvislé zastavanie. Ochranné pásma sú určené zvislými plochami vedenými po oboch stranách komunikácie a to vo vzdialenosti od vozovky pri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cestách I. triedy (vzdialenosť od vozovky) 30 m • cestách II. triedy (vzdialenosť od vozovky) 25 m • cestách III. triedy (vzdialenosť od vozovky) 20 m <p>Miestne komunikácie mimo zastavaného územia majú stanovené ochranné pásma na 15 m od osi vozovky. V cestných ochranných pásmach je zakázané:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vykonávať akúkoľvek stavebnú činnosť vyžadujúcu ohlásenie stavebnému úradu
--	---

	<p>alebo povolenie stavby,</p> <ul style="list-style-type: none"> • robiť na objektoch a zariadeniach postavených pred vznikom cestného ochranného pásma úpravy na predĺženie ich životnosti, ak sa počíta s ich budúcim odstránením, • robiť akékoľvek zemné úpravy, ktorými by sa úroveň terénu znížila alebo zvýšila k nivelete vozovky komunikácií, • zriaďovať skladiskové a letiskové plochy, spevnené aj nespevnené, • hospodáriť v lesoch spôsobom odporujúcim zásadám vopred dohodnutým s príslušným cestným orgánom, • v okolí úrovňových križení ciest s inými pozemnými komunikáciami a dráhami a na vnútornej strane oblúkov ciest s polomerom 500 metrov a menším tiež vysádzať alebo obnovovať stromy alebo vysoké kry a pestovať také kultúry, ktoré by svojim vzrastom a s prihliadnutím na úroveň terénu rušili rozhľad potrebný pre bezpečnú dopravu. <p>Dráhová doprava Plochy dráhovej dopravy a ani iné líniové prvky železničných tratí sa v obvode projektu pozemkových úprav nenachádzajú.</p> <p>Letecká doprava Plochy leteckej dopravy a ani iné líniové prvky a objekty sa v obvode projektu pozemkových úprav nenachádzajú.</p> <p>Vodná doprava, Prístavy Prvky vodnej dopravy a ani iné dopravné siete sa v obvode projektu pozemkových úprav nenachádzajú.</p>
<p>Objekty účelovej poľnohospodárskej výstavby</p>	<p>Medzi objekty účelovej poľnohospodárskej výstavby sa zaraďujú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výrobné strediská podnikov, • Farmy živočíšnej výroby, • Poľné hnojiská – depónie vedľajších produktov živočíšnej výroby, • Poľné letiská, • Viničné hospodárstva, záhradnícke strediská, chmeliarske hospodárstva. <p>V katastrálnom území Záborie sa nenachádzajú farmy hospodárske dvory ani iné účelové objekty zamerané na živočíšnu výrobu, ktorých vplyv môže pôsobiť negatívne na životné prostredie.</p>
<p>Objekty Ministerstva obrany SR a Ministerstva vnútra SR</p>	<p>Zariadenia Ministerstva obrany SR (predovšetkým vojenské obvody) a zariadenia Ministerstva vnútra SR (okrem policajného zboru aj zložky požiarnej a civilnej ochrany) sa v obvode projektu pozemkových úprav a ani v blízkom okolí nenachádzajú.</p>
<p>Organizačné jednotky turizmu a cestovného ruchu</p>	<p>Záborie má potenciál orientovať sa na cestovný ruch, ktorý je však v súčasnosti takmer nevyužitý. Prichádzajú sem najmä príležitostní turisti (pešia turistika a cykloturistika), no návštevnosť turistami je pomerne nízka vzhľadom k slabej socialnej vybavenosti obce. Toto je však kompenzované blízkou dostupnosťou významných turistických lokalít Malá a Veľká Fatra. Územie obce je priamo vsadené k lesným komplexom, ktoré sú napojené na turistické trasy a chodníky</p> <p>Medzi najatraktívnejšie a najperspektívnejšie dostupné lokality, ktoré by sa mohli stať aj kľúčovými rozvojovými akceleračnými miestami pre rozvoj cestovného ruchu, patria: územia európskeho významu, národný park Malá Fatra, Veľká Fatra, Choč, Šíp, Prosečné a a tiež dostupné lokality Tatier.</p> <p>Prítomnosť takýchto turisticky zaujímavých miest, pestrosť a členitosť terénu spolu so sieťou turistických značkovaných chodníkov a potenciálom pre atraktívne cyklotrasy umožňujú v obci dobre rozvíjať pešiu turistiku a cykloturistiku. Pešie turistické trasy sú charakterizované striedaním lesných úsekov s peknými lúkami s výhľadom na Choč, Šíp, a národný park Malú Fatru.</p>
<p>Trasy technickej</p>	<p>Trasy energetických systémov – rozvodov elektrickej energie:</p>

**infraštruktúry, rozvodové a
prenosové siete a ich
ochranné pásma**

Cez k. ú. Záborie sú trasované VVN linky nadradenej prenosovej sústavy v správe Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy a.s. Bratislava. Cez zastavané územie vedie trasa VVN vedení 220kV (V271 P.Bystrica - Sučany) a trasa ZVN vedenia 400kV (V493 Horná Ždaňa - Sučany). Popri vedení 220kV je plánované vybudovanie novej trasy VVN vedenia 2x110 kV (ÚPN VÚC Žilinského kraja - ZaD č.4).

V súčasnosti je obec Záborie zásobovaná hlavnou zásobovacou linkou č. 248 cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Na území katastra Záborie sa nachádzajú 3 trafostanice.

Návrh zásobovania nových území elektrickou energiou je riešený v zmysle platných predpisov (v súčasnosti zákon č.251/2012 a vyhlášky č. 535/2002 Z. z.) káblovými rozvodmi, uloženými do zeme. Vzhľadom na predpoklad zvýšenia potrieb elektrickej energie a bezporuchovosť distribučnej siete, návrh počíta s posilnením distribučnej siete o 4 navrhované trafostanice. Súčasťou rozvodov NN v nových územiach je aj návrh rozšírenia siete verejného osvetlenia.

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy podľa zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov, je určené ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajných vodičov. Vzdialenosť obidvoch rovín od krajného vodiča je pri napätí

Od 110kV do 220kV vrátane 20m

Od 220kV do 400kV vrátane 25m.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia 22 kV (1kV až 35 kV vrátane, pre vodiče bez izolácie) je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti 10 m (v súvislých lesných priesekoch 7 m) meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Podľa § 43 zákona č. 251/2012 o energetike a o zmene niektorých zákonov je v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením zakázané: pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia.

Elektrické rozvodné siete sú v dostatočnej vzdialenosti od obývaných častí a to v rozmedzí najbližšie 20 metrov a najďalej 75 metrov od obytných domov

Trasy energetických systémov – rozvodov plynu:

Obec nie je plynofikovaná. Existujúca bytová zástavba využíva domové kotolne, elektrokotolne, resp. akumulácky a kozuby ako doplnkový zdroj.

Ochranné pásmo (v zmysle zákona č.251/2012 Z.z., § 79) je priestor v bezprostrednej blízkosti priameho plynovodu alebo plynárenského zariadenia vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi priameho plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia meraný kolmo na os plynovodu alebo na hranu pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia. Vzdialenosť na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm.

Trasy energetických systémov – rozvodov tepla:

Tepelné siete sú líniové zariadenia a objekty pre dopravu tepla z ústredných zdrojov k spotrebiteľovi na ústredné kúrenie a na prípravu úžitkovej vody. Takéto trasy energetických systémov sa v obvode projektu nenachádzajú a na Záborie sa nenapájajú.

Telekomunikačné a informačné siete:

Cez katastrálne územie obce Záborie nie je trasovaná sieť.

Ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 351/2011 Z. z. a priestorovej normy úpravy vedení technického vybavenia § 68 Zákona elektronických komunikáciách:

- Ochranné pásmo vedenia je široké 0,5 m od osi jeho trasy po oboch stranách a

- prebieha po celej dĺžke jeho trasy. Hĺbka a výška ochranného pásma je 2m od úrovne zeme, ak ide o podzemné vedenie a v okruhu 2 m, ak ide o nadzemné vedenie.

V ochrannom pásme je zakázané:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť vedenie alebo bezpečnú prevádzku siete,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku sietí, pridružených prostriedkov a služieb.

Trasy vodovodných rádo v a kanalizačných systémov:

Zásobovanie pitnou vodou obce Zábore je verejným vodovodom, ktorý je napojený na skupinový vodovod Martin, ktorého správcom je Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s., Martin. Na vodárenské zdroje je vydané rozhodnutie o určení pásiem ochrany vodárenských zdrojov a taktiež je vydané rozhodnutie o povolení na odber podzemných vôd, ktorým je pre vodárenský zdroj Bazovská schválené využiteľné množstvo 3,12 l/s, pre vodárenský zdroj Vôdky schválené využiteľné množstvo 4,86 l/s a pre vodárenský zdroj Halmešová schválené využiteľné množstvo 5,31l/s. Na verejný vodovod je v súčasnej dobe pripojených 100 % domácností v obci.

V Zábore nie je vybudovaná verejná kanalizácia. Splaškové vody sú akumulované v individuálnych žumpách a septikoch. Obsah žump musí byť vyvezený výlučne do čistiarne odpadových vôd. Vývoz odpadových vôd zo žump zabezpečuje Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s., Martin, ktorá je zároveň aj prevádzkovateľom ČOV Vrútky. Dažďové vody sú odvádzané povrchovými rigolmi popri komunikáciách do miestneho potoka.

V zmysle novelizovaného zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v platnom znení je vymedzené pásmo ochrany vodovodného potrubia verejného vodovodu, ktorým sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti vodovodného potrubia verejného vodovodu. Mimo súvisle zastavaného územia obce alebo územia určeného na zastavanie sa pásma ochrany vymedzujú zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osí vo vodorovnej vzdialenosti a to 1,8m pri verejnom vodovode do priemeru 500 mm vrátane, a 3,0m pri verejnom vodovode nad priemer 500 mm.

V pásme ochrany je zakázané vykonávať zemné práce, stavby, umiestňovať konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu alebo verejnej kanalizácii, alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav, vysádzať trvalé porasty, umiestňovať skládky a vykonávať terénne úpravy.

Ropovody a produktovody

Termín „ropovody“ platí pre potrubia určené na dopravu surovej ropy. Termínom „produktovody“ sa súhrnne označujú potrubia na dopravu produktov a medziproduktov zo spracovania ropy. K produktovodom v širšom slova zmysle patria aj potrubia na dopravu ďalších kvapalín, ako sú rôzne chemikálie, mlieko, víno atď.

Ropovody a ani produktovody sa v obvode projektu nenachádzajú.

Skládky odpadov

Obec Zábore nemá vypracovaný vlastný Program odpadového hospodárstva. Riadi sa POH spoločnosti Brantner Fatra s.r.o., ktorý je v súlade s krajským programom odpadového hospodárstva Žilinského kraja a je základným dokumentom pre nakladanie s odpadmi. Obec má zavedený pomerne dobrý systém zberu separovaného odpadu. Odpadové hospodárstvo v obci tvorí predovšetkým odpad produkovaný obyvateľmi obce.

Zber, odvoz a uloženie odpadu z obce Zábore zabezpečuje zmluvný dodávateľ – spoločnosť Brantner Fatra, s.r.o. z Martina a ukladá ho na skládku Martin – Kalnô. Obec má zavedený pomerne dobrý systém zberu separovaného odpadu – komponenty: papier, sklo, PET fľaše, kovový odpad, šatstvo, ... Na území obce sa nachádzajú 3 zberné miesta - kontajnery na plast a sklo pri viacúčelovom objekte a pri trafostanici, situovanej pri vjazde do obce.

Zneškodňovanie odpadov zo žump zabezpečuje Brantner Fatra s.r.o. Martin odvozom do ČOV Vrútky.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 1 odvezenú skládku

	odpadov. ÚPN-O navrhuje zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu územia po nepovolených skládkach odpadov; pred výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum. Nepovolených tzv. divokých skládok sa v obvode projektu nenachádzajú. Jedná sa zväčša o komunálny odpad, ktorý je priebežne odstraňovaný obecným úradom.
Ostatné plochy tvoriace prekážku pri využívaní poľnohospodárskej pôdy	V obvode projektu sa nenachádzajú degradované plochy a inak zastavané – nevyužívané stavebné objekty, osamelé budovy a plochy
Hydromelioračné zariadenia a ich ochranné pásma	V katastrálnom území Záborie sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia, ktorých ochranné pásma môžu zasahovať resp. ovplyvňovať – obmedzovať ostatné zložky krajiny. Návrhy a riešenia: Pri návrhu výsadby drevín v blízkosti odvodňovacej stavby majú byť zvodné drény vzdialené 15-20 m a chránia sa buď ochranným odvodovým drénom, alebo sa urobí zásyp drénov sterilnou ochrannou hmotou na výšku cca 30 cm. Taktiež je možné zabezpečiť výmenu existujúceho drenážneho potrubia na úseku obmedzenom zarastením koreňmi neperforovaným potrubím. Pri úpravách tokov resp. pri prekladaní trasy drenážnych potrubí je potrebné dodržať 20 m kolmú vzdialenosť medzi brahovou čiarou a novou trasou zvodného drénu. Pri návrhu novej komunikácie, ktorá križuje podzemné drenážne alebo závlahové potrubie je potrebné zabezpečiť ochranu potrubia voči zemným tlakom.

Obmedzujúce faktory poľnohospodárskej a lesnej výroby s ekologickoenvironmentálnym pôsobením

Ochranné pásma vodných tokov	<p>Ochranné pásma vodných tokov sa stanovujú s ohľadom na ochranu vodných tokov pred znečistením, protipovodňovú ochranu, bezpečnosť hrádzi a objektov a na potreby údržby. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma. Šírku ochranného pásma pobrežných pozemkov môže v odôvodnených prípadoch upraviť orgán štátnej správy.</p> <p>Pre účely stanovenia ochranných pásiem pozdĺž brehov vodných tokov sa podľa STN 75 2102 Úpravy riek a potokov zatriedujú toky do troch kategórií:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vodné toky v šírke medzi brehovými čiarami nad 50 m (kategória a), • vodné toky v šírke medzi brehovými čiarami od 10 do 50 m (kategória b), • vodné toky v šírke medzi brehovými čiarami do 10 m (kategória c). <p>Minimálna šírka ochranného pásma sa stanovuje v závislosti od kategórie vodného toku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vodné toky kategórie a na 10 m od brehovej čiary, • vodné toky kategórie b na 6 m od brehovej čiary, • vodné toky kategórie c na 4 m od brehovej čiary. <p>Ochranné pásma sa navrhne podľa miestnych podmienok s trávnatým alebo drevitým porastom, ktorý však nesmie prekážať odtoku povodňových prietokov. V ochrannom pásme nie je prípustná orba, výstavba objektov, zmena reliéfu ťažbou, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.</p> <p>Ochranné pásma vodných tokov sa viažu na pobrežné pozemky. V zmysle § 49 a 50 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov (vodný zákon) môže správca vodného toku pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení užívať pobrežné pozemky, pričom je vlastník pobrežných pozemkov povinný umožniť správcovi toku výkon jeho oprávnenia.</p> <p>O vodách – vodný zákon a delí sa podľa stupňa a spôsobu ochrany na : - všeobecnú ochranu, platnú pre celé územie SR. Predstavuje povinnosť vyžiadania povolenia vodohospodárskeho orgánu pri nakladaní s vodami podľa § 8 vodného zákona. V katastrálnom území obce sa jedná o povolené odbery - širšiu, regionálnu ochranu – na katastrálne územie sa nevzťahuje - sprisnenú, špeciálnu ochranu – vyplýva z § 30, § 31 zákona č. 384/2009 Z. z. a realizuje sa formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre všetky využívané zdroje pitnej vody a § 65 odst. 13 Národnej rady SR č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 241/1988 Z. z. a realizuje sa</p>
-------------------------------------	---

	<p>formou vyhlásenia ochranných pásiem (OP) pre prírodné liečivé zdroje.</p> <p>Činnosti, ktorých realizácia je plánovaná v blízkosti vodných tokov, musia byť prerokované so správcom toku a povodia, konkrétne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SVP š.p., Odštepny závod Piešťany.
Ochranné pásma odvodňovacích kanálov	Na odvodňovacie kanály použijeme tie isté parametre ako sme určili pri vodných tokoch.
Ochranné pásma ochranných hrádzí	V obvode projektu pozemkových úprav sa nenachádzajú ochranné hrádze vodných tokov. V prípade existencie ochranných hrádzí sa ochranné pásmo stanovuje v minimálnej šírke 6 m od návodnej a do 10 m od vzdušnej päty hrádze alebo 3 m od vzdušnej päty hrádze kazety. Pri hrádzách do výšky 2 m stačí ochranné pásmo široké 4 m na vzdušnej strane aj na návodnej strane hrádze. V ochrannom pásme nie je dovolená orba a výsadba stromov, budovanie stavieb, oplatenia, konštrukcií ktoré zamedzujú prejazdnosť ochranného pásma, ťažba a navážanie zeminy, vytváranie skládok, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, budovanie súbežných vedení inžinierskych sietí.
Ochrana vodných nádrží	V obvode projektu pozemkových úprav sa nenachádzajú ochranné hrádze vodné nádrže.
Ochranné pásma vodárenských zdrojov a povrchových vôd	<p>Zákon č. 364/2004 Z. z. vodný zákon a vyhlášky č. 29/2005 Z. z. určujú podľa § 32 Ochranné pásma vodárenských zdrojov, kde ochranné pásma vodárenských zdrojov sa členia na ochranné pásmo I. stupňa, ktoré slúži na jeho ochranu v bezprostrednej blízkosti miesta odberu vôd alebo záchytného zariadenia, a na ochranné pásmo II. stupňa, ktoré slúži na ochranu vodárenského zdroja pred ohrozením zo vzdialenejších miest. Na zvýšenie ochrany vodárenského zdroja môže orgán štátnej vodnej správy určiť aj ochranné pásmo III. stupňa. Ochranné pásma vodného zdroja vodného zdroja miestneho významu 20 x 20 m ohraničené oplatením. V katastrálnom území Záborie sa nenachádza vodárensky zdroj v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin</p> <p>Vzhľadom na to, že obec nie je napojená na kanalizáciu, naďalej bude dochádzať k potenciálnemu znečisťovaniu vodného toku splaškami z domov, resp. únikom z domových žump. Potenciálnym zdrojom možného znečistenia vodného toku sú prípadne havarijné úniky škodlivých látok z mechanizácie používanej v lesníctve. Ďalším zdrojom možného znečistenia a zanášania toku sú splachy pôdy do toku z nevhodne realizovaných lesohospodárskych aktivít, ďalej z plôch postihnutých preháňaním hospodárskych zvierat na miesta pastvy, ako aj voľba nevhodných foriem obhospodarovania pôd a výskyt čiernych skládok odpadov (prevažne komunálny a stavebný odpad). S ochranou a kvalitou vôd úzko súvisia zdroje znečistenia vôd. Zdrojom znečistenia vôd v území je produkcia tekutých a pevných odpadov. Nie všetky splaškové vody od individuálnych producentov sú akumulované vo vodotesných žumpách.</p>
Citlivé oblasti a zraniteľné oblasti	<p>Citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd</p> <ul style="list-style-type: none"> • v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, • ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje, • ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. <p>Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.</p> <p>Na základe Nariadení vlády SR zo dňa 26.6.2003 boli na území SR vyčlenené zraniteľné oblasti z hľadiska ochrany vodných zdrojov. Poľnohospodárske subjekty hospodáriace v spomínaných územiach sú povinné rešpektovať osobitné zásady hospodárenia. "Nitrátová direktíva" je súborom opatrení smerujúcich k zníženiu možnosti znečistenia vodných zdrojov (povrchové aj podzemné) dusičnanmi, ktoré môžu pochádzať z minerálnych hnojív, a z hospodárskych hnojív a to vtedy, keď sú aplikované v nadmerných dávkach a v nesprávnom čase, alebo keď sú zle uskladňované.</p> <p>V prílohe č. 1 Nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti je obec Záborie zaradená medzi tie katastrálne územia, ktorých súčasťou</p>

	<p>sú poľnohospodársky využívané pozemky ustanovené za zraniteľné oblasti. Celý kataster je pritom zaradený do kategórie A s najnižším stupňom obmedzenia.</p> <p>Vodný zákon charakterizuje zraniteľné oblasti ako poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.</p> <p>Za citlivé oblasti sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú. Citlivé oblasti zákon definuje ako vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vody, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje, prípadne ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. V obvode PPÚ sme neidentifikovali žiadne citlivé oblasti.</p>
<p>Prírodné liečebné kúpele, prírodné liečivé zdroje a ich ochrana</p>	<p>Prírodným liečebným kúpeľom sa poskytuje osobitná ochrana a utvárajú sa priaznivé podmienky na ich rozvoj podľa zákona č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti. Prírodné liečebné kúpele zriaďuje ministerstvo zdravotníctva v mieste, kde sú prírodné liečivé zdroje alebo klimatické podmienky priaznivé na liečenie. Kúpeľné územia a ochranné pásma sa na návrh ministerstva zdravotníctva vyznačujú v katastri nehnuteľností. V zmysle zákona č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti sa prírodné liečebné kúpele v obvode projektu nenachádzajú.</p>
<p>Pôdne zdroje</p>	<p>Pôda predstavuje rozhodujúci prírodný zdroj a súčasne aj ekonomický a ekosociálny potenciál SR. Po získaní členstva v EÚ sa naša pôda stala súčasťou zdrojov pôdy Európskeho spoločenstva a tým aj časťou ekonomického, ekologického a sociálneho potenciálu pôdy EÚ s požiadavkou na vyspelý a fungujúci systém jej ochrany a správneho využívania. Túto problematiku v súčasnosti upravuje zákon č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, novelizovaný zákonom č. 219/2008 Z.z..</p> <p>Hlavnými nástrojmi uplatňovania ochrany a racionálneho využívania pôdných zdrojov na poľnohospodárskom pôdnom fonde sú pozemkové úpravy. Vymedzením plôch absolútnych a alternatívnych kultúr by malo ísť o zefektívnenie produkčných a pôdoochranných funkcií poľnohospodárstva.</p> <p>Jednou z najvýznamnejších funkcií pôdy ako prírodného zdroja je jej produkčná schopnosť (úrodnosť, bonita), ktorá je využívaná najmä v poľnohospodárstve. Stupeň kvality poľnohospodárskej pôdy v konkrétnom krajinnom segmente je faktorom ovplyvňujúcim jej možné využitie. Kategorizácia BPEJ do 9 skupín kvality pre účely ochrany najkvalitnejších pôd pred záberom na nepoľnohospodárske využitie oceňuje úrodnosť, bonitu, resp. stupeň produkčnej schopnosti poľnohospodárskych pôd.</p> <p>V zmysle zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov je ten, kto navrhne nepoľnohospodárske použitie poľnohospodárskej pôdy, povinný chrániť poľnohospodársku pôdu zaradenú podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do prvej až štvrtej kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe č. 3 tohto zákona a riešiť alternatívne umiestnenie stavby na poľnohospodárskej pôde za hranicou zastavaného územia obce so zreteľom na ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd, ako aj vyhodnotiť dôsledky pre poľnohospodársku pôdu pre každú alternatívu. Poľnohospodárska pôda záujmového územia patrí z celoslovenského pohľadu ku menej kvalitným pôdam so skôr nízkym produkčným potenciálom. Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy, ktoré obsahuje aj zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, ktoré podliehajú povinnosti platenia odvodu a tým chráni najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy. Konkrétne chránené poľnohospodárske pôdy v obvode PPU Záborie spolu so skupinami kvality pôdy sú priestorovo zobrazené na mape A_UM-5b: Ochrana pôdy pred záberom ne poľnohospodársku činnosť.</p>

<p style="text-align: center;">Lesné zdroje</p>	<p>V súčasnosti je na Slovensku platný zákon NR SR č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov, ktorý rozlišuje tri kategória lesov: lesy hospodárske (H), lesy ochranné (O), a lesy osobitného určenia (U). Informácie sme čerpali z PSL (NLC – LGIS Zvolen), ktoré sa vyhotovujú pre všetky LP na obdobie 10 rokov. PSL sa vyhotovuje pre jednotlivé lesné celky (LC).</p> <p>Lesy pokrývajú 251,4 ha, čo predstavuje 50,52 % z celkovej rozlohy obvodu pozemkových úprav. Podľa kategorizácie lesných porastov na základe Zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch patri všetky lesné porasty sledovaného územia k hospodárskym lesom, ktoré sa využívajú pre hospodárske účely. Ich hlavným poslaním je produkcia akostnej drevnej hmoty pri súčasnom zabezpečovaní ostatných funkcií.</p>
<p style="text-align: center;">Pamiatkový fond a jeho ochrana</p>	<p>Zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu je legislatívne zabezpečená oblasť ochrany kultúrneho dedičstva na Slovensku. Prioritou zákona je ochrana pamiatkového fondu ako konkrétna činnosť zameraná na predchádzanie a obmedzovanie takých zásahov do pamiatok a pamiatkových území, ktoré ich ohrozujú, poškodzujú alebo ničia, ako aj na odstraňovanie následkov.</p> <p>V zmysle zákona č. 49/2002 Z.z. o. o ochrane pamiatkového fondu sa žiadna oblasť ochrany kultúrneho dedičstva v obvode projektu nenachádza.</p>
<p style="text-align: center;">Osobitne chránené časti prírody a krajiny</p>	<p>Územná ochrana</p> <p>Zásady ochrany prírody a využívania osobitne chránených častí prírody a krajiny sú definované zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, ktorý určuje celkovo 5 stupňov územnej ochrany (pričom 5.stupeň z hľadiska ochrany je najprísnejší).</p> <p>V obvode PPÚ Záborie sa nenachádza maloplošné chránené územie a ani iné územie európskeho významu v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.</p> <p>Druhovú ochrana</p> <p>Druhovou ochranou sa zabezpečuje záchrana vzácnych a ohrozených druhov rastlín, živočíchov, skamenelín a nerastov predovšetkým v mieste, kde sa druh prirodzene vyskytuje „in situ“. V prípade, že táto záchrana „in situ“ nie je možná, volíme spôsob „ex situ“, napr. v botanických záhradách a chovných zariadeniach. Ochrana sa vzťahuje aj na tie vzácne a ohrozené rastliny a živočíchy, ktoré sú chránené medzinárodnými dohovormi.</p> <p>Za chránené rastliny sú považované tie druhy, ktoré sú uvedené v Zozname chránených rastlín a prioritných druhov rastlín v prílohe č. 5 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení vyhlášky MŽP SR č. 492/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov.</p> <p>V záujmovom území sa v zmysle zákona č. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny nevyskytujú: chránená rastlina (§ 34), chránený živočích (§ 35), chránený nerast a chránená skamenelina (§ 38) a chránený strom (§ 49).</p>
<p style="text-align: center;">Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov</p>	<p>Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín EÚ a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pe EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov EÚ a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej EÚ.</p> <p>V obvode projektu sa nenachádza územie európskeho významu.</p>

Výstup

A_UM-6a: Obmedzenia technického charakteru

A_UM-6b: Obmedzenia ekologicko-environmentálneho charakteru

8. Spoločné zariadenia a opatrenia – súčasný stav

8.1 Prieskum dopravných pomerov

Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov upravuje výstavbu, užívanie a ochranu pozemných komunikácií, práva a povinnosti vlastníkov a správcov pozemných komunikácií a ich užívateľov, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov štátneho odborného dozoru vo veciach pozemných komunikácií. Pozemné komunikácie sa podľa dopravného významu, určenia a technického vybavenia delia na: diaľnice (D), cesty pre motorové vozidlá/rýchlostné komunikácie (R), regionálne cesty I. – III. triedy (C), miestne komunikácie (MK) a účelové komunikácie.

Polné a lesné cesty patria k účelovým komunikáciám a zo všetkých líniových zariadení a opatrení najviac ovplyvňujú organizáciu pôdneho fondu. Okrem dopravnej funkcie plnia spolu so svojimi priekopami aj funkciu protieróznej ochrany s cestnou zeleňou dotvárajú ráz krajiny. Zo všetkých týchto aspektov je nutné presadzovať existujúcu cestnú sieť a uplatniť ju aj pri návrhu novej cestnej siete.

Cestné teleso

Pozemnú komunikáciu tvorí cestné teleso a jej súčasti. Cestné teleso je ohraničené vonkajšími hranami priekop, rigolov, násypov a zárezov svahov, zárubných a obkladových múrov, päto oporných múrov, pri miestnych komunikáciách 0,50 m za zvýšenými obrubami chodníkov alebo zelených pásov.

Pomocné cestné pozemky

Súčasťou cestného telesa sú aj prípadné pruhy príľahlých pozemkov (pomocné cestné pozemky), ktoré slúžia na umiestňovanie nadzemných a podzemných vedení každého druhu. Šírku týchto pruhov určí v medziach vykonávaných predpisov príslušný cestný správny orgán.

Cestná zeleň

Cestné správne orgány dbajú o to, aby bola na cestných pomocných pozemkoch, prípadne na iných vhodných pozemkoch tvoriacich súčasť diaľnic, ciest a miestnych komunikácií (svahy násypov, odpočívadlá a pod.), primerane podľa miestnych podmienok pestovaná vhodná zeleň; pritom je dôležité, aby neohrozovala bezpečnosť cestnej premávky, a nesťažovala správu a údržbu ciest a prístup na susedné pozemky. Pri riešení cestnej zelene sa rešpektuje hľadisko bezpečnosti cestnej premávky pri jeho prerokovaní s orgánmi ochrany prírody a životného prostredia. O umiestňovaní a druhovom zložení cestnej zelene a o výrube jej drevín rozhoduje cestný správny orgán po dohode s orgánom životného prostredia. Vegetáciu, ktorá sa navrhuje za hranicou cestného pozemku označujeme ako sprievodnú zeleň. Na základe funkčných parametrov môže plniť funkciu buď interakčného prvku alebo biokoridoru MÚSES. Je súčasťou ekologických opatrení.

Polnohospodárska dopravná sieť (PDS)

Tvorí ju dopravné zariadenia slúžiace na sprístupnenie a prepojenie poľnohospodárskych komplexov so sieťou pozemných komunikácií. Poľné cesty sú účelové komunikácie, ktoré slúžia k doprave na príľahlé pozemky a späť v smere k výrobnému centru. Podľa významu ich členíme na:

- Hlavné poľné cesty (P): sústreďujú dopravu z vedľajších poľných ciest a sú napojené na miestne komunikácie alebo regionálne cesty III. triedy, výnimočne II. triedy. Plnia aj funkciu protierózneho prvku. Navrhujú sa ako dvojpruhové alebo jednopruhé s výhybnami, musia byť pozdĺžne aj priečne odvodnené – sú súčasťou protieróznej ochrany územia. Sú vždy spevnené a musia byť celoročne zjazdné.
- Vedľajšie poľné cesty, prístupové (Pv): zabezpečujú dopravu z príľahlých pozemkov, sú napojené na hlavné poľné cesty, môžu plniť funkciu protierózneho prvku. Sú jednopruhé, prevažne nespevnené ale vždy zatravnené, výbybne sú doporučené, je možné použiť koľajovú úpravu na podmáčaných úsekoch. Ak nie sú obojstranne napojené na iné cesty je potrebné navrhnuť obratisko.
- Pomocné poľné cesty (Pp): sú dočasné, sezónne prepojenia v rámci pôdnych celkov. Sú jednopruhé, nespevnené bez odvodnenia.
- Priehonové poľné cesty (Pr): využívajú sa na presun zvierat.

Lesná dopravná sieť (LDS)

Tvoria ju dopravné zariadenia všetkého druhu slúžiace na sprístupnenie a prepojenie lesných komplexov so sieťou pozemných komunikácií. Lesné cesty sú účelové komunikácie na dopravu dreva, osôb, materiálu atď. Majú vybudované zemné teleso a aspoň jednoduché odvodnenie. Podľa významu sa členia na lesné cesty 1. až 3. triedy (1L, 2L, 3L).

8.1.1 Posúdenie existujúcich dopravných sietí poľných a lesných ciest

Cieľom prieskumu dopravného systému v obvode pozemkových úprav je zistiť súčasný stav poľnohospodárskej a lesnej cestnej siete v nadväznosti na železničnú a cestnú sieť.

Cestná doprava

Označenie objektov sa realizuje jednotne systémom 01/MK-1(PR). 01 znamená poradie objektu od počiatkového staničenia, MK-1 je označenie druhu cestnej komunikácie a jej poradie, (PR) bližšie popisuje typ cestného objektu, napr. priepust. Cestnú dopravu charakterizujeme z hľadiska prepojenia obcí/cestných trás, zisťujeme technické parametre, križenie, stav cestných objektov, dopravné značenie, atď. V súvislosti s existujúcou, prípadne navrhovanou cestnou sieťou poľných ciest, prípadne s odtokovými pomermi v území. V obvode projektu pozemkových úprav charakterizujeme existujúcu cestnú sieť z hľadiska účelu a významu (cesta č. III./2131).

Štátne cesty a regionálne cesty

Cesty III. triedy sú vo vlastníctve a správe štátu (výkon správy zabezpečuje SSC). Regionálna cesta slúži aj ako prístupová komunikácia k niektorým poľnohospodárskym pozemkom, ktoré súvisia s poľnohospodárskou výrobou a odtokovými pomermi v obvode projektu. Regionálne cesty sú napojené na poľné a lesné cesty, ktoré sú využívané prioritne obyvateľstvu, ako obslužné komunikácie pre správu obhospodarovanie a zhodnocovanie majetku.

Miestne komunikácie

Miestne komunikácie (označenie MK-x) sú obslužné komunikácie, ktoré sa nachádzajú z prevažnej časti v intraviláne a zachádzajú do obvodu PPÚ. Sú miestneho významu so spevneným (prevažne asfaltovým ale aj štrkovým) povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k roztrúsenému osídleniu resp. pridruženému majetku mimo intravilánu a k iným verejným objekto, či majetkom. Miestne komunikácie sa využívajú aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky alebo ako spojovacie komunikácie do extravilánu.

8.1.2 Stanovenie kategórií existujúcich poľných a lesných ciest

Existujúce poľné a lesné cesty na základe svojich parametrov sa rozčleňujú do kategórií. V celej dĺžke trasy je potrebné vyhodnotiť charakter cestného telesa, t.j. šírka koruny, pri spevnených cestách zloženie a technický stav konštrukčnej vrstvy, krajnice, spádové a smerové pomery.

Poľné cesty

Poľné cesty sa charakterizujú zlomkom. V čitateli je znak označujúci poľnú cestu (P) a voľnú šírku koruny v metroch, a v menovateli je návrhová rýchlosť v km/h, napr P 3,00/30. Poľné cesty podľa ON 73 6118:

Hlavné P		Vedľajšie (prístupové) Pv	Doplnkové pomocné Pp
dvojpruhové	jednopruhové	dvojpruhové	jednopruhové
P 7,0/60	P 5,0/30	P 4,5/30	Pp 3,5/30
P 6,5/50	P 4,5/30	P 4,0/30	Pp 3,0/30
P 6,0/40	P 4,0/30	P 3,5/30	

Pri hlavných poľných cestách (HPC) dvojpruhových je potrebné overiť či spĺňajú doporučenú šírku krajnice 2 x 0,50 m. Pri HPC dvojpruhových sa odporúča šírka koruny 4,00 až 4,50 m, z toho šírka vozovky 3,00 až 3,50 m a šírka krajnic 2 x 0,50 m. Pri vedľajších (prístupových) poľných cestách jednopruhových sa odporúča šírka koruny 4,00

m, z toho šírka krajníc 2 x 0,50 m. Doplnkové poľné cesty sú spravidla bez krajníc.

Lesné cesty

Lesné cesty sa označujú číselným a písmenovým znakom charakterizujúcim dopravnú dôležitosť cesty, a za pomlčkou zlomkom charakterizujú priestorové usporiadanie cesty. Číselný znak označuje triedu cesty, Písmenový znak L značí, že ide o lesné cesty a účelové zariadenia napr. 1L-4,0/30. Lesné cesty podľa STN 73 6108.

Primárna sieť (trvalá)	Sekundárna sieť (trvalá)
	2L - 5,0/30
1L - 7,5/60	2L - 4,5/30
1L - 5,0/40	2L - 4,0/30
1L - 4,5/30	3L - 4,5/15
1L - 4,0/30	3L - 4,0/15
	Z TPC

Každá lesná cesta má mať podľa možnosti v čo najväčšej dĺžke charakteristické znaky. Ak cesta aspoň jedným svojim technickým parametrom nespĺňa podmienky zatriedenia do príslušnej triedy a kategórie, preradí sa do nižšej triedy.

8.1.3 Označenie existujúcej siete poľných a lesných ciest na účely pozemkových úprav

V obvode projektu pozemkových úprav sme poľné a lesné cesty označili na základe zaradenia cesty do kategórií a použili sme príslušnú skratku (P-1, PV-2, príp. Pp-3, 1L-1, 2L-2,...). číslo poslednej poľnej cesty nám určí celkový počet poľných ciest a číslo poslednej lesnej cesty nám určí celkový počet lesných ciest v obvode projektu.

Označenie objektov sa realizuje jednotne stanoveným systémom 01/P-1(PR). 01 znamená poradie objektu od počiatocného staničenia, P-1 je označenie druhu poľnej cesty a jej poradie, (PR) bližšie popisuje typ cestného objektu, napr. priepust. Označenie sprievodných objektov ciest: hospodársky nájazd – HN, hospodársky zjazd s priepustom (rúrovým, rámovým, doskovým, klenutým) HZ, priepust (rúrový, rámový doskový, klenutý) – PR, most – M, nadcestie, podcestie – NADC, PODC, estakády – ES, lávky – LA, podchody – POD, tunely – TU, oporné, zárubné a obkladové múry – MUR, terasy – TA, priecestia – PRIEC, prievozy – PRIEV, brody – BR, galérie – GA.

8.1.4 Posúdenie súčasného dopravného systému z hľadiska jeho funkcie

Pre posúdenie sa rieši rozbor súčasnej a predpokladanej hospodárskej činnosti pre stanovenie počiatocných parametrov pre trasy a konštrukciu poľných ciest. K tomu je potrebné:

- určiť prevládajúci typ poľnohospodárskej činnosti (rastlinná, rastlinná a živočíšna, len živočíšna),
- zhodnotiť potreby účelového prepojenia jednotlivých pozemkov s hospodárskymi objektmi a ich vzájomné prepojenie,
- zistiť účel existujúcich poľných ciest.

Druh poľnej cesty sa určí na základe intenzity poľnohospodárskej dopravy. Intenzita poľnohospodárskej dopravy závisí od veľkosti zvozej oblasti cesty a priemerného množstva prepravy z 1 ha a určuje sa v čase max. zaťaženia na základe potrebného počtu prejazdov JPV-deň (kukuričný výrobný typ – 0,187 JPV-deň, repný výrobný typ – 0,206 JPV-deň, zemiakársky výrobný typ – 0,168 JPV-deň a horský výrobný typ – 0,131 JPV-deň). Záborie spadá do kategórie zemiakársky typ to je typ výroby – 0,168 JPV- na deň.

Intenzita poľnohospodárskej dopravy na danej poľnej ceste sa potom vypočíta ako súčin výmery danej zvozej oblasti cesty a príslušného koeficienta intenzity pre daný výrobný typ. Pri voľbe príslušnej kategórie poľnej cesty platí, aby kapacita poľnej cesty bola vždy vyššia ako intenzita poľnohospodárskej dopravy na posudzovanej poľnej

ceste. Druh poľnej cesty a intenzita poľnohospodárskej dopravy:

Hlavné P				Vedľajšie (prístupové) Pv		Doplnkové pomocné Pp	
dvojpruhové		jednopruhové		dvojpruhové		jednopruhové	
kategória poľnej cesty	kapacita poľnej cesty JPV-deň	kategória poľnej cesty	kapacita poľnej cesty JPV-deň	kategória poľnej cesty	kapacita poľnej cesty JPV-deň	kategória poľnej cesty	kapacita poľnej cesty JPV-deň
P 6,0/40	500	P 4,0/30	250	P 4,5/30 P 4,0/30	50	Pp 3,5/30 Pp 3,0/30	20
zvozná oblasť 500 ha a viac		zvozná oblasť 250 ha a viac		zvozná oblasť 50 ha a viac		zvozná oblasť do 100 ha	
stredné dopravné zaťaženia		stredné dopravné zaťaženia		ľahké dopravné zaťaženia		veľmi ľahké dopravné zaťaženia	

8.1.5 Posúdenie technického stavu, únosnosti, kapacity, funkčnosť sprievodných objektov

Navrhujeme prebudovať resp. zachovať všetky súčasné zemné aj spevnené hospodárske zjazdy bez rúrových priepustov na hospodárske zjazdy s rúrovým priepustom. Jedná sa o zjazdy z regionálnych ciest a miestnych komunikácií. Ďalej doporučujeme uzdržiavať všetky priepusty, vyčistiť ich od nánosov a naplavením, aby mohli plniť svoju odvodňovaciu funkciu.

8.1.6 Posúdenie súčasného dopravného systému z pohľadu funkcie protieróznej, krajnotvornej

Cestnú a železničnú dopravu sme podrobne popísali vo vyššie uvedených kapitolách aj s príslušnými objektami. Odvodnenie cestných telies regionálnych ciest je prevažne riešené cestnými odvodňovacími priekopami. Železničná trať je prevažne v násype. Podrobný popis súčasného stavu komunikačných zariadení a opatrení spolu so sprievodnými objektami v obvode projektu je popísaný v kapitole Poľné cesty a sprievodná cestná zeleň dotvárajú ráz krajiny, majú protieróznu funkciu a zvyšujú biodiverzitu územia.

8.1.7 Vyhodnotenie pohybu chodcov, turistov a cyklistov

Obvodom projektu pozemkových úprav Záborie neprechádzajú cyklistické ani turistické značkované chodníky. Medzi hlavné faktory rozvoja aj podpory rozvoja cestovného ruchu je vybudovanie cyklistických chodníkov a ich prepojenie na existujúcu sieť, vybudovaním náučných a turistických chodníkov v katastri obce, spoluprácou s okolitými partnerskými mestami a strediskami cestovného ruchu, vytvorením podmienok pre rozvoj služieb pre turistov – požičovne športových potrieb, bufety a pod.

8.1.8 Vyhodnotenie a súhrnné bilancie súčasného stavu komunikačných zariadení a opatrení

Poľné cesty v rámci obvodu pozemkových úprav majú charakter účelových ciest miestneho významu a väčšinou slúžia ako prístupové alebo spojovacie komunikácie. Vyhotovili sme grafický prehľad poľných a lesných ciest v obvode projektu v súlade s písomnou časťou a dohodnutým označovaním. Sumárnu bilanciu existujúcich komunikačných zariadení a opatrení v obvode projektu sme spracovali ako prehľad v tabuľkovej forme.

Označenie cesty	Kategória poľnej cesty (kryt)	Dĺžka cesty (m)	Plocha (m ²)	Cestné objekty (označenie)	Spríevodná vegetácia (áno/nie)	Odvodnenie (áno/nie)
Poľné cesty:						
CIII-2145	7,50/70 spevnená	1552	21862	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>áno</i>
Cesta III. triedy s označením 2145 prechádzajúca juhozápadnou stranou katastrálneho územia. Cesta neleží svojim celým profilom v k.ú. Záborie, ale časťou zasahuje do katastrálneho územia Dolný Kalník. Cesta je asfaltová a na príľahlé pozemky sú vybudované zjazdy. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
CIII-2132	7,50/70 spevnená	1308	16688	<i>nie</i>	<i>áno</i>	<i>áno</i>
Cesta III. triedy s označením 2132 sa napája na štátnu cestu CIII/2145 a prechádza severnou stranou katastrálneho územia do obce Sklabaňa. Cesta je asfaltová a na príľahlé pozemky sú vybudované zjazdy. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
Pv-1	3,00/30 spevnená	44	150	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pv-1 Časť existujúcej vedľajšej poľnej cesty zo susedného katastrálneho územia Dražkovce. Povrch cesty je spevnený asfaltom. Poľnú cestu považujeme za vyhovujúcu.						
Pv-2	3,00/30 spevnená	510	1530	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pv-2 Vedľajšia poľna cesta nadväzujúca na cestu CIII/2132 na severnej strane katastrálneho územia prechádza cez mostík na druhú stranu potoka Cedron a po jeho ľavom brehu sprístupňuje príľahlé pozemky a vodohospodárske zariadenie. Cesta je čiastočne spevnená, na svojom začiatku asfaltom, ďalej betónovými panelmi a vegetačným krytom. Povrch cesty už nie je vyhovujúci, navrhujeme ju rekonštruovať.						
MK-3	6,50/50 spevnená	108	896	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
MK-3 Existujúci miestna komunikácia nadväzujúca na cestu CIII/2132 smeruje do intravilánu obce. Cesta je asfaltová a sprístupňuje príľahlé pozemky. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
Pv-4	3,00/30 spevnená	72	416	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pv-4 Existujúca vedľajšia poľna cesta nadväzuje cez miestnu komunikáciu v intraviláne obce na cestu III. triedy 2145. Jej účelom je sprístupniť okolitú zástavbu rodinných domov. Cesta je asfaltová v rozsahu svojho účelu. Vzhľadom na územný plán obce – rozšírenie obytnej zóny, je pre sprístupnenie pozemkov zbytočná.						
Pv-5	3,50/30 nespevnená	87	304	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pv-5 Existujúca vedľajšia poľna cesta vychádza z existujúcej miestnej komunikácie v intraviláne obce. Cesta je obslužnou komunikáciou domu smútku a prístupovou komunikáciou na cintorín. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom a jemnou štrkodrovou. Poľnú cestu považujeme v tomto stave za nevyhovujúcu. Navrhujeme jej spevnenie asfaltovým krytom a odvodnenie rigolmi.						
P-6	5,50/30 spevnená	1280	6787	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>

P-6 Existujúca hlavná poľná cesta vychádza zo siete miestnych komunikácií v intraviláne obce. Cesta sa nachádza na južnej strane katastrálneho územia. Po celej svojej dĺžke zasahuje úsekmi do susedného katastrálneho územia Turčianske Jaseno. Cesta je prístupovou komunikáciou pre farmu patriacu PD Sklabiňa a k poľnohospodárskym objektom vo východnej časti kat.územia – salaš a objekty v susednom kat.území. Sprístupňuje lesné pozemky a slúži ako cyklistická, turistická a vychádzkova trasa pre obyvateľov obce. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je asfaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť.

P-7	5,50/30 spevnená	550	2176	nie	nie	nie
------------	-----------------------------	------------	-------------	------------	------------	------------

P-7 Existujúca hlavná poľná cesta je pokračovaním HC P-6. Prerušený úsek leží v susednom katastrálnom území T.Jaseno. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je asfaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť.

Pv-8	3,0/30 nespevnená	989	2967	nie	nie	nie
-------------	------------------------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Pv-8 Existujúca vedľajšia poľná cesta nadväzuje na P-6 a popri farme pretína naprieč katastrálne územie smerom na sever, kde sa pripája na štátnu cestu III.tredy 2132. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami. Poľnú cestu považujeme za nevyhovujúcu

Pp-9	3,0/30 nespevnená	655	1987	nie	nie	nie
-------------	------------------------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Pp-9 Existujúca prístupová poľná cesta na severnej strane kat.územia. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami, ktorá sprístupňuje trvalé trávne porasty.

Pp-10	3,0/30 nespevnená	2426	7303	nie	nie	nie
--------------	------------------------------	-------------	-------------	------------	------------	------------

Pp-10 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-12 resp. P-7 a prechádza cez kat.územie smerom na sever. Úsek od začiatku po salaš je cesta spevnená štrkodrvou so vegetačným krytom, ďalej pokračuje ako nespevnená s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami.

Pp-11	3,0/30 nespevnená	140	522	nie	nie	nie
--------------	------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

Pp-11 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-7. Ide o krátku prístupovú poľnú cestu nespevnenú s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami.

P-12	5,50/30 spevnená	37	160	nie	nie	nie
-------------	-----------------------------	-----------	------------	------------	------------	------------

P-12 Ďalší úsek hlavnej poľnej cesty P-7. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je asfaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť.

Pp-13	3,0/30 nespevnená	484	1452	nie	nie	nie
--------------	------------------------------	------------	-------------	------------	------------	------------

Pp-13 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-7. Sprístupňuje lesné pozemky. Ide o prístupovú poľnú cestu nespevnenú s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami.

Pp-14	3,0/30 nespevnená	32	96	nie	nie	nie
--------------	------------------------------	-----------	-----------	------------	------------	------------

Pp-14 Existujúca prístupová poľná cesta, ktorá sprístupní lesné pozemky . Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami.

3L-1	3,0/30 nespevnená	110	330	nie	nie	nie
-------------	------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

3L-1 Lesná prístupová cesta je predĺžením Pp-13 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami.

3L-2	3,0/30 nespevnená	172	516	nie	nie	nie
-------------	------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

3L-2 Lesná prístupová cesta je predĺžením Pp-13 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami.

8.2 Prieskum ohrozenosti pôdy

Medzi najvýznamnejšie formy fyzikálnej degradácie pôdy na Slovensku patrí vodná erózia pôdy. Podľa údajov VÚPOP v Bratislave je na Slovensku ohrozených 47,3% poľnohospodárskej pôdy.

Pod eróziou sa všeobecne rozumie rozrušovanie, premiestňovanie a ukladanie pôdnej hmoty pôsobením vonkajších činiteľov. Vodná erózia býva vyvolávaná kinetickou energiou dažďových kvapiek padajúcich na pôdny povrch a mechanickou silou povrchovo stekajúcej vody. Podľa formy ju delíme na plošnú a výmoľovú. Pri plošnej erózii je pôda erodovaná takmer rovnomerne po celej ploche určitej časti svahu. Povrchový odtok má tendenciu sústreďovať sa do hustej siete úzkych zárezov – jarčiekov.

Erózia pôdy je v krajine prirodzený proces, ktorý je však činnosťou človeka, hlavne poľnohospodárstvom, urýchľovaný. Vodná erózia spôsobuje celkovú degradáciu pôdy, ktorá sa prejavuje zmenšovaním pôdneho profilu, stratou jemnozeme a živín, zhoršovaním textúry a štruktúry pôdy a vodného režimu, znižovaním prirodzenej úrodnosti, poškodzovaním rastlinnej pokrývky (najmä pri nesprávnej orbe a výsadbe plodín), zanášaním vodných tokov, nádrží a priekop, chemickým znečisťovaním povrchovej a podzemnej vody a v neposlednom rade zvyšovaním nákladov na nevyhnutnú asanáciu pôdneho fondu.

Metódy posúdenia ohrozenosti územia vodnou eróziou sú:

- Orientačné (prvotné) posúdenie na základe BPEJ.
- Podrobné posúdenie ohrozenosti územia vodnou eróziou na základe univerzálnej rovnice.

8.2.1 Posúdenie územia vodnou eróziou

Najrýchlejšie posúdenie výskytu fyzikálnej degradácie pôd v riešenom území je využitie účelových interpretácií výsledkov bonitácie pôd (BPEJ). Metodická príručka protierózneho obrábania pôdy (Jambor, P. – Ilavská, B.: Metodika protierózneho obrábania pôdy, VÚPÚ Bratislava, 1998) kategorizuje pôdy podľa 7-miestneho kódu do štyroch skupín, pri zohľadnení sklonitosti terénu a erodibility pôd, ktorých vzťah je v priamej úmere. Kategórie eróznej ohrozenosti pôd podľa BPEJ:

Erózna ohrozenosť územia vodnou eróziou podľa BPEJ – potenciálna intenzita vodnej erózie

Extrémna erózia	219,84 ha	42,95 %	4-10 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹
Stredná erózia	34,42 ha	6,72 %	10 - 30 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹
Silná erózia	73,35 ha	14,33 %	nad 30 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹

Pre stanovenie intenzity vodnej erózie pôdy sa používa univerzálna rovnica autorov Wischmeier-Smith, ktorá bola upravená v Metodike č. 5/1992: Ochrana zemiedelské púdy pred erozí (Janeček a kol., 1992). Rovnica má tvar: $Sp = R \cdot K \cdot S \cdot L \cdot C \cdot P$

kde:

Sp – odnos pôdy, intenzita vodnej erózie, strata pôdy (t.ha⁻¹.rok⁻¹),

R – faktor eróznej účinnosti dažďa – vyjadrený v závislosti na početnosti výskytu, úhrnu, intenzite a kinetickej energii dažďa (MJ.ha⁻¹.rok⁻¹),

K – faktor náchylnosti pôdy na eróziu – vyjadrený závislosťou na textúre a štruktúre ornice, obsahu organickej hmoty a zrnitosti (t.MJ⁻¹),

S – faktor sklonu svahu – vyjadrujúci vplyv sklonu svahu na veľkosť straty pôdy erózie,

L – faktor dĺžky svahu – vyjadrujúci vplyv neprerušenej dĺžky svahu na veľkosť straty pôdy eróziou,

C – faktor ochranného vplyvu vegetácie – vyjadrený v závislosti na vývoji vegetácie a použitej agrotechnike,

P – faktor účinnosti protieróznych opatrení.

Erózna ohrozenosť územia vodnou eróziou podľa USLE – potenciálna intenzita vodnej erózie			
Neohrozená až mierne ohrozená pôda	4,89	11,4 %	0-4 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹
Stredne ohrozená pôda	3,60	8,4 %	4-10 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹
výrazne ohrozená pôda	16,64	38,8 %	10 - 30 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹
Veľmi ohrozená pôd	17,76	41,4 %	nad 30 t.ha ⁻¹ .rok ⁻¹

Pri stanovení reálnej intenzity vodnej erózie sme použili ako ochranný faktor vplyvu vegetácie na všetky pozemky trvalé trávne porasty a s faktorom účinnosti protieróznych opatrení sme neuvažovali. Aj napriek tomu vyšla reálna intenzita vodnej erózie 100% v kategórii neohrozená až mierne ohrozená pôda.

Reálna intenzita vodnej erózie		
Neohrozená až mierne ohrozená pôda	42,91 ha	100 %
Stredne ohrozená pôda	0,0 ha	0,0 %
výrazne ohrozená pôda	0,0 ha	0,0 %
Veľmi ohrozená pôd	0,0 ha	0,0 %
Extrémne ohrozená pôda	0,0 ha	0,0 %

Prípustná strata pôdy vodnou eróziou je definovaná ako maximálna hodnota straty pôdy, ktorá dovoľuje trvale a ekonomicky udržiavať úrodnosť pody. Dosadením príslušných hodnôt faktorov do Wishmeier-Smithovej rovnice sa určí dlhodobá priemerná strata pôdy v t.ha⁻¹ .rok⁻¹. Ak vypočítaná strata pôdy prekračuje hodnoty prípustnej straty stanovenej (príloha č.1, zákona 220/2004 Z.z.) podľa hĺbky pôdneho profilu, tak využívanie pozemku nezabezpečuje dostatočnú ochranu pôdy pred eóziou a v zmysle zákona č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je potrebné začať s protieróznymi opatreniami.

Stupeň eróznej ohrozenosti pôdy		
1. trieda SEOP (<1,00) - Neohrozená až mierne ohrozená	151,02 ha	54,6 %
2. trieda SEOP (1,01 - 2,00) - Stredne ohrozená	34,57 ha	12,5 %
3. trieda SEOP (2,01 - 7,00) - Výrazne ohrozená	38,44 ha	13,9 %
4. trieda SEOP (7,01 - 28,00) - Veľmi výrazne ohrozená	36,23 ha	13,1 %
5. trieda SEOP (> 28,00) - Katastrofálne ohrozená	16,31 ha	5,9 %

8.2.2 Posúdenie územia veternou eróziou

Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia) odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Procesom veternej erózie sú spôsobené škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe, ale aj odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovanie ovzdušia. Táto erózia sa najčastejšie prejavuje v jarom období, hlavne v období suchých a veterných dní, ak sú povrchovou kultiváciou rozrušené pôdy a nie je dostatočne vyvinutý pôdny kryt.

Intenzitu veternej erózie ovplyvňujú klimatické faktory (najmä výskyt, smer a rýchlosť vetra), pôdne faktory (veľkosť a tvar pôdnych častíc, vlhkosť pôdy, štruktúra pôdy, drsnosť povrchu pôdy, obsah organickej hmoty v pôde), vegetačné faktory (vegetačný kryt pôdy, rozmiestnenie NDV v krajine vzhľadom k prevládajúcim smerom vetra), topografický faktor (rovina, náveterné a záveterné svahy v závislosti od prevládajúceho smeru vetra) ako aj veľkosť a tvar súvisiacich celkov ornej pôdy.

Veterná erózia sa prejavuje už pri malých rýchlostiach vetra 2 – 3 m.s⁻¹. Pri prenose pôdnych častíc sa

pohybuje ich veľkosť najčastejšie medzi 0,15 – 0,4 mm. Pôdne častice nad 0,8 mm sa považujú za neerodovateľné. Zvýšený obsah ílovitých častíc (< 0,01 mm) vedie tiež k väčšej odolnosti pôd voči veternej erózii. Voda v pôde spôsobuje zvýšenie súdržnosti pôdnych častíc, podporuje tvorbu pôdnych agregátov a povrchovej kôry, čo vedie k zvýšeniu odolnosti voči veternej erózii. Najvýraznejšie sa vlhkosť pôdy prejavuje na intenzitu veternej erózie pri piesčitých a hlinítopiesčitých pôdach. Potenciálnu ohrozenosť poľnohospodárskych pôd vyhotovil VÚPOP v Bratislave. Na vysokú až extrémnu potenciálnu ohrozenosť poľnohospodárskych pôd pripadá 2,2% územia Slovenska. Napriek malej rozlohe, jej účinky sú značné, preto je potrebné priestorovo lokalizovať najviac postihnuté územie a navrhnúť protierózne opatrenia. Metódy posúdenia ohrozenosti územia veternou eróziou sú:

- Orientačné (prvotné) posúdenie na základe BPEJ.
- Rovnice na výpočet intenzity veternej erózie podľa Pasáka.

Erózna ohrozenosť územia vodnou eróziou podľa BPEJ – potenciálna intenzita veternej erózie

Pôdy bez erózneho ohrozenia	279,60 ha	100 %
Stredne erózne ohrozené pôdy	0,0 ha	0,0 %
Silne erózne ohrozené pôdy	0,0 ha	0,0 %

V obvode PPÚ Záborie neevidujeme žiadne ohrozenie poľnohospodárskej pôdy veternou eróziou.

8.2.3 Vyhodnotenie a súhrnné bilancie súčasného stavu protieróznych zariadení a opatrení

Niektoré prvky plnia v krajine viac funkcií. Napr. vetrolam plní funkciu protieróznu a zároveň aj ekologickú, môže mať parametre miestneho biokoridoru alebo interakčného prvku. Z hľadiska bilancii je možné prvok zaradiť len do jednej kategórie spoločných zariadení a opatrení. My sme protierózne zariadenia a opatrenia zaradili do opatrení na zabezpečenie ekologickej stability a krajinného vzhľadu územia, ktoré vychádzajú zo spracovaného MÚSES-u pre pozemkové úpravy. Pri návrhoch sme zohľadňovali všetky funkcie spoločných zariadení a opatrení.

Výstup

A_UM-8a Potenciálna intenzita vodnej erózie
 A_UM-8b Reálna intenzita vodnej erózie
 A_UM-8c Stupeň eróznej ohrozenosti pôdy
 A_UM-8d Intenzita veternej erózie

8.3 Zrážkovo-odtokové vlastnosti územia

Prieskum vodohospodárskych pomerov sa uskutočňuje v rámci celého povodia, jeho čiastkových povodií a elementárnych odtokových plôch. Preto je potrebné poznať hranice vymedzených plôch (rozvodnice). Pri terénnej obhliadke sme sa zamerali na trasy odtokových dráh a ich zmeny vyvolané vplyvom umelých prekážok (prvok dopravnej siete, presmerovanie odtoku odvodňovacími priekopami, vyústenia odvodňovacích systémov, prielohy atď.). Ďalej sme sa venovali vodohospodárskym pomerom v nasledovnom členení:

- Zrážkovo-odtokové vlastnosti územia,
- Súčasný stav inundačných území a retenčnej schopnosti územia,
- Vodné nádrže, jazerá a rybníky,
- Vodné toky,
- Hrádze,

- Závlahové zariadenia,
- Odvodňovacie zariadenia.

8.3.1 Zrážkovo-odtokové vlastnosti územia

Zmeny v charaktere využívania plôch spolu s intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby sa odzrkadlili v podobe výrazných zmien odtokového režimu povodí. Najmarkantnejšie sa to prejavuje vo zvýšení objemu povrchového odtoku a vo zvyšovaní intenzity vodnej erózie pôdy. Znižovanie infiltračnej schopnosti pôd, prevaha typu povrchov s menšou drsnosťou a nižšou retenčnou schopnosťou sa prejavuje v skrátaní dôb dobehu a vo zvýšení hodnôt kulminačných prietokov. Podľa množstva úhrnu zrážok patrí záujmová oblasť medzi suché. Zrážky v záujmovej oblasti nie sú rovnomerne rozdelené pre priaznivý vývoj vegetácie. Najviac zrážok dlhodobého merania pripadá na júl a september. Ide prevažne o zrážky z búrkovej činnosti a sú len menej vhodné pre zaistenie zásoby vody v pôde. Priemerné ročné zrážky sú 600 - 650 mm. Počet dní so snehovou pokrývkou je cca 50 dní.

Atmosferické zrážky pre okres Martin (mm) v roku

Mesiac		I	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Celkovo rok
2018	Úhrn	44,4	22,5	41,6	12,9	38,1	111,3	26,4	47,9	47,8	49,5	8,5	73	523,9
	Max	10,3	8,9	18,5	3,4	8,8	33,4	7,8	10,8	18,7	19,3	3,2	12,9	33,4
2019	Úhrn	79,3	34,6	47,8	11,8	155,5	21,6	40,2	89,4	87,2	53,6	106	55,9	782,9
	Max	13,2	14,1	12,6	2,4	31,6	10,1	12	30,3	28,2	24	28,2	21,8	31,6
2020	Úhrn	15,2	91,7	37,4	7,4	63,1	114,1	56,8	62,6	84,8	168,1	19,9	35,5	756,6
	Max	5,5	15,7	9,6	6	16	24,4	15,1	24,6	15,2	35,4	9,7	7,6	35,4

8.3.2 Súčasný stav inundačných území a retenčnej schopnosti územia

Podľa zákona č.364/2004 Z.z. o vodách a o zmene a doplnení zákona č.372/1990Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) inundačným územím je územie priľahlé k vodnému toku, zaplavované vyliatím vody z koryta, vymedzené záplavovou čiarou najväčšej známej alebo navrhovanej úrovne vodného stavu. Podľa nebezpečnosti povodňových prietokov sa inundačné územie člení na (zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami):

- Aktívnu zónu, ktorou preteká povodňový prietok,
- Pasívnu zónu, ktorú tvorí zostávajúca nechránená časť inundačného územia zasahovaná rozlievaním vôd mimo koryta vodného toku alebo vzduťím pri povodňovom prietoku,
- Potenciálnu zónu, ktorou je územie ohrozené zaplavením pri prekročení projektovaných parametrov ochranných opatrení alebo pri poruche vodnej stavby.

Obmedzenia týkajúce sa využívania inundačného územia sú uvedené v § 20 odst. 6 – 7 zákona 7/2010 Z.z. Informácie o rozsahu inundačného územia poskytujú orgány štátnej vodnej správy a správca vodného toku. Ďalej sú informácie v územnoplánovacej dokumentácii, kde sa v rámci vymedzenia plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu stanovujú záplavové územia. Do plošnej výmery ohrádzovaného inundačného územia patrí plocha medzihrádzia a pôdorysná plocha hrádzí vrátane ochranného územia hrádzí. Správca vodných tokov Slovenský vodohospodársky podnik š.p ., vo svojom vyjadrení neuviedol informácie o rozsahu inundačného územia.

8.3.3 Vodné nádrže a rybníky

Vodné nádrže vytvárajú obmedzený priestor vytvorený priehradou alebo hrádzou vo vhodnom údolnom profile,

resp. využívajú vhodnú prírodnú alebo umelú priehlbínu zemskeho povrchu. Sú určené na hospodárenie s vodou, na jej akumuláciu pre neskoršie využitie, na zachytenie povodňových prietokov, na transformáciu povodňových vln, na vytvorenie vhodného vodného prostredia a na úpravu vlastností vody. Nádrže patria ku kľúčovým prvkom vodohospodárskych sústav, pretože umožňujú zosúladiť kapacitu prirodzených vodných zdrojov s požiadavkami užívateľov. Podľa veľkosti rozlišujeme:

- Veľké vodné nádrže (priehrady), objem väčší ako 2 000 000 m³.
- Malé vodné nádrže, objem menší ako 2 000 000 m³. Patria k základným prvkom protipovodňovej ochrany v projektoch PÚ a delia sa podľa funkcie.
- Rybníky, sú vybudované za účelom chovu rýb.

Vo vidieckej krajine plnia hlavne tieto funkcie:

- Zásobné nádrže – sem môžeme zaradiť nádrže závlahové, vodárenské, priemyslové, kompenzačné, zálohové intervenčné, infiltračné, protipožiarné, retardačné a vyrovnávacie. Tieto vytvárajú zásoby vody v období jej nadbytku pre obdobia nedostatku.
- Ochranné retenčné nádrže – zachytávajú povodňové prietoky, transformujú povodňové vlny a chránia územie.
- Nádrže meniace alebo upravujúce fyzikálne, chemické a biologické vlastnosti vody
- Nádrže vytvárajúce vhodné prostredie – rybochovné, rekreačné, atď.
- Prevádzkové nádrže – recirkulačné, vyrovnávacie prečerpávacie, skladovacie a vodojemy.
- Nádrže asanačné – na vyčistených štrkoviskách, lomoch a povrchových baniach.
- Estetické nádrže – okrasné, na zlepšenie ekologickej hodnoty vidieckej krajiny.

Väčšina nádrží je funkčne viacúčelová. Vo vidieckej krajine plnia významnú funkciu riadenia prietoku a využívania vody. Podľa trvania cyklu riadenia medzi plnením a vyprázdňovaním nádrže rozlišujeme riadenie prevádzky na ročné a viacročné.

V obvode projektu sa nenachádza žiadna vodná nádrž. Do k. ú. obce Záborie zasahuje Chránená vodohospodárska oblasť Veľká Fatra určená Nariadením vlády SSR č. 13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Prevažná časť CHVO Veľká Fatra zasahuje do horskej oblasti. V CHVO možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí všestranná ochrana povrchových a podzemných vôd a ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie vôd a ochrany ich zásob. Z hľadiska citlivosti povrchových vôd na klimatické zmeny CHVO Veľká Fatra je zaradená do 2. stupňa citlivosti.

8.3.4 Jazerá

Jazero ako špecifický prvok hydrografickej siete pomenúva prirodzený vodný útvar (nádrž) s obmedzeným a spomaleným obehom vody. Jazerá môžu byť prietočné alebo neprietočné, prirodzené alebo umelo vytvorené. Podľa genézy ich vzniku možno možno rozlišovať jazerá vhlbené, zahradené alebo krasové. Na zle odvodňovaných poklesávajúcich zníženiach možno nájsť plytké jazerá prechádzajúce do močiarov. Ich význam je hlavne krajínovotný, ale môžu plniť i ďalšie funkcie ako napr. recipient, akumulačná nádrž. Prirodzené jazerá v SR vzhľadom na ich nízky počet a malú rozlohu nemajú takmer žiadne hospodárske využitie. Z krajínovotného hľadiska sú však významnými biocentrami v systémoch ekologickej stability krajiny.

V obvode pozemkových úprav sa nenachádzajú žiadne jazerá.

8.3.5 Vodné toky

Vodné toky predstavujú najvýznamnejší prvok povrchových vodných útvarov hydrografickej siete. Úpravy tokov

v minulosti, ako aj zmeny vo využívaní riečnej krajiny a celých povodí zmenili ich prirodzený charakter. Rámcová smernica o vode 2000/60/EU (RSV) zavádza nový komplexný pohľad na povodie tokov a vodné toky samotné. Jedným z hlavných cieľov je zlepšenie kvality, zvýšenie kvantity povrchových vôd ako aj obnova prirodzených funkcií vodných tokov. Na základe Vyhlášky č. 221/2005 MŽP SR zaradíme vodný tok v rámci kategórie medzi typy podľa týchto kritérií:

Vodné toky z hľadiska ich významu členíme na:

- vodohospodársky významné vodné toky,
- drobné vodné toky.

Podľa využitia vodné toky členíme na:

- vodárenské toky,
- ostatné vodné toky.

Zoznam vodohospodársky významných tokov a vodárenských vodných tokov vydáva MŽP SR, ktoré zabezpečuje aj evidenciu vodných tokov a ich povodí. Pri určení vodných tokov sme vychádzali z mapových podkladov, existujúcej projektovej dokumentácie úprav vodných tokov (archivovaná v správcochských organizáciách: SVP š.p., Hydromeliorácie š.p., Štátne lesy š.p.) a vodných plánov. Rozlišujeme toky s prirodzeným korytom a umelým korytom.

Vodné toky s prirodzeným korytom môžu byť:

- neupravené,
- upravené, na ktorých môže byť realizovaná systematická úprava (od prameňa až k ústiu) alebo čiastočná úprava (len určitý úsek). K vodným tokom s umelým korytom patria vodné toky vytvorené pre špecifické účely.

Z hľadiska majetkoprávneho usporiadania pri priestorovom vymedzení vodného toku vychádzame z § 43 odst. 2, Zákona 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov, kde prichádzajú do úvahy dve možnosti:

- ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v KN ako vodná plocha so spôsobom využitia pozemku ako vodný tok, je tento pozemok korytom,
- ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je v KN takto evidovaný, je korytom pozemok

Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pri ochrannej hrádzi vodného toku do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

Obvod projektu PÚ hydrologicky patrí do povodia Váhu (4-21-05-113). 4-21-05-106 Sklabinský potok: pramení na severozápadnom úpätí Končitého vrchu (1.096,8 m n. m.) vo Veľkej Fatre. Ústi do Turca v k. ú. Martin (m. č. Priekopa).

Ďalšími vodnými tokmi v území sú bezmenné obojstranné prítoky Sklabinského potoka V. rádu

Charakteristika existujúcich vodných tokov bola vyhotovená na podklade zamerania skutočného stavu, z rekognoskácie územia a dostupných podkladov.

8.3.6 Hrádze

Jednou z alternatív zabezpečenia protipovodňovej ochrany je výstavba hrádzí pozdĺž vodných tokov. Patria medzi hydrotechnické stavby, ktoré si plnia svoju funkciu periodicky a krátkodobo. Konštrukčne sa sypané hrádze delia podľa stabilizačnej časti na:

- zmené,
- kamenné,
- zmiešané.

V obvode projektu sa žiadne hrádze nenachádzajú.

8.3.7 Závlahové zariadenia

Jednou z alternatív zabezpečenia protipovodňovej ochrany je výstavba hrádzi pozdĺž vodných tokov. Patria medzi hydrotechnické stavby, ktoré si plnia svoju funkciu periodicky a krátkodobo. Konštrukčne sa sypané hrádze delia podľa stabilizačnej časti na:

- zemné,
- kamenné,
- zmiešané.

V klimatických podmienkach Slovenska sú závlahy stabilizujúcim prvkom poľnohospodárskej výroby, kde eliminujú časovú a priestorovú nerovnomernosť rozdelenia zrážok. Pretože pre bežne pestované poľné kultúry sú zrážky hlavným zdrojom vody, závlahou dochádza k nadlepšovaniu bilancie vody v pôde a preto hovoríme o tzv. doplnkovej závlahe. V našich podmienkach je najčastejším dôvodom potreba zavlažovania. Závlahové zariadenia sa členia nasledovne:

- hlavné závlahové zariadenia – závlahová kostra: vodný zdroj, odberný objekt, prívod vody k čerpacím staniciam, čerpacie stanice, podpovrchový rúrový rozvod, hydranty na odber vody na poli, ktoré sú majetkom štátu,
- podrobné závlahové zariadenia – závlahový detail, kde zaraďujeme zariadenia a závlahové stroje na rozdeľovania a dávkovanie vody na zavlažovanom pozemku.

Prieskum súčasného stavu závlahových zariadení vychádza z projektovej dokumentácie, ktorá je súčasťou informačného systému hydromelioračných zariadení. Tento IS HMZ spravujú Hydromeliorácie, š.p. V obvode projektu PÚ sa nenachádzajú závlahové zariadenia vo vlastníctve SR, v správe – v evidencii Hydromeliorácie, š. p.

8.3.8 Odvodňovacie zariadenia

Prieskum súčasného stavu odvodňovacích zariadení vychádza z projektovej dokumentácie, ktorá je súčasťou informačného systému hydromelioračných zariadení. Tento IS HMZ spravujú Hydromeliorácie, š.p.

V obvode projektu PÚ sa nenachádzajú žiadne odvodňovacie zariadenia.

8.3.9 Vyhodnotenie a súhrnné bilancie súčasného stavu vodohospodárskych zariadení a opatrení

Sumárna bilancia existujúcich vodohospodárskych zariadení a opatrení v obvode projektu. V obvode projektu PÚ sa nenachádzajú žiadne vodohospodárske zariadenia.

Výstup	A_UM-9 Prieskum vodohospodárskych pomerov
--------	---

8.4 Prieskum opatrení na zabezpečenie ekologickej stability a krajinného vzhľadu územia

Základom prieskumu opatrení na zabezpečenia ekologickej stability a krajinného vzhľadu územia je posúdenie reálne existujúcich krajinných prvkov a významnými ekostabilizačnými funkciami, ktoré sa značnou mierou podieľajú na zachovaní ekologickej stability krajiny. Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnávať zmeny spôsobené vonkajšími činiteľmi a zachovávať svoje prirodzené vlastnosti a funkcie (zákon č.17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov). Na základe tohto prístupu možno charakterizovať a vyčleniť v obvode pozemkových úprav:

- Zariadenia územia podľa vypočítaného koeficientu ekologickej stability – priestorová štruktúra katastrálneho územia je charakterizovaná podľa výmery druhov pozemkov, ku ktorej sa priradili koeficienty ekologickej kvality/stability.
- Reálne existujúce prvky súčasnej krajinej štruktúry (SKŠ) využitia pozemkov a biotopy, ktoré majú prírodný až poloprírodný charakter a extenzívnejší spôsob využívania.
- Legislatívne vymedzené chránené územia-súčasný stav ochrany prírody, ktoré zabezpečujú ochranu biodiverzity a aj ekologickú stabilitu krajiny a vytvára priaznivé predpoklady na zachovanie a udržanie významných hodnôt vybraným krajinným prvkom, ktoré sú mapované aj v rámci SKŠ.
- Navrhnuté prvky ÚSES na nadregionálnej a regionálnej úrovni – dopĺňajú a podporujú chránené územia a predovšetkým vyčleňujú doteraz ešte nechránené územia, ktoré vyplývajú zo SKŠ a ktorých ekologickú hodnotu treba zachovať, vymedzené prvky dotvárajú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov,
- Charakteristický vzhľad krajiny – vyplýva z Európskeho dohovoru o krajine a zo zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Na základe nich možno vyčleniť prvky a štruktúry – typy krajiny, ktoré doposiaľ nie sú zahrnuté do ÚSES, ale majú charakteristické črty, ktoré sú výnimočné len pre určitý typ krajiny, región alebo miestneho významu (v rámci územia obce).

8.4.1 Súčasná krajinná štruktúra / súčasné využitie pozemkov

Súčasná krajinná štruktúra/využitie pozemkov – tvorí ju súbor prvkov, ktoré človek ovplyvnil, čiastočne alebo úplne pozmenil, resp. novo vytvoril ako umelé prvky a vyplňajú celý zemský povrch. Na účely mapovania prvkov využitia pozemkov sa využívajú doteraz spracované podklady z regionálnych a miestnych územných systémov ekologickej stability, územných plánov a rôznych štúdií. Podrobnú informáciu o využití pozemkov sme získali z účelového mapovania polohopisu, kde pod jednotlivými kódmi sa mapujú prvky využitia: 2. orná pôda, 3. chmelnica, 4. vinica, 5. záhrada, 6. ovocný sad, 7. trvalý trávny porast, 10. lesný pozemok, 11. vodná plocha, 13. zastavaná plocha a nádvorie, 14. ostatná plocha. Z nich sú pre hodnotenie ekologickej stability rozhodujúce:

- Trvalý trávny porast (7)
- Lesný pozemok (10)
- Vodná plocha (11)
- Ostatná plocha (14, predovšetkým kód 14420 – nelesná drevinová vegetácia a kód 14700 – iné pozemky).

8.4.2 Chránené územia a ich ochranné pásma

Chránené územia a ich ochranné pásma – vyčleňujú sa podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Sú to lokality, na ktorých sa nachádzajú mimoriadne cenné biotopy, druhy, spoločenstvá, ale aj krajinnárske fenomény, pre ktoré sa stanovuje 5 stupňov ochrany prírody. Zákon č. 543/2002 Z.z. je zameraný na zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, utváranie podmienok na trvalé udržiavanie, obnovenie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, starostlivosti o ekosystémy a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability. Podľa neho možno vyčleniť pre ekologickú stabilitu mimoriadne cenné územia a lokality (s príslušným stupňom

ochrany):

- Chránená krajinná oblasť (CHKO),
- Národný park a jeho ochranné pásmo,
- Chránený areál a jeho ochranné pásmo (CHA, OP),
- Národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia a jej ochranné pásmo (NPR, PR, OP),
- Národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka a jej ochranné pásmo (NPP, PP, OP),
- Chránený krajinný prvok (CHKP),
- Súkromné chránené územie a jeho ochranné pásma (SCHÚ, OP),
- Chránený strom a jeho ochranné pásma (CHS),
- Chránené vtáčie územia (NATURA 2000),
- Územie európskeho významu (NATURA 2000),
- Navrhované vyhlásené časti prírody za chránenú podľa zákona č. 543/2002 Z.z.

8.4.3 Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability – je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho systému:

- Biocentrum – ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.
- Biokoridor – priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.
- Interakčný prvok – je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Zmyslom ÚSES nie je len vyčlenenie biocentier, biokoridorov, ale aj vyhovujúca zákonná ochrana prvkov ÚSES. Tieto prvky sú vymedzené za účelom ochrany ekostabilizačných štruktúr v krajine a genofondu s cieľom zachovania rôznorodosti podmienok a foriem života. Cieľom vytvárania ÚSES je ochrana reprezentatívnych a unikátnych ekosystémov, uchovanie genofondu krajiny v celej variabilite v prirodzených podmienkach, zachovanie unikátnych krajinných fenoménov, zabezpečenie priaznivého pôsobenia na poľnohospodárske a lesné kultúry a urbanizované územia. Zo zákona č. 543/2002 Z.z. vyplýva, že vytváranie a udržiavanie ÚSES je verejným záujmom.

Štruktúra a obsah predloženého návrhu miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) pre účely pozemkových úprav vychádzali z požiadaviek zákona o pozemkových úpravách; vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení vyhlášky MŽP SR č. 492/2006 Z. z.; Metodických štandardov projektovania pozemkových úprav, 2009, ako aj doterajších prístupov a poznatkov v závislosti od najefektívnejšieho spracovania návrhu MÚSES pre potreby PPÚ.

8.4.4 Charakteristický vzhľad krajiny

Charakteristický vzhľad krajiny je založený na vizuálnom prejave vlastnosti krajiny, pričom reprezentatívne črty, znaky krajiny vyplývajú z prírodných a kultúrnohistorických podmienok, ako aj z ich vzájomného pôsobenia. V zákone č. 543/2002 Z.z. je definovaný významný krajinný prvok ako taká časť územia, ktorá utvára charakteristický

vzhľad krajiny alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, rašelinisko, brehový porast, jazero, mokrad, rieka, bralo, tiesňava, kamenné more, pieskový presyp, park, aleja, remízka a iné. Medzi špecifické a svojrázne krajinné typy alebo územia možno zaradiť kultúrohistorické a krajinárske prvky a štruktúry doposiaľ aj bez právnej ochrany (niektoré z nich možno identifikovať z účelového mapovania polohopisu, predovšetkým ako kód 14 ale aj 7, 4,6):

- historické prvky využívania prírodných zdrojov,
- historické prvky vegetácie,
- historické poľnohospodárske sídelné štruktúry,
- historické mozaikové štruktúry,
- archeologické prvky,
- drobné artefakty v krajine: topografické terénne pamiatky, náboženské pamiatky, pomníky, náhrobky, kríže, šibenice a pod.
- iné krajinné dominanty.

8.4.5 Stanovenie koeficienta ekologickej stability územia

Koeficient ekologickej stability – orientačná informácia za celé územie Slovenska je spracovaná v Atlase krajiny SR (2002) v 7. Kapitole mapa č.2 – Ekologická kvalita katastrálnych území podľa štruktúry využitia (Miklós In: Atlas krajiny SR, 2002). Podľa tohto hodnotenia obvod projektu pozemkových úprav predstavuje ekologicky nestabilný priestor. Podrobný popis výpočtu ekologickej stability pre účely pozemkových úprav je podrobne uvedený v „Časť B – Návrh MÚSES na účely pozemkových úprav“ kapitola „Hodnotenie ekologickej stability krajiny“.

8.4.6 Vyhodnotenie ekologických zariadení a opatrení v súčasnom stave

Sumárna bilancia existujúcich ekologických zariadení a opatrení v obvode projektu. V obvode projektu PÚ sa nenachádzajú žiadne ekologické zariadenia.

Výstup	A_UM-10 Prieskum ekologických a krajinotvorných pomerov
--------	---

9. Verejné zariadenia a opatrenia - súčasný stav

Verejné zariadenia a opatrenia, ktoré slúžia obyvateľom obce riešeného územia (podľa § 12 ods.3 zákona) sú:

- zariadenia na rekreáciu,
- športové zariadenia,
- zariadenia na dodávku pitnej vody,
- zariadenia na čistenie odpadových vôd,
- skládky tuhého komunálneho odpadu,
- ďalšie verejné zariadenia a opatrenia.

Medzi ďalšie verejné zariadenia a opatrenia zaraďujeme aj:

- verejné zariadenia a opatrenia dopravného charakteru (pozemky v obvode PÚ, ktoré mohli byť vyňaté z obvodu PÚ podľa §4 ods. 2 zákona o pozemkových úpravách a na ktorých sa nachádzajú stavby vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú cestné komunikácie, železnice a

objekty k nim patriace vybudované do 24. júna 1991),

- verejné zariadenia a opatrenia vodohospodárskeho charakteru (pozemky v obvode PÚ, ktoré mohli byť vyňaté z obvodu PÚ podľa §4 ods. 2 zákona o pozemkových úpravách a na ktorých sa nachádzajú stavby vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú vodné plochy a objekty k nim patriace vybudované do 24. júna 1991),
 - verejné zariadenia a opatrenia pre ostatné verejnoprospešné stavby v členení:
 - plochy určené pre individuálnu bytovú výstavbu,
 - výrobné a nevýrobné prevádzky: priemyselné, poľnohospodárske, lesnícke remeselné a skladové priestory, plochy ťažobnej činnosti,
 - pozemky so špecifickými záujmami obce napr.: pohrebiská, cintoríny, urnové háje, krematóriá ...,
 - pozemky súvisiace s technickou infraštruktúrou, rozvodovými a prenosovými sieťami.
-

9.1 Zariadenia na rekreáciu

Zariadenia na rekreáciu, kúpeľníctvo, turizmus a cestovný ruch v obvode projektu PÚ sa člení nasledovne:

- rekreačné územné celky (pre rekreáciu dlhodobú a krátkodobú – vrátane záhradkových osád),
- kúpeľno-liečebné areály,
- kultúrno-historické, archeologické lokality,
- relaxačné areály.

V obvode sa nachádzajú len súkromné ubytovacie priestory pre sezónnu rekreáciu (cykloturistiku, agroturistiku a horskú turistiku).

9.2 Športové zariadenia

Športové zariadenia v obvode projektu PÚ sa člení nasledovne:

- ihriská, štadióny (golfové, futbalové, atletické, tenisové, volejbalové, basketbalové, hokejové a iné),
- kúpaliská a pod.,
- dostihové dráhy, parkúr,
- lokality zjazdového lyžovania, bežecké lyžovanie,
- turistické, cyklistické chodníky,
- motokárske dráhy.

V obvode sa nevyskytujú žiadne športové zariadenia.

9.3 Zariadenia na dodávku pitnej vody

Vodovodná distribučná sieť s profilom PVC DN 100 je prevádzkovaná Turčianskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Martin. Východnou stranou územia PPÚ Záborie je vedené zásobné potrubie PVC DN 150 do obce Sklabiňa.

9.4 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Verejná kanalizácia v obci zatiaľ nie je vybudovaná. Obsah žump musí byť vyvezený výlučne do čistiarnie odpadových vôd. Vývoz odpadových vôd zo žump zabezpečuje aj Turčianska vodarenská spoločnosť, a.s. Martin, ktorá je zároveň prevádzkovateľom ČOV Vrútky.

9.5 Sklárky tuhého komunálneho odpadu

Cieľom prieskumných prác bolo zistenie súčasného stavu povolených skládok odpadov, jej typ a trieda a rok začatia prevádzky skládky, rozloha skládky a predpokladaný rok ukončenia prevádzky skládky. V obvode projektu PÚ sme pri prieskumných prácach objavili iba nelegálne, čierne sklárky odpadu najmä popri cestách. Podľa registra skládok odpadov, ktorého správcou a prevádzkovateľom je Štátny geologický ústav Dioníza Štúra bola v obci skládka tuhého odpadu. V súčasnosti je skládka zlikvidovaná bez obnovenia. Odvoz a likvidáciu komunálneho odpadu je zabezpečené ukladaním na skládku.

9.6 Ďalšie verejné zariadenia a opatrenia

Verejné zariadenia a opatrenia dopravného charakteru

Zaraďujeme sem pozemky v obvode pozemkových úprav na ktorých sa nachádzajú stavby vybudované do 24. júna 1991, ktoré sú vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú cestné komunikácie (diaľnice, rýchlostné cesty, štátne cesty, regionálne cesty, miestne komunikácie, železnice a objekty k nim patriace). V účelovej mape A_UM-11 – Prieskum verejných zariadení a opatrení sme lokalizovali a označili predmetné zariadenia a opatrenia nasledovne VZO-3 (DOP,C), kde 3 je poradové číslo verejného zariadenia a opatrenia v obvode projektu PÚ, C je bližšia špecifikácia verejného zariadenia a opatrenia: regionálna cesta III. triedy (cesta č. III./2145 a cesta č.III./2132) a MK – miestne komunikácie. Popis týchto verejných zariadení a opatrení je uvedený v kapitole Prieskum dopravných pomerov.

Verejné zariadenia a opatrenia vodohospodárskeho charakteru

Sem zaraďujeme pozemky v obvode pozemkových úprav na ktorých sa nachádzajú stavby vybudované do 24. júna 1991, ktoré sú vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú vodné plochy a súvisiace objekty. V účelovej mape A_UM-11 – Prieskum verejných zariadení a opatrení sme lokalizovali a označili predmetné zariadenia a opatrenia nasledovne VZO-1 (DVP), kde 1 je poradové číslo verejného zariadenia a opatrenia v obvode projektu PÚ, DVP je bližšia špecifikácia verejného zariadenia a opatrenia: DVP- dodávka pitnej vody a pod. Popis týchto verejných zariadení a opatrení je uvedený v kapitole Prieskum vodohospodárskych pomerov.

Verejné zariadenia a opatrenia pre ostatné verejnoprospešné stavby

Určenie lokalít ostatných verejnoprospešných stavieb v súčasnom a predpokladanom stave je možné zahrnúť do oblastí:

- plochy určené pre individuálnu bytovú výstavbu (IBV),
- výrobné a nevýrobné prevádzky: priemyselné parky (PP), poľnohospodárske priestory (PoP), lesnícke priestory (LeP), remeselné priestory (ReP) a skladovacie priestory (SkP),
- pohrebiská: cintoríny, urnové háje rozptyľová, vsypová lúka (POHR) a krematóriá (KREM),
- pozemky súvisiace s technickou infraštruktúrou (Tel), rozvodovými (RoS) a prenosovými sieťami (PrS).

V obvode projektu pozemkových úprav sme na základe UPN dokumentácie vyčlenili tri plochy určené na IBV – VZO-9 (IBV), v južnej časti zastavaného územia obce sa nachádza cintorín vo výmere 3461 m². - VZO-4 (VPS, POHR), inžinierske siete – prenosovú sústavu VZO-6 (VPS,PrS), zariadenia rozvodnej siete - VZO-7 (VPS,RoS), telekomunikačné siete - VZO-8 (VPS,Tel), kanalizačná sieť- VZO-2 (VPS,ČOV) a objekt obecnej infraštruktúry, obecný úrad - VZO-4 (VPS,IO).

9.7 Bilancie verejných zariadení a opatrení

Sumárna bilancia existujúcich verejných zariadení a opatrení v obvode projektu

Bilancia športových zariadení			
Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
neidentifikované	neidentifikované	neidentifikované	neidentifikované

Bilancia zariadení a opatrení na dodávku pitnej vody			
Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-1	zariadenie na dodávku pitnej vody	dĺžka -935 m	verejný vodovod do obce Sklabiňa
VZO-1	zariadenie na dodávku pitnej vody	dĺžka -300 m	verejný vodovod do obce Záborie

Bilancia zariadení a opatrení ďalších zariadení a opatrení – Dopravné zariadenia a opatrenia			
Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-3	dopravné kategórie	dĺžka - 1308 m	regionálna cesta III. triedy č.2132
VZO-3	dopravné kategórie	dĺžka - 1552 m	regionálna cesta III. triedy č.2145

Bilancia zariadení a opatrení pre ostatné verejnoprospešné stavby			
Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-4	pohrebisko	3030	cintorín
VZO-9	IBV	109405	Individualna bytová výstavba
VZO-5	objekt obecnej infraštruktúry	672	Obecný úrad
VZO-6	objekty sieťových odvetví	-----	Prenosová sieť
VZO-7	objekty sieťových odvetví	-----	Rozvodná sieť
VZO-8	objekty sieťových odvetví	-----	Telekomunikačná sieť
VZO-2	objekty kanalizačnej siete	-----	Kanalizačná sieť

Výstup A_UM-11 Prieskum verejných zariadení a opatrení

10. Stav užívacích pomerov v obvode projektu

V obvode projektu pozemkových úprav Záborie sa v súčasnosti využíva ako poľnohospodárska pôda 81,42 ha ako lesná pôda cca 253,32 ha z celkovej plochy obvodu projektu.

Poľnohospodársku pôdu v obvode projektu užívajú poľnohospodárske subjekty:

- Poľnohospodárske družstvo SNP, Sklabiňa

Lesnú pôdu v obvode projektu užívajú:

-
- Komposesorát Záborie, pozemkové spoločenstvo.

Informácie o užívateľoch sme získali prostredníctvom portálu UGKK SR a aplikácie ZBGIS. Grafické znázornenie nájomných vzťahov uvádzame v účelovej mape A_UM-11 – Stav užívacích pomerov v obvode projektu.

Výstup	A_UM-12 Stav užívacích pomerov v obvode projektu
--------	--

11. Použitá literatúra

- Atlas krajiny Slovenskej republiky. 2002: Bratislava, Ministerstvo životného prostredia SR; Banská Bystrica, Slovenská agentúra životného prostredia, 1. vyd. 344 s.
- Bezák V., Broska I., Ivanička J., Reichwalder P., Vozár J., Polák M., Havrila M., Mello J., Biely A., Plašienka D., Potfaj M., Konečný V., Lexa J., Kaličiak M., Žec B., Vass D., Elečko M., Janočko J., Pereszlényi M., Marko F., Maglay J. a Pristaš J. 2004: Tektonická mapa Slovenskej republiky, Bratislava, ŠGÚDŠ.
- Bielek, P. 1998: Ochrana pôdy. Kódex správnej poľnohospodárskej praxe v Slovenskej republike. In Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine. Nitra: VÚPU, 1998. S 33.
- Biely A., Bezák V., Elečko M., Kaličiak M., Konečný V., Lexa J., Mello J., Nemčok J., Potfaj M., Rakús M., Vass D., Vozár J. a Vozárová A. 1995: Geologická mapa Slovenskej republiky, Bratislava, GSSR.
- Bohálová I. a kol. 2014: Metodické pokyny na vypracovanie dokumentov RÚSES, Banská Bystrica, Slovenská agentúra životného prostredia. 90 s.
- Černecký J., Darolová A., Fulín M., Chavko J., Karaska D., Krištín A., Ridzoň J. 2014: Conservation status of birds in 2008 – 2012 in Slovakia. Banská Bystrica, State nature conservancy of the Slovak republic. 790 s.
- Danko Š., Darolová A. & Krištín A. (eds.) 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku, Bratislava, Veda. 688 s.
- Fulajtár, E, Janský, L. 2001: Vodná erózia pôdy a protierózna ochrana. Bratislava: VÚEPP, s 274.
- Geisse, E., Geisse, R., 2002. Protierózne opatrenia. In: Repáň, P. (ed.): Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty), MP SR, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava 2.
- Granec M., Šurina B. 1999: Atlas pôd Slovenskej republiky, Bratislava, VÚPOP, 2000, 1. vyd. 60 s.
- Hók J., Kahan Š. & Aubrecht R. 2001: Geológia Slovenska, Bratislava, Univerzita Komenského, 1. vyd. 47 p.
- Hrnčiarová, T., et al., 2006: Krajinnoekologické podmienky rozvoja Bratislavy. Bratislava: Veda, vydavateľstvo
- Ilavská, B., 2001: Využitie údajov Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy pri pozemkových úpravách. In: Repáň, P. (ed.): Pozemkové úpravy na Slovensku, Zborník referátov zo seminára, Košice, 2001.
- Izakovičová, Z., Moyzeová, M., 1999: Teoreticko - metodické východiská stratégie revitalizácie vodných tokov. In Hrnčiarová, T., Izakovičová, Z. (eds.): Krajinnoekologické plánovanie na prahu 3. tisícročia. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie v Smoleniciach, Ústav krajinej ekológie SAV, Bratislava, s.
- Jambor, P., Ilavská, B., 1998: Metodika protierózneho obrábania pôdy. VÚPÚ, Bratislava, 70 s.
- Klimatický Atlas Slovenska. 2015: Bratislava, Slovenský hydrometeorologický ústav. 132 p.
- Kobza J., Barančíková G., Čepková V., Došeková A., Fulajtár E., Houšková B., Makoníková J., Matúšková

L., Medveď M., Pavlenda P., Schloserová J., Styk J., Vojtáš, J. 2002: Monitoring pôd Slovenskej republiky: súčasný stav a vývoj monitorovaných vlastností pôd: výsledky čiastkového monitorovacieho systému – pôdy, ako súčasť Monitoringu životného prostredia Slovenskej republiky za obdobie 1997 – 2001, Bratislava, Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, 1. vyd. 178 s.

- Linkeš, V., Pestún, V., Džatko, M., 1996: Príručka pre používanie máp BPEJ: Príručka pre bonitáciu poľnohospodárskych pôd. 1. vyd. Bratislava, VÚPÚ, 43 s.
- Löw J. et al. 1995: Rukovet' projektanta miestneho územného systému ekologickej stability, Doplněk Brno, 124 pp. + 9 příl.
- Michal I. 1992: Ekologická stabilita, Brno: Veronica, 244 pp
- Miklós L., Bedrna Z., Hrnčiarová T., Kozová M. 1990: Ekologické plánovanie krajiny LANDEP II. – Analýzy a čiastkové syntézy abiotických zložiek krajiny. Učebné texty, Banská Štiavnica, SVŠT a ÚKE SAV, 151 s.
- Miklós L., Izakovičová Z. 1997: Krajina ako geosystém, Bratislava, Veda, 153 s.
- MP SR, 2001: Metodický návod všeobecná časť a konanie o začatí pozemkových úprav. Bratislava.
- MP SR. 2021: Metodický list č. PPÚ - 4/2021. Doporučený postup prác pri spracovaní, odovzdávaní a kontrole dokumentácie projektu pozemkových úprav: Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav
- Muchová, Z., Vanek, J. a kol., 2009: Metodické štandardy projektovania pozemkových úprav. Ministerstvo pôdohospodárstva SR a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 397s.
- Polák, P., Saxa, A., (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.
- Reháčková, T., Paudišová, E., 2007a: Metodický postup stanovenia koeficientu ekologickej stability krajiny. In: Acta Environmentalistica Universitas Comenianae č. 1/2007, Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava, s.28-38.
- Repáň, P. Ed., 2002: Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty) 1. – 3. Diel. Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, katedra mapovania a pozemkových úprav, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava 2002.
- Stanová V., Valachovič M. (eds.). 2002: Katalóg biotopov Slovenska, Bratislava, DAPHNE, Inštitút aplikovanej ekológie. 225 s.
- Tekeľ, M., 2002: Pozemkové úpravy-ekologické opatrenia. In: Repáň, P. eds., Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty) 1. – 3. Diel, MP SR, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava, 2. Diel, s. 105-122.
- Vanek, J., 2002: Usporiadanie pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike. In: Repáň, P. (ed.): Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty), MP SR, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava 1. Diel, s. 7-30.
- Vanek, J., 2001: Pozemkové úpravy na Slovensku, In: Repáň, P. (ed.): Pozemkové úpravy na Slovensku, Zborník referátov zo seminára „pozemkové úpravy“, Košice, 2001.
- Vanek, J., 2006: Pozemkové úpravy, nástroj rozvoja vidieckej krajiny, <http://www.land.gov.sk/sk/?navID=196&id=169>, [september 2009].
- Vološčuk, I., 2000: Ekologická stabilita lesných porastov. ochrana prírody. Banská Bystrica, s. 223-237.
- Záhumenská, M., 2002: Ochrana prírody a krajiny a územné systémy ekologickej stability, In: Repáň, P. eds., Dištančné vzdelávanie pre projektantov pozemkových úprav (učebné texty) 1. – 3. Diel, MP SR, Stavebná fakulta, STU Bratislava, Komora geodetov a kartografov, Bratislava 1. Diel, s. 123-132.

Použité normy, štatistika a právne predpisy:

- Zákon č. 330/1991 Z. z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona SNR č. 498/1991 Zb. a zákona č. 558/2001 Z. z.
- Zákon SNR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 70/1998 Z. z. o energetike.
- Zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach.
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
- Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch.
- Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení vyhlášky MŽP SR č. 492/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 218/1998 Z. z., ktorou sa ustanovujú niektoré podrobnosti o dokumentácii ochrany prírody a krajiny
- Vyhláška MŽP SR č. 38/2005 Z. z. o určení hodnoty pozemkov a porastov na nich na účely pozemkových úprav.
- Vyhláška č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

12. Prílohy

Textové prílohy	Prehľad vyjadrení organizácií
Účelová mapa:	A_UM-1 Mapa širších vzťahov
Účelová mapa:	A_UM-2 Bonitované pôdnoekologické jednotky a hlavné pôdne jednotky
Účelová mapa:	A_UM-3a Digitálny model reliéfu (DMR)
Účelová mapa:	A_UM-3b Sklon reliéfu
Účelová mapa:	A_UM-3c Expozícia reliéfu
Účelová mapa:	A_UM-3d Svahové dĺžky s bariérami
Účelová mapa:	A_UM_3e Dráhy povrchového odtoku (kvapky)
Účelová mapa:	A_UM_3f Dráhy sústredeného povrchového odtoku
Účelová mapa:	A_UM_5a Typologicko-produkčné kategórie

Účelová mapa:	A_UM_5b Ochrana pôdy pred záberom na nepoľnohospodársku činnosť
Účelová mapa:	A_UM_6a Obmedzenia technického charakteru
Účelová mapa:	A_UM_6b Obmedzenia ekologicko-environmentálneho charakteru
Účelová mapa:	A_UM_7 Prieskum dopravných pomerov
Účelová mapa:	A_UM_8 Prieskum ohrozenosti pôdy
Účelová mapa:	A_UM_8a Potenciálna intenzita vodnej erózie
Účelová mapa:	A_UM_8b Reálna intenzita vodnej erózie
Účelová mapa:	A_UM_8c Stupeň eróznej ohrozenosti pôdy
Účelová mapa:	A_UM_8d Intenzita veternej erózie
Účelová mapa:	A_UM_9 Prieskum vodohospodárskych pomerov
Účelová mapa:	A_UM-10 Prieskum ekologických a krajnotvorných pomerov
Účelová mapa:	A_UM-11 Prieskum verejných zariadení a opatrení
Účelová mapa:	A_UM-12 Stav užívacích pomerov v obvode projektu

3. Všeobecná charakteristika územia

Vymedzenie riešeného územia pozostáva z charakteristiky podľa územného a správneho usporiadania, a to v nasledovnej skladbe:

Názov katastrálneho územia:	Záborie
Kód katastrálneho územia:	512818
Kraj:	Žilinský kraj
Okres:	Martin
Susedné katastrálne územia:	512583 Skabiňa 512168 Diaková 512214 Dražkovce 512206 Dolný Kalník 545961 Turčianske Jaseno
Výmera obvodu PÚ:	497,59 ha

3.1 Komunikačné zariadenia a opatrenia**3.1.1 Rozbor súčasného stavu a návrh koncepcie riešenia**

Návrh cestnej siete musí spĺňať nasledujúce podmienky ako

- umožniť prístup na vlastné pozemky,
- umožniť prístup na pozemky, na ktorých sú navrhnuté spoločné zariadenia a opatrenia a verejné zariadenia a opatrenia,
- vylúčiť poľnohospodársku a lesnú dopravu z ciest štátnej siete a
- umožniť sprístupnenie krajiny a využitie poľnej a lesnej dopravnej siete na rekreačné a športové účely

Na základe prieskumu existujúcej komunikačnej siete sme zosumarizovali súčasný východiskový stav ako nedostatočný, vzhľadom na požiadavku sprístupnenia jednotlivých pozemkov z pohľadu vlastníckych vzťahov. Cestná sieť zo všetkých liniových zariadení a opatrení najvýraznejšie ovplyvňuje organizáciu pôdneho fondu. Okrem dopravnej funkcie plní so svojimi priekopami aj funkciu protieróznej ochrany a spolu so sprievodnou zeleňou dotvára ráz krajiny.

Vhodnou inšpiráciou pre návrh poľnohospodárskeho dopravného systému sú historické mapy s pôvodnými cestami. Súčasný stav hustoty siete poľných ciest v katastrálnom území Záborie nie je postačujúci z pohľadu zabezpečenia prístupu na vlastné pozemky.

3.1.2 Návrh komunikačných zariadení a opatrení

Z pohľadu súčasnej krajinej štruktúry a využitia pozemkov ide o územie s rôznorodým charakterom druhu pozemkov. Polovicu územia tvoria lesné pozemky nachádzajúce sa v prevažnej miere vo východnej časti obvodu pozemkových úprav. Na ne nadväzujú pozemky s druhom pozemku trvalé trávne porasty spolu s enklávami nelesnej drevitej a stromovej vegetácie. Tento charakter krajinej štruktúry je približne na štvrtine rozlohy územia v obvode PPÚ. Lokality s ornou pôdou sa nachádzajú čiastočne v západnej časti územia nad zastavným územím obce, v lokalite medzi potokom Cedron a štátnou cestou č.2145 a po pravej strane zastavaného územia obce. Hlavnou dopravnou osou sú cesty 3. triedy č. 2145 (smer Dražkovce - Turč. Jaseno) a 2132 (smer Záborie – Sklabiňa) s nadväzujúcou sieťou miestnych komunikácií. Existujúca sieť poľných ciest a lesných ciest vychádza z miestnych komunikácií ale aj z ciest 3.triedy. Vzhľadom k tomu navrhujeme prebudovať resp. zachovať všetky súčasné zemné aj spevnené hospodárske zjazdy bez rúrových priepustov na hospodárske zjazdy s rúrovým priepustom. Jedná sa o zjazdy z regionálnych ciest a miestnych komunikácií. Ďalej doporučujeme uzdržiavať všetky priepusty, vyčistiť ich od nánosov a naplavením, aby mohli plniť svoju odvodňovaciu funkciu.

Súčasnú existujúcu sieť poľných ciest navrhujeme doplniť vedľajšími poľnými cestami, ktoré čiastočne zabezpečia odklon prejazdov poľnohospodárskych mechanizmov z ciest 3. triedy a miestnych komunikácií v zastavanom území obce. Ďalej sieť poľných ciest zahustíme prístupovými cestami nespevnenými s trávnatým vegetačným krytom a v lese lesnými cestami na zabezpečenie prístupu k vlastným pozemkom.

Označenie cesty	Kategória poľnej cesty (kryt)	Dĺžka cesty (m)	Plocha (m ²)	Cestné objekty (označenie)	Spríevodná vegetácia (áno/nie)	Odvodnenie (áno/nie)
Poľné cesty:						
CIII-2145	7,50/70 spevnená	1552	21862	nie	nie	áno
Cesta III.triedy s označením 2145 prechádzajúca juhozápadnou stranou katastrálneho územia. Cesta neleží svojim celým profilom v k.ú. Záborie, ale časťou zasahuje do katastrálneho územia Dolný Kalník. Cesta je asfaltová a na príľahlé pozemky sú vybudované zjazdy. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
CIII-2132	7,50/70 spevnená	1308	16688	nie	áno	áno
Cesta III.triedy s označením 2132 sa napája na štátnu cestu CIII/2145 a prechádza severnou stranou katastrálneho územia do obce Sklabiňa. Cesta je asfaltová a na príľahlé pozemky sú vybudované zjazdy. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
Pv-1	3,00/30 spevnená	44	150	nie	nie	nie
Pv-1 Časť existujúcej vedľajšej poľnej cesty zo susedného katastrálneho územia Dražkovce. Povrch cesty je spevnený asfaltom. Poľnú cestu považujeme za vyhovujúcu.						
rPv-2	4,00/30 spevnená	510	2383	nie	nie	nie
rPv-2 Vedľajšia poľna cesta nadväzujúca na cestu CIII/2132 na severnej strane katastrálneho územia prechádza cez mostík na druhú stranu potoka Cedron a po jeho ľavom brehu sprístupňuje príľahlé pozemky a vodohospodárske zariadenie. Cesta je čiastočne spevnená, na svojom začiatku asfaltom, ďalej betónovými panelmi a vegetačným krytom. Povrch cesty už nie je vyhovujúci, navrhujeme ju rekonštruovať, doplniť betónovými panelmi.						

MK-3	6,50/50 spevnená	108	896	<i>nie</i>	<i>nie</i>	áno
MK-3 Existujúca miestna komunikácia nadväzujúca na cestu CIII/2132 smeruje do intravilánu obce. Cesta je asfaltová a sprístupňuje priľahlé pozemky. Cestu považujeme za vyhovujúcu.						
Pv-4	3,00/30 spevnená	72	416	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pv-4 Existujúca vedľajšia poľná cesta nadväzuje cez miestnu komunikáciu v intraviláne obce na cestu III.triedy 2145. Jej účelom je sprístupniť okolitú zástavbu rodinných domov. Cesta je asfaltová v rozsahu svojho účelu. Vzhľadom na územný plán obce – rozšírenie obytnej zóny, je pre sprístupnenie poľnohospodárskych pozemkov nevyužitelná.						
rPv-5	4,0/30 spevnená	380	910	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
rPv-5 Existujúca vedľajšia poľná cesta vychádza z existujúcej miestnej komunikácie v intraviláne obce. Cesta je obslužnou komunikáciou domu smútku a prístupovou komunikáciou na cintorín. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom. Poľnú cestu považujeme v tomto stave za nevyhovujúcu. Navrhujeme jej rozšírenie na 4,0m, spevnenie asfaltovým krytom a odvodnenie rigolmi.						
rP-6	5,50/30 spevnená	1280	6787	<i>nie</i>	<i>nie</i>	áno
rP-6 Existujúca hlavná poľná cesta vychádza zo siete miestnych komunikácií v intraviláne obce. Cesta sa nachádza na južnej strane katastrálneho územia. Po celej svojej dĺžke zasahuje úsekmi do susedného katastrálneho územia Turčianske Jaseno. Cesta je prístupovou komunikáciou pre farmu patriacu PD Sklabiňa a k poľnohospodárskym objektom vo východnej časti kat.územia – salaš a objekty v susednom kat.území. Sprístupňuje lesné pozemky a slúži ako cyklistická, turistická a vychádzkova trasa pre obyvateľov obce. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je asfaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť v celom rozsahu.						
rP-7	5,50/30 spevnená	550	2172	<i>nie</i>	<i>nie</i>	áno
rP-7 Existujúca hlavná poľná cesta je pokračovaním HC P-6. Prerušený úsek leží v susednom katastrálnom území T.Jaseno. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je asfaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť v celom rozsahu.						
rPv-8	4,0/30 spevnená	826	3286	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
rPv-8 Existujúca vedľajšia poľná cesta nadväzuje na P-6 a popri farme pretína naprieč katastrálne územie smerom na sever, kde sa pripája na štátnu cestu III.tredy 2132. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami. Poľnú cestu navrhujeme rozšíriť na 4,0m a spevniť štrkodrovou.						
Pp-9	3,0/30 nespevnená	655	1987	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pp-9 Existujúca prístupová poľná cesta na severnej strane kat.územia. Ide o nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.						
Pp-10	3,0/30 nespevnená	2426	7303	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pp-10 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-12 resp. P-7 a prechádza cez kat.územie smerom na sever. V úseku od začiatku po salaš je cesta spevnená štrkodrovou s vegetačným krytom, ďalej pokračuje ako nespevnená s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami. Cesta sprístupňuje okolité pozemky.						
Pp-11	3,0/30 nespevnená	140	522	<i>nie</i>	<i>nie</i>	<i>nie</i>
Pp-11 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-7. Ide o krátku prístupovú poľnú cestu nespevnenú s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami sprístupňujúcu okolité pozemky.						

rP-12	5,50/30 spevnená	37	160	nie	nie	áno
rP-12 Ďalší úsek hlavnej poľnej cesty P-7. Cesta bola pôvodne asfaltová, v súčasnosti je afaltový kryt výrazne narušený. Navrhujeme cestu zachovať a opraviť.						
rPp-13	3,5/30 nespevnená	484	1706	nie	nie	nie
rPp-13 Existujúca prístupová poľná cesta nadväzuje na hlavnú poľnú cestu P-7. Sprístupňuje lesné pozemky. Ide o prístupovú poľnú cestu nespevnenú s vegetačným krytom a vyjazdenými koľajami. Navrhujeme ju rozšíriť na 3,5m.						
3L-1	3,5/30 nespevnená	223	789	nie	nie	nie
3L-1 Lesná prístupová cesta je predĺžením rPp-13 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami. Cesta sprístupňuje príslušné pozemky.						
3L-2	3,5/30 nespevnená	183	649	nie	nie	nie
3L-2 Lesná prístupová cesta je predĺžením rPp-13 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami. Cesta sprístupňuje príslušné pozemky.						
3L-3	3,0/30 nespevnená	225	675	nie	nie	nie
3L-3 Lesná prístupová cesta je predĺžením rPp-13 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami. Cesta sprístupňuje príslušné pozemky.						
3L-4	3,0/30 nespevnená	517	1574	nie	nie	nie
3L-4 Lesná prístupová cesta je predĺžením nPp-19 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu s vyjazdenými koľajami. Cesta sprístupňuje príslušné pozemky.						
3L-5	3,0/30 nespevnená	405	1223	nie	nie	nie
3L-5 Lesná prístupová cesta je predĺžením nPp-32 v lesnom poraste. Ide o nespevnenú cestu, ktorá sprístupní okolité pozemky.						
nPp-15	3,0/30 nespevnená	653	1986	nie	nie	nie
nPp-15 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z hlavnej poľnej cesty P-6, ide s ňou paralelne po hranici medzi ornou pôdou a neplodnými plochami. Končí opäť na P-6. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky ornej pôdy.						
nPp-16	3,0/30 nespevnená	619	716	nie	nie	nie
nPp-16 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.						
nPp-17	3,0/30 nespevnená	593	1809	nie	nie	nie
nPp-17 E Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia, nadväzuje na Pp-16. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.						
nPp-18	3,0/30 nespevnená	73	229	nie	nie	nie
nPp-18 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia. Nadväzuje na Pp-17, je jej pokračovaním za						

krížením s Pp-10. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.

nPp-19	3,0/30 nespevnená	414	1274	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-19 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia. Nadväzuje na Pp-10, kde sa odkláňa doprava a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom. Jej pokračovaním v lesnom pásme je lesná cesta 3L-4.

nPp-20	3,0/30 nespevnená	254	766	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-20 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta nadväzuje na nPp-21, kde sa odkláňa na sever, sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-21	3,0/30 nespevnená	1055	3200	nie	nie	nie
--------	----------------------	------	------	-----	-----	-----

nPp-21 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta je predĺžením prístupovej cesty Pp-11 a vyúsťuje na hlavnú poľnú cestu po katastrálnej hranici s T. Jasenom rP-12. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-22	3,0/30 nespevnená	128	387	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-22 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia. Nadväzuje na Pp-10, kde sa odkláňa doprava a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-23	3,0/30 nespevnená	787	2378	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-23 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej strane kat.územia. Nadväzuje na Pp-10, kde sa odkláňa doľava a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-24	3,0/30 nespevnená	28	85	nie	nie	nie
--------	----------------------	----	----	-----	-----	-----

nPp-24 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta nadväzuje na Pp-9, kde sa odkláňa doľava a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-25	3,0/30 nespevnená	126	403	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-25 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta nadväzuje na nPp-23 a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-26	3,0/30 nespevnená	92	283	nie	nie	nie
--------	----------------------	----	-----	-----	-----	-----

nPp-26 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na východnej časti kat.územia. Nadväzuje na Pp-10, kde sa odkláňa doprava na sever a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-27	3,0/30 nespevnená	155	492	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-27 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z prístupovej cesty Pp-9 a je jej predĺžením na východ. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.

nPp-28	3,0/30 nespevnená	182	558	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-28 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta na severnej strane kat.územia. Nadväzuje na Pp-10, je jej predĺžením po katastrálnej hranici kde sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-29	3,0/30 nespevnená	808	2429	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-29 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta nadväzuje ktorá sa napája na cestu 3.triedy a po katastrálnej hranici s T.Jasenom smeruje k hlavnej poľnej ceste P-6. Sprístupňuje okolité pozemky na južnej strane intravilánu. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-30	3,0/30 nespevnená	230	702	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-30 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta nadväzuje na nPp-29, kde sa odkláňa na sever, sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-31	3,0/30 nespevnená	187	517	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-31 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta sa napája na existujúcu poľnú cestu P-6 a smeruje poza intravilán na sever. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-32	3,0/30 nespevnená	35	110	nie	nie	nie
--------	----------------------	----	-----	-----	-----	-----

nPp-32 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta je predĺžením prístupovej cesty Pp-9 a končí na prístupovej lesnej ceste 3L-5. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-33	3,0/30 nespevnená	398	1192	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-33 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z existujúcej prístupovej cesty Pp-9 a smeruje na západ, kde spolu s ďalšími cestami vytvára sieť na sprístupnenie okolitých pozemkov. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-34	3,0/30 nespevnená	201	628	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-34 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z prístupovej cesty nPp-33 a smeruje na juh, kde sa pripája na nPp-36 a sprístupňuje okolité pozemky. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-35	4,0/30 nespevnená	684	2790	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-35 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z existujúcej prístupovej cesty Pp-9 a smeruje na západ, kde spolu s ďalšími cestami vytvára sieť na sprístupnenie okolitých pozemkov. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom.

nPp-36	4,0/30 nespevnená	674	2702	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-36 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z prístupovej cesty nPp-35 a smeruje na západ, kde sa na oblúkom pripája na P-6. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.

nPp-37	3,0/30 nespevnená	417	1251	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-37 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z prístupovej cesty nPp-36 a smeruje na sever, kde sa pripája na nPp-38. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky.

nPp-38	3,0/30 nespevnená	594	1609	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-38 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z vedľajšej poľnej cesty Pv-8. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky na severnej strane za intravilánom..

nPp-39	3,0/30 nespevnená	128	391	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	-----	-----	-----	-----

nPp-39 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta vychádza z miestnej komunikácie MK-3. Navrhujeme ju ako nespevnenú

poľnú cestu s vegetačným krytom, ktorá sprístupňuje okolité pozemky v oplotenom areále PD.

nPv-40	4,0/30 spevnená	1142	4595	nie	nie	nie
--------	--------------------	------	------	-----	-----	-----

nPp-40 Novonavrhnutá vedľajšia poľná cesta je pokračovaním existujúcej poľnej cesty Pv-2. Pokračuje ľavou stranou potoka Cedron až po západnú stranu katastrálnej hranice s obcou Dražkovce. Je obslužnou komunikáciou pri poľnohospodárskom využití okolitých pozemkov ornej pôdy. Navrhujeme ju ako spevnenú poľnú cestu betónovými panelmi príp. štrkodrvou.

nPp-41	3,0/30 nespevnená	273	1105	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-41 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta je pokračovaním vedľajšej poľnej cesty nPv-40. Jej účelom je sprístupniť pozemky v tejto časti územia. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom

nPp-42	4,0/30 nespevnená	1498	6002	nie	nie	nie
--------	----------------------	------	------	-----	-----	-----

nPp-42 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta sa napája na existujúcu poľnú cestu Pv-2, odkláňa sa naľavo a smeruje až po západnú stranu katastrálnej hranice s obcou Dražkovce. Jej účelom je sprístupniť pozemky v tejto časti územia. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom

nPp-43	3,0/30 nespevnená	334	1002	nie	nie	nie
--------	----------------------	-----	------	-----	-----	-----

nPp-43 Novonavrhnutá prístupová poľná cesta sa napája na novonavrhnutú poľnú cestu nPp-38 a smerovo je predĺžením novonavrhnutej poľnej cesty nPp-31 na sever. Jej účelom je sprístupniť pozemky v tejto časti územia. Navrhujeme ju ako nespevnenú poľnú cestu s vegetačným krytom

3.2 Protierózne zariadenia a opatrenia

3.2.1 Rozbor súčasného stavu a návrh koncepcie riešenia

Účelom protieróznej ochrany (PEO) je obmedziť existujúce degradačné procesy, stabilizovať erózne a transportné procesy v dráhach sústredeného odtoku a zároveň spomaliť a rozptýliť odtok vody a transformovať ho infiltráciou na formu podzemného odtoku. Všeobecne sa pri dĺžke svahu viac ako 300 m odporúča:

- nad hranicou zastavaného územia obce vybudovanie poľnej cesty s prielohom a miernym odklonom od vrstevnic kolmo na smer povrchového odtoku optimálne s krajnotvorným prvkom na jeho hornej strane,
- realizácia záchytného prielohu doplneného vsakovacím pásom a výsadbou vegetácie na jeho hornej strane,
- aplikácia protieróznej medze s prielohom pod medzou a s doplnením sprievodnej vegetácie,
- zatrávenie dráhy sústredeného povrchového odtoku v šírke min. 15 m, v kombinácii s výsadbou je možné tento prvok začleniť do systému MÚSES na účela pozemkových úprav,
- ako doplnkové opatrenia vylúčenie pestovania erózne nebezpečných plodín a aplikáciu protieróznej agrotechniky,
- vyústenie prvkov protieróznej ochrany je vhodné realizovať do vodných tokov.

3.2.2 Návrh protieróznych zariadení a opatrení vodná erózia

Odporúčané opatrenia proti vodnej erózii Hlavné zásady ochrany pôdy pred vodnou eróziou sú:

- zvýšenie infiltračnej schopnosti pôdy,
- zvýšenie retenčnej a akumuláčnej kapacity povrchu pôdy,

- zvýšenie stabilnosti pôdných agregátov,
- zvýšenie nerovnosti (drsnosti) povrchu pôdy,
- zachytenie a bezpečné odvedenie erózne účinného povrchového odtoku vody.

Organizačné opatrenia

K najjednoduchším protieróznym opatreniam patria zásahy organizačného charakteru. Vychádzajú predovšetkým zo znalostí príčin erózných prejavov. Všeobecné organizačné protierózne zásady sú: skorý termín výsevu plodín, bezorebné siatie plodín, siatie viacročných krmovín a rozmiestňovanie plodín vzhľadom na svahovitosť pozemkov. Organizačné protierózne opatrenia nemajú vplyv na plošný záber na spoločné zariadenia a opatrenia, majú predovšetkým odporúčací charakter. Medzi základné organizačné opatrenia patria:

<p>Tvar a veľkosť pôdných celkov resp. nových pozemkov</p>	<p>Výsledkom návrhu VZFU je okrem kostry plánu SZO a VZO aj vyčlenenie projektových celkov, ktoré logicky vznikajú prekrytím súčasného stavu s plánom SZO a VZO. O každom takto vymedzenom projekčnom celku sa predpokladá, že bude dopravne prístupný, erózne chránený a ekologicky únosný. Z toho vyplýva, že v rôznych podmienkach budú mať tieto projekčné celky rôznu veľkosť a podľa okolností sa celý projekčný celok môže stať jedným samostatným novým pozemkom alebo bude rozdelený na niekoľko nových pozemkov. Z toho vyplýva, že vhodná veľkosť projekčných celkov je závislá na mnohých faktoroch a v mnohých prípadoch sa prihliada na kompromisné riešenia.</p> <p>Odporúča sa podľa možností nové pozemky umiestňovať najdlhšou stranou rovnobežne s vrstevnicami, šírka pozemku v smere sklonu terénu musí byť menšia alebo rovná prípustnej dĺžke neprerušeneho odtoku vody po svahu. Odporúčané tvarové a veľkostné parametre sme riešili v kapitole 6.3. Veľkosť a tvar pôdných celkov (VZFU – Prieskumy, rozbor a analýza súčasného stavu). Umiestnenie pôdných celkov vzhľadom na ochranu pôdy pred eróziou sme riešili v kapitole Prieskum ohrozenosti pôdy (VZFU – Prieskumy, rozbor a analýza súčasného stavu). Tvorbu homogénnych pôdných celkov sme riešili v kapitole Plnenie požiadavky homogenity pôdných celkov s určením plôch potrebnej úpravy (VZFU – Prieskumy, rozbor a analýza súčasného stavu).</p> <p>Rozhodujúcim faktorom pri vyčleňovaní nových pozemkov je šírka a dĺžka pozemku. Optimálny pomer šírky a dĺžky nového pozemku je 1:5 pri výmerách do 10 ha. Min. šírka pozemku sa odporúča 6 m. V svahovitých územiach, kde pôsobí väčšinou plošná vodná erózia sa odporúča, pokiaľ možno, nové pozemky navrhovať po vrstevniciach.</p>
<p>Delimitácia pôdneho fondu</p>	<p>Pri delimitácii pôdneho fondu sa rieši rozmiestňovanie jednotlivých druhov pozemkov (orná pôda, špeciálne druhy pozemkov, TTP), ako aj pôdy navrhnuté na zalesnenie. Podstatné je predovšetkým určiť definitívne hranice medzi poľnohospodárskou pôdou a lesnou pôdou. Delimitačnými kritériami sa podrobne zaoberá kapitola Delimitácia druhov pozemkov (VZFU – Prieskumy, rozbor a analýza súčasného stavu). Ochranné zatravnovanie a zalesňovanie je buď výsledkom delimitácie pôdneho fondu, alebo vyhodnotenie eróznej ohrozenosti pôdy. Ochranné zatravnovanie sa používa predovšetkým pre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zníženie zmyvu pôdy na prípustné hodnoty, • na ochranu údolníc, aby sa obmedzil povrchový odtok vody a odnos pôdy z pozemkov, • na ochranu zastavaných území a vodných zdrojov v podobe sedimentačných pásov, • na plochách výrazne ohrozených vodnou eróziou, najmä vtedy ak ich nie je možné obhospodarovať dostupnými mechanizačnými prostriedkami. • pozdĺž brehov vodných tokov a nádrží, pričom slúžia ako záchytné opatrenia povrchového zmyvu.

	<p>Ochranné zalesnenie sa používa na zabránenie odnosu pôdy na extrémne svahových pozemkoch. Realizuje sa ako zalesňovanie plošné a pásové. Ide o plochy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poľnohospodárske pôdy nad 20°, • nevhodné pre poľnohospodárske využívanie (kvalifikované podľa BPEJ), • zamokrené pôdy, • strže, výmole a pod., • pôdy značne znehodnotenú samonáletom, • pôdy s nevyvinutým pôdnym profilom (HPJ 97).
<p>Protierózne rozmiestnenie plodín</p>	<p>Protieróznym rozmiestňovaním plodín na území ohrozenom eróziou sa využíva rozdielny protierózný účinok jednotlivých plodín. Všeobecne môžeme podľa vplyvu na priebeh erózných procesov plodiny rozdeliť na také, ktoré majú:</p> <p>A) Dobré pôdoochranné účinky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lesy, keď majú dobre zapojený porast, nie sú spásané a nemajú zničený podrast, • TTP, keď pokrývajú pôdu počas celého roka, • trávne miešanky, keď zabezpečujú dostatočné pokrytie pôdy už v roku svojho založenia a nezrednú ani v neskorších rokoch, • viacročné krmoviny, ak sa dobre vydaril letný výsev a na jeseň sa vytvoril zapojený podrast. <p>B) Stredne dobré pôdoochranné účinky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ozimné krmne miešanky a obilniny, keď pred príchodom zimy dobre zakorenia a vytvoria dobre zapojený porast, • jarné obiloviny s podsevom ďatelinovín. <p>C) Slabé pôdoochranné účinky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rastliny, ktoré sa sejú na jar, v čase jarných zrážok a vetrov ešte nepokrývajú pôdu, ale do príchodu letných búrok už vytvoria dostatočne silný porast (zemiaky sadené do riadkov). <p>D) Zlé pôdoochranné účinky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rastliny siate do širokých riadkov, ktoré vyžadujú čisté medziriadky (kukurica siata, slnečnica ročná, tabak).
<p>Protierózne oševné postupy</p>	<p>Protierózne oševné postupy sa navrhujú v prípadoch pozemkov s veľkým sklonom, s výraznou vertikálnou a horizontálnou členitosťou, kde už nie je možné realizovať pracovné operácie naprieč svahu alebo v prípadoch nepriaznivého tvaru a prístupnosti pozemku. V týchto podmienkach je potrebné systém hospodárenia plne podriadiť požiadavkám protieróznej ochrany. Pozemky silno ohrozené je potrebné vyčleniť do samostatného oševného postupu, zabezpečiť rastlinný kryt vo väčšej časti roka aj počas zimného obdobia. Toto si vyžaduje vylúčiť plodiny s nízkou protieróznou účinnosťou a zvýšiť zastúpenie plodín s vysokým protieróznym účinkom.</p>
<p>Pásové pestovanie plodín</p>	<p>Pri pásovom pestovaní plodín sa poľnohospodárska pôda chráni pred eróznym účinkom vody tak, že medzi pásy plodín s nízkou protieróznou účinnosťou sa vkladajú pásy plodín s vyššou protieróznou účinnosťou (tzv. vsakovacie pásy). Protierózný účinok vsakovacích ochranných pásov spočíva v tom, že prerušia erózne účinný povrchový odtok vody a povrchovú vodu pretransformujú na podpovrchovú vodu. Vsakovacie pásy môžu, ale nemusia byť súčasťou oševného postupu. Dimenzovanie vsakovacích ochranných pásov sa určuje výpočtom. Šírka pásu závisí od sklonu a dĺžky chráneného svahu, priepustnosti pôdy, jej náchylnosti k erózii a na šírke záberu náradia. Všeobecne sa odporúča šírka pásov 20-40 m. Umiestnenie vsakovacích pásov a ich vzájomná vzdialenosť závisí od dosahu ich účinku, ktorí súvisí s vlastnosťami chráneného územia, ako aj od existencie a charakteru protierózných opatrení.</p>

Agrotechnické protierózne opatrenia

Agrotechnické protierózne opatrenia majú za cieľ najmä zvýšiť infiltračnú schopnosť pôdy, znížiť erodovateľnosť pôdy a chrániť povrch pôdy pred pôsobením kinetickej energie dažďových kvapiek a povrchovo odtekajúcej vody. Agrotechnické opatrenia sú založené na minimalizovaní časového obdobia, kedy je pôda bez vegetačného krytu.

Vrstevnicová agrotechnika	Protierózna agrotechnika, t.z. spôsob obrábania poľnohospodárskej pôdy, v prvom rade smer orby, siatie a všetky ostatné kultivačné a zberové operácie by mali byť vždy vykonávané, pokiaľ to sklon a systém mechanizačných prostriedkov dovolí, v smere vrstevnic (alebo nanajvýš s malým odklonom od tohto smeru) s obracianím pôdy v smere proti svahu. Spracovanie pôdy v smere vrstevnic znižuje zmyv pôdy na svahu so sklonom 2-7% o 40%, na svahu 7-12% o 30% a na svahu 12-18% o 10%.
Pôdoochranná agrotechnika a mulčovanie	Pôdoochranné systémy sa vyznačujú tým, že ponechávajú rastlinné zvyšky na povrchu pôdy, ktorú neobracajú. Pre kyprenie pôdy bez obracania ornice, obvykle do hĺbky strednej orby (18-24 cm) sa uplatňujú dlátové alebo radličkové kypriče. Radličkový kyprič zanecháva na povrchu cca 65% rastlinných zvyškov, dlátový kyprič 75%.
Hrádzkovanie a jamkovanie povrchu pôdy	Vplyvom hrádzkovania medziradov a jamkovania povrchu pôdy sa vytvára priestor pre zachytenie spadnutých zrážok priamo na pozemku. Tým je silne obmedzený povrchový odtok a nedochádza k zmyvu pôdy z pozemku. Navrhnuté hrádzky zadržia na pozemku so sklonom 2-8° dažďové úhrny 25-35 mm. Technológia hrádzkovania medziradov okopanín a širokoriadkových kultúr, dôkladne vedená v smere vrstevnic, sa doporučuje na svahy do 7° pri max. dĺžke pozemku 300 m. Jamkovanie povrchu pôdy má nižšiu protieróznu účinnosť ako hrádzkovanie.

Technické príp. biotechnické protierózne opatrenia

Agrotechnické protierózne opatrenia majú za cieľ najmä zvýšiť infiltračnú schopnosť pôdy, znížiť erodovateľnosť pôdy a chrániť povrch pôdy pred pôsobením kinetickej energie dažďových kvapiek a povrchovo odtekajúcej vody. Agrotechnické opatrenia sú založené na minimalizovaní časového obdobia, kedy je pôda bez vegetačného krytu.

Technické protierózne opatrenia majú stavebný charakter. Navrhujú sa hlavne za účelom úpravy sklonu územia, na zachytenie a bezpečné odvedenie povrchového odtoku a zmytého pôdneho materiálu. Technické opatrenia sú prvky protieróznej ochrany, ktoré majú trvalý charakter v krajine. Sú navrhované tak, aby svojou lokalizáciou usmerňovali obhospodarovanie pôdných celkov. Ak sú navrhované v kombinácii so sprievodnou vegetáciou majú aj funkcie ekologické, krajnotvorné a estetické. Technické zariadenia a opatrenia spravidla vyžadujú terénne úpravy pôdneho povrchu. Úpravy zahŕňajú úpravu reliéfu, odstránenie menších terénnych depresii a pri dostatočnej mocnosti humóznej pôdnej vrstvy aj na úpravu sklonu územia. Terénne úpravy sa môžu realizovať len po predchádzajúcom odobratií humóznej vrstvy pôdy z celého plošného rozsahu úprav. Medzi technické príp. biotechnické protierózne opatrenia zaraďujeme:

Terasovanie	Vytváranie terás sa navrhuje na poľnohospodárske využitie pozemkov so sklonom väčším ako 20% a tam, kde sú vhodné geologické, pedologické a klimatické podmienky na pestovanie intenzívnych najmä špeciálnych kultúr – vinice a sady. Terasy sa navrhujú iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné použiť iné protierózne opatrenia. V obvode projektu sa na juhovýchode nachádzajú existujúce terasy, ktoré sme začlenili do krajiny z ekologického hľadiska ako interakčný prvok.
Priekopy	Priekopy patria k najzákladnejším protieróznym opatreniam. Ich prednosťou je úspornejší záber plochy. Patria však k opatreniam, ktoré sú vo väčšine prípadov opevnené, budované z betónových dielcov. Sú prejazdné mechanizmami, v niektorých prípadoch len

	pri vybudovaní hospodárskych zjazdov s priepustami. Priekopy sa ťažšie začleňujú do krajiny.
PrieloHY	PrieloHY patria medzi jedno z najvhodnejších a najdôležitejších podporných opatrení na ornej pôde. Ich efekt sa prejavuje hlavne v kombinácii s agrotechnickými a organizačnými protieróznymi opatreniami. PrieloHY sa navrhujú na zachytávanie, infiltráciu a odvádzanie povrchového odtoku zrážkovej vody do recipientov. PrieloHY sú plytké, široké a prejazdne priekopy. Priečny profil prielohov má tvar širokého a plytkého trojuholníka, lichobežníka alebo paraboly a osovou hĺbkou od 0,25 m do 1 m a so sklonom bočných svahov od 1:5 do 1:10. PrieloHY možno bezpečne budovať na svahoch so sklonom do 6°a pri dostatočnej hĺbke pôdneho profilu. Odporúčaná max. dĺžka prielohov je 600 m. Pozdĺžny sklon dna je v rozpätí 0-3% v závislosti od spôsobu opevnenia a funkcie prielohov. PrieloHY spadajú do opatrení nazývaných prírode blízke.
Zatrávnené údolnice	Zatrávnené údolnice plnia funkciu zvodných priekop a majú charakter prielohov. Tvarovo sú to plytké, široké a zatrávnené terénne priehlbiny v trasách prirodzených hydrolínií. V teréne sú jednoznačne identifikovateľné. Priečny profil zatrávnených údolnic môže zostať prirodzený alebo sa podľa potreby upravuje do tvaru plytkej paraboly so šírkou dna asi 10m a s hĺbkou 0,2-0,4 m. Tieto dráhy sústredeného odtoku sa spevňujú vegetačným krytom, najvhodnejšie zatrávnením, podľa potreby s doplnením odvodňovacej drenáže. Navrhovanie zatrávnených údolnic so sklonom nivelety dna väčším ako 10% sa bez ďalších technických úprav zvyšujúcich odolnosť dna a svahov koryta neodporúča.
Protierózna medza	Protierózne medze sa často navrhujú v kombinácii s prielohom v spodnej alebo hornej časti. Taktiež sa navrhujú aj samostatne ako bezodtokové. Samotná medza sa skladá zo vsakovacieho pásu nad medzou, vlastným telesom medze a odvádzacích prvkov. Okrem protieróznej funkcie majú medze aj ekologický a krajnotvorný efekt. Sú navrhované v kombinácii so sprievodnou vegetáciou.
Opatrenia proti výmoľovej erózii (sanácia strží)	Výmoľová erózia vzniká ako dôsledok sústredeného liniového odtoku. Opatrenia proti výmoľovej erózii závisí od veľkosti výmoľov. Plytké výmoľy je možné riešiť návrhom stabilizácie dráh sústredeného odtoku. V prípade hlbokých výmoľov je potrebné navrhnuť ochranu záhlavia a stabilizovať dno a svahy výmoľa. Asanácia výmoľov a strží sa skladá z obmedzenia povrchového odtoku v povodí výmoľa, z ochrany a stabilizácie hlavy, dna a svahov. Stabilizáciu hlavy výmoľa je možné realizovať obkopením výmoľa záchytnou priekopou. Dno a svahy je možné stabilizovať spevnením alebo pomocou vybudovania nízkych priečných protieróznych prehrádzok. Prehrádzky sú priečne objekty v stržiach alebo aj na vodných tokoch, ktoré slúžia k zachytávaniu splavenín a k stabilizácii riečnych korýt a suchých údolnic. Od stupňov sa líšia tým, že vytvárajú akumulačné priestory a sploštenie prietokovej vlny a vytvorenia stupňovitého pozdĺžneho profilu strže. Pri budovaní prehrádzok sa odporúča využívať prírodné materiály
Protierózne hrádzky	Protierózne hrádzky s funkciou záchytnou, vsakovacou a odvádzacou sa navrhujú s cieľom neškodného odvedenia vody predovšetkým pri ochrane intravilánu. Navrhujú sa na pravidelných, menej svahovitých svahoch a malou vertikálnou a horizontálnou členitosťou. Hrádzka vytvára retenčný priestor zo zberného územia do rozlohy 15 ha. Sprievodná vegetácia sa vysádza v dolnom svahu hrádzky. Šírka zasakovacieho pásu nad hrádzkou sa odporúča 6 m.

3.2.3 Návrh protieróznych zariadení a opatrení veterná erózia

Hlavné zásady ochrany pôdy pred veternou eróziou sú ochrana povrchu pôdy pred priamym pôsobením kinetickej energie vetra, znižovanie erozivítity vetra najmä znižovaním jeho rýchlosti v prízemnej vrstve a zvyšovanie

odolnosti pôdy účinkom kinetickej energie vetra.

Organizačné opatrenia

Organizačné opatrenia sú najjednoduchším a najlacnejším protieróznym opatrením, ktoré pri správnej aplikácii poskytuje pomerne vysoký účinok. Medzi základné organizačné opatrenia patria:

<p>Tvar a veľkosť pôdných celkov resp. nových pozemkov</p>	<p>Optimálnym tvarom pozemku je obdĺžnik situovaný dlhšou stranou kolmo (pod uhlom max. 30°) na smer prevládajúceho vetra. Na neštruktúrnych piesočnatých pôdach nechránených vegetáciou by nemala šírka pozemku v smere prevládajúcich vetrov presiahnuť 50 m. Jednotlivé pôdne celky by mali byť oddelené bariérami vysokých drevín a kríkov.</p>
<p>Výber pestovania plodín, delimitácie druhov pozemkov, protierózne rozmiestňovanie plodín</p>	<p>Najnáchylnejšia na poškodenie veternou eróziou je pôda nekrytá vegetáciou. Trvalé porasty sú najúčinnejším opatrením proti veternej erózii. Na silno erózne ohrozených pôdach odporúčame založenie trvalého porastu (delimitáciu do TTP). Na pôdach veľmi náchylných na eróziu odporúčame voliť správne oševné postupy. Do oševných postupov sa vyberajú najmä viacročné krmoviny, ozimné obiloviny a predplodiny. Pri protieróznom rozmiestnení kultúr sa na obrábané pozemky rozmiestňujú také plodiny, ktoré vytvárajú dobrý vegetačný kryt najmä v období výskytu erózne účinných vetrov. Plodiny sa rozmiestňujú tak, aby sa striedali erózne odolnejšie plodiny s erózne menej odolnými plodinami. Pásové striedanie polí sleduje zníženie erózneho účinku vložím rôzne širokých pásov s plodinami erózne menej ohrozenými na pozemok s pestovanou erózne ohrozenou plodinou. Šírka pásu plodín dostatočne chrániacich pôdu pred eróziou sa volí podľa erózneho účinku pestovaných plodín, pričom sa zohľadňuje veľkosť sklonu a typ svahu pozemku. Minimálna šírka ochranného pásu by mala byť: 30 m pri dĺžke pozemku s ohrozenou plodinou 200 m na svahu so sklonom 2-5%, 25 m pri dĺžke pozemku s ohrozenou plodinou 100 m na svahu so sklonom 6-9%, 20m pri dĺžke pozemku s ohrozenou plodinou 50 m na svahu so sklonom 10-12%.</p>

Agrotechnické opatrenia

Agrotechnické protierózne opatrenia sú zamerané na zvýšenie erózne odolnosti pôdy, čiastočne aj na zníženie erozivítty vetrov. Agrotechnické opatrenia sú časovo aj finančne náročnejšie a patria medzi ne:

<p>Pôdoochranná agrotechnika a mulčovanie</p>	<p>Špeciálna pôdoochranná agrotechnika zabezpečuje spracovanie pôdy bez obracania pôdnej vrstvy, necháva na povrchu pôdy čo najviac rastlinných zvyškov a čo najvyššie strnisko a vytvára drsný a hrudkovitý povrch pôdy.</p>
<p>Úprava štruktúry pôdy</p>	<p>Úprava štruktúry pôdy z hľadiska zvýšenia jej erózne odolnosti proti veternej erózii je zameraná na zvýšenie podielu erózne odolných pôdných agregátov, t.j. agregátov väčších ako 0,8 mm. Realizuje sa zvýšeným prísunom štruktúrovaných látok do pôdy, čo sa dá dosiahnuť pestovaním plodín s bohatou koreňovou sústavou, zaorávaním rastlinných zvyškov, zeleným hnojením, pravidelným hnojením vysokými dávkami organických hnojív a pridávaním ílovitých hmôt.</p>
<p>Zvýšenie vlhkosti povrchu pôdy</p>	<p>Zvyšovaním vlhkosti povrchu pôdy sa zvyšuje aj jeho súdržnosť a tým aj protierózna odolnosť pôdy pred veternou eróziou. K zvýšeniu vlhkosti prispieva vylúčenie plošného kyprenia povrchu pôdy, zardžavanie snehu na pozemku, mulčovanie a závlaha.</p>
<p>Ochranné obhospodarovanie pôdy</p>	<p>Ochranné obhospodarovanie pôdy zahŕňa mnoho technologických postupov ako napr. sejba do ochrannej plodiny alebo strnišťa, mulčovanie, minimalizácia pracovných postupov, využívanie medziplodín, včasné založenie porastu, vhodná mechanizácia atď.</p>

Biologické opatrenia

**Vetrolamy –
prirodzené
(vegetačné) zábrany**

Podstatou priaznivého účinku vetrolamov z hľadiska veternej erózie je zníženie rýchlosti vetra v určitej vzdialenosti pred a za vetrolamom a zníženie turbulentnej výmeny vzdušných mäs v prízemných vrstvách. Účinnosť vetrolamu je závislá na jeho šírke, priepustnosti pre vzdušné prúdenie a tiež druhovej skladbe drevín. Vetrolamy sa delia na tri základné typy: priepustný, nepriepustný a polopriepustný. Najúčinnějšíe sú polopriepustné vetrolamy. Z hľadiska obmedzenia veternej erózie postačí jeden, vhodnějšíe však dva rady stromov doplnené jedným alebo dvomi radmi kríkov, pričom koruna má menšíe zapojenie a kerové poschodie nie je veľmi husté. Výška dospelých stromov pri plnej účinnosti je 20-25 m. Pri zakladaní sa volí rozostup radov min. 1,5-2 m a vzdialenosť sadeníc 0,7-1,5 m. Okraje pásu tvoria kry. V poraste nesmú vznikať medzery. Prejazdy pre mechanizáciu musia byť volené pod dostatočne ostrým uhlom.

Z hľadiska dostatočnej účinnosti pri min. zábere poľnohospodárskej pôdy by sa optimálna šírka vetrolamu mala pohybovať v rozpätí 4-7 m. Účinnosť sa uvádza na náveternej strane 10 H, na záveternej strane 20-25 H (H je výška vetrolamu). Optimálna priepustnosť vetrolamu by mala byť 40-50%.

Dôležitým predpokladom dobrej účinnosti vetrolamov je vhodná druhová skladba. Pri druhovej skladbe drevín je nutné zohľadniť ich vhodnosť do stanovištných podmienok a vybrané dreviny musia byť vhodné pre konštrukciu vetrolamu, t. j. v čo najkratšom čase musia zaistiť dostatočnú účinnosť vetrolamu. Použité dreviny vo vetrolamoch rozdeľujeme na základné, dočasné a vedľajšie. Základné dreviny tvoria kostru vetrolamu, vyznačujú sa dlhovekosťou, odolnosťou a dobrou stabilizáciou v pôde. Ich nevýhodou je, že spravidla rastú pomaly. Ako základné dreviny do vetrolamu je možné použiť: dub letný, dub zimný, dub cerový, lipu malolistú, lipu veľkolistú, javor poľný, javor mliečny, javor horský, jaseň štíhly, buk lesný, borovica lesná, orech kráľovský.

Dočasné dreviny sú charakteristické tým, že sa v mladosti vyznačujú rýchlym rastom, ich hlavnou funkciou je urýchliť pôsobenie vetrolamu. Nie sú dosť odolné a nedosahujú vysokého veku, a preto by mali byť po dosiahnutí účinnosti hlavných drevín postupne odstraňované. Na tento účel sa hodia: topoľ biely, topoľ sivý, topoľ osikový, jelša sivá, jelša zelená, breza bradavičnatá, brest väzový, jelša šedá, jelša zelená, moruša biela a pod. Úlohou vedľajších drevín je doplnenie základných drevín a zaistenie optimálnej priepustnosti ich korunami. V dospelosti sa z vetrolamov neodstraňujú. Vhodné dreviny z tejto skupiny sú: jabloň planá, hruška obyčajná, čerešňa vtáčia, smrekovec opadavý, smrek obyčajný a pod. Dôležitú funkciu zohrávajú aj kry. Vytvorením súvislej živej steny do výšky 0,6 – 1,5 m zabraňujú prízemnému prúdeniu vzdušných mäs, zachytávajú sneh a pôdne častice unášané vetrom, chránia pôdu založeného porastu pred prehrievaním a veľkým výparom, zabraňujú odvíevaniu listov z vetrolamu a vlastným opadom prispievajú k obohacovaniu pôdy a pod. Ako vhodné dreviny je možné odporučiť: lieska obyčajná, hloh obyčajný, ruža šípová, vtáci zob, drieh obyčajný, bršlen bradavičnatý, krušina jelšová, baza čierna, tavelník prostredný, zemolez kozí a pod.

Technické opatrenia

Prenosné zábrany

Zníženie rýchlosti vetra je možné docieľiť aj tým, že sa v smere prevládajúceho vetra postaví buď umelá prekážka alebo veterná zábrana. Prenosné zábrany sa používajú ako dočasná ochrana erózne ohrozených plodín alebo objektov. Sú to polopriepustné prekážky z rôznych materiálov, ktoré sa umiestňujú kolmo na smer prevládajúcich vetrov.

3.2.4 Súvislosti so susednými katastrálnymi územiami

Návrh spoločných zariadení a opatrení zodpovedná obsahu na susedné katastrálne územia, ktorými sú 855812

Sklabiňa, 810690 Diaková, 812820 Dražkovce, 812307 Dolný Kalník a 817988 Turčianske Jaseno. Tieto skutočnosti sme zohľadňovali aj v etape „MÚSES na účely pozemkových úprav“ a následne aj v etape „Funkčné usporiadanie územia“.

3.2.5 Súhrnné bilancie po návrhu

Niektoré prvky plnia v krajine viac funkcií. Napr. vetrolam plní funkciu protieróziu a zároveň aj ekologickú, môže mať parametre miestneho biokoridoru alebo interakčného prvku. Z hľadiska bilancii je možné prvok zaradiť len do jednej kategórie spoločných zariadení a opatrení. My sme protierózne zariadenia a opatrenia zaradili do opatrení na zabezpečenie ekologickej stability a krajinného vzhľadu územia, ktoré vychádzajú zo spracovaného MÚSES-u na účely pozemkových úprav. Pri návrhoch sme zohľadňovali všetky funkcie spoločných zariadení a opatrení.

V obvode projektu sú zaznamenané prejavy zvýšenej vodnej erózie lokálne. Podľa kódexu správnej poľnohospodárskej praxe v SR možno odnos častíc do povrchových vôd obmedziť práve zakladaním zatravnovaných pásov. Najúčinnnejším opatrením proti vodnej erózii je súvislý zapojený rastlinný kryt alebo pokryv povrchu pôdy rastlinnými zbytkami, či strniskom. Z poľnohospodárskych plodín najspôľahlivejšiu ochranu poskytujú plodiny v nasledujúcom poradí: trvalý trávny porast, viacročné krmoviny, oziminy, jarné obilniny, okopaniny.

K zníženiu veternej erózie prispievajú navrhnuté líniové interakčné prvky na ornej pôde nIP a navrhnuté stromoradia nS. Líniové interakčné prvky na ornej pôde sú navrhnuté ako 5-7 m široký trávovo-bylinný porast s jedným radom stromov. Navrhnuté stromoradia sú líniové prvky pri poľných komunikáciách existujúcich alebo novonavrhovaných prístupových koridoroch.

Na ochranu pôdy pred vodnou eróziou navrhujeme plošný útvar zahrňujúci prvok RBk10 - Z1, RBk10 - Z2, RBk10 - Z3, RBk16 - Z4 a RBk16 - Z5. Ide o biotechnické opatrenie vo forme zatrávnenia údolnice. V teréne sú jednoznačne identifikovateľné. Tieto dráhy sústredeného odtoku sa spevňujú vegetačným krytom, najvhodnejšie zatravnením. Protierózne zariadenia a opatrenia sú započítané do bilancie ekologických a krajino tvorných zariadení a opatrení.

Druhú skupinu opatrení zahrňujú prvky s označením MBk1 - Priel1, RBk10 - Priel2, RBk10 - Priel3, RBk10 - Priel4. Ide o prielohy, ako jedno z najvhodnejších a najdôležitejších podporných protieróznych opatrení. Ich efekt sa prejavuje hlavne v kombinácii s agrotechnickými a organizačnými protieróznymi opatreniami. Prielohy sa navrhujú na zachytávanie, infiltráciu a odvádzanie povrchového odtoku zrážkovej vody do recipientov. Prielohy sú plytké, široké a prejazdné „priekopy“. Prielohy spadajú do opatrení nazývaných prírode blízke.

3.3 Vodohospodárske zariadenia a opatrenia

3.3.1 Rozbor súčasného stavu a návrh koncepcie riešenia

Navrhované vodohospodárske zariadenia a opatrenia majú byť v kontexte komplexného riešenia projektu a preto sa treba zamerať na:

- ochranu vôd ako zložky životného prostredia,
- protipovodňovú ochranu a elimináciu škodlivých účinkov vôd,
- trvalo-udržateľné využívanie vodných zdrojov,
- zabezpečenie požiadaviek na vodohospodárske služby, hlavne na zaistenie zásobovania obyvateľstva a ostatných odvetví nezávadnou pitnou vodou.

Vodohospodárske opatrenia môžu byť zamerané na:

- zvýšenie retenčnej schopnosti povodia,
- retardáciu odtoku zrážkových vôd,

- neškodné odvedenie tej časti povrchového odtoku, ktorý nie je možné zadržať v povodí a v umelo vytvorených rezenčných prvkoch,
- úpravu a revitalizáciu vodných tokov, obnovu mŕtvych ramien, obnovu brehových porastov,
- opatrenia umožňujúce prirodzenú inundáciu v údolnej nive,
- obnovu ochranných pásiem v okolí vodných stavieb a pozdĺž vodných tokov,
- údržbu, rekonštrukciu a modernizáciu existujúcich a návrh nových vodných nádrží a poldrov,
- rekonštrukciu a modernizáciu a návrh regulovaných odvodňovacích systémov,
- biodrenáž,
- vymedzenie a ochranu vodohospodársky významných lokalít, ktorými sú predovšetkým chránené oblasti prirodzenej akumulácie vôd, podzemné zdroje pitnej vody, vodárenské a vodohospodársky významné vodné toky, prirodzené mokrade,
- vymedzenie plôch s diferencovaným režimom hospodárenia,
- na základe posúdenia potreby existencie závlahových stavieb navrhnuť rekonštrukciu, modernizáciu alebo návrh nový závlahových zariadení.

Súčasný prístup k riešeniu otázky protipovodňovej ochrany (PPO) územia uprednostňuje prímerné opatrenia pre zvýšenie retencie a akumulácie vody v povodí, ako aj princípov integrovaného manažmentu povodí pred klasickým, v minulosti využívaným prístupom bezpečného a rýchleho odvedenia povodňových prietokov. V tomto kontexte sú zamerané i vodohospodárske a v rámci nich i protipovodňové opatrenia prijímané v procese pozemkových úprav. Opatrenia týkajúce sa PPO územia sa navrhujú v rámci komplexného riešenia vodohospodárskych pomerov v záujmovom území a na plochách naň nadväzujúcich.

3.3.2 Návrh vodohospodárskych opatrení

Návrhy vodohospodárskych opatrení je možné rozdeliť do 7 okruhov so zameraním na pozemkové úpravy na zavlažovaných pozemkoch, na odvodnených pozemkoch, úpravy viazané na viacúčelové malé vodné nádrže, ochranné nádrže, suché ochranné nádrže, na návrh úprav a revitalizácia vodných tokov a protipovodňové hrádze.

<p>Pozemkové úpravy na zavlažovaných pozemkoch</p>	<p>Účelom závlahovej stavby je priviesť plodinám vodu, ktorú nedostanú prirodzenou cestou. Potreba závlahovej vody je daná požiadavkami pestovaných poľnohospodárskych plodín pre zabezpečenie ich fyziologickej potreby a množstvom vody, ktoré sa vyparí z pôdy, na ktorej sa rastliny pestujú.</p>
<p>Pozemkové úpravy na odvodnených pozemkoch</p>	<p>Účelom odvodňovacej stavby je odstránenie nežiaduceho zamokrenia pôdneho profilu odvedením stagnujúcej povrchovej vody resp. zníženie a stabilizácia hladiny podzemnej vody na optimálnu úroveň pod povrchom terénu. Odvodnenie záujmového územia sa robí účelne založenou odvodňovacou sústavou, ktorá pozostáva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z hlavného odvodňovacieho zariadenia – kostry, • podrobného odvodňovacieho zariadenia – detailu.
<p>Viacúčelové malé vodné nádrže</p>	<p>V povodiach drobných vodných tokov nachádza významné uplatnenie výstavba malých vodných nádrží (MVN). Väčšinou sa budujú ako viacúčelové. Predstavujú vhodnú alternatívu využitia vody priamo v hoených častiach povodí. Medzi hlavné účely výstavby MVN je účel krajiny, ďalej retencia vody v krajine, v niektorých prípadoch akumulácia vody pre nadlepšovanie prietokov v období sucha a prípadná transformácia povodňových prietokov.</p> <p>Pri riešení technického usporiadania viacúčelovej MVN je potrebné dbať na to, aby navrhovaná nádrž spĺňala funkcie, pre ktoré má byť vybudovaná, spĺňala požiadavky bezpečnosti, plánovanej životnosti, spoľahlivosti a jednoduchej a zároveň bezpečnej</p>

	prevádzky. Z dôvodu minimalizácie investičných nákladov v čo najväčšej miere využívame materiály z miestnych zdrojov v blízkosti stavby.
Ochranné nádrže	Ochranné nádrže si plnia funkciu protieróznej a protipovodňovej ochrany a ich pôsobenie sa prejavuje v retardácii, retencii a akumulácii povrchového odtoku a v zachytávaní erózných zmyvov a splavenín. Navrhujú sa ako finálne komponenty riešenia protieróznej a protipovodňovej ochrany územia v komplexe spoločných zariadení.
Suché ochranné nádrže	Dominantnou funkciou suchých nádrží je funkcie ochranná a retenčná. U suchých ochranných nádrží dochádza k postupnej retencii vody v celom objeme nádrže, resp. dochádza k postupnému výtoku regulovaného kapacitou navrhnutého výpustného objektu. Po naplnení nádrže po úroveň koruny bezpečnostného priepadu však už odtok nie je regulovaný. Zvláštnosťou suchých nádrží je kombinácia ich ochrannej funkcie s možnosťou ich využitia pre účely poľnohospodárskej výroby príp. lesného hospodárstva. Pre výber a umiestnenie suchých ochranných nádrží sú vhodné i mierne sklony terénu. Rozhodujúcim faktorom situatívneho riešenia ochrannej nádrže v riešenom povodí je posúdenie odtokových pomerov a zosúladienie návrhu s priestorovým rozložením ďalších prvkov protieróznej a protipovodňovej ochrany riešeného územia.
Návrh úprav a revitalizácia vodných tokov	Pri návrhu úpravy alebo zásahu do akéhokoľvek vodného toku je potrebné vychádzať z ustanovení STN 75 2101 Ekologizácia vodných tokov, STN 75 2102 Úpravy riek a potokov, ako aj ďalších noriem súvisiacich s riešenou problematikou. Významným dokumentom je i Plán manažmentu oblasti povodia, ktorý poskytne prehľad o významných vplyvoch ľudskej činnosti a ich dôsledkoch v jednotlivých povodiach tokov. Dôležitým prvkom v stratégii plánovania zásahov do vodného toku je zaradenie predmetného toku do skupiny: <ul style="list-style-type: none"> • prirodzených útvarov povrchových vôd. • umelých vodných útvarov, • výrazne zanesených vodných útvarov. Vodný tok sa zaraďuje medzi umelé alebo výrazne zmenené vodné útvary charakterizované ekologickým potenciálom vtedy, ak zmeny hydromorfologických charakteristík útvarov povrchových vôd potrebné na dosiahnutie dobrého ekologického stavu by mali výrazné negatívne účinky na: <ul style="list-style-type: none"> • životné prostredie v širšom okolí, • plavbu vrátane prístavných zariadení alebo rekreáciu, • splnenie účelov, na ktoré je voda akumulovaná (napr. zásobovanie pitnou vodou), • výrobu energie, zavlažovanie, • úpravu vodných pomerov, • protipovodňovú ochranu, • odvodňovanie pôdy, • iné činnosti rovnako dôležité pre udržateľné rozvojové aktivity. Na základe zisteného ekologického stavu prirodzených vodných tokov a ekologického potenciálu výrazne zmenených vodných tokov alebo umelých vodných tokov sa vykonáva klasifikácia ich ekologického potenciálu a odvíja sa i rozsah a hĺbka zásahov do vodného toku a príbrežnej zóny. Bez rozdielu od zvoleného prístupu pri každom zásahu do vodného toku a jeho príbrežnej zóny by sme mali rešpektovať základné princípy ekologickej obnovy akvatických systémov. Účel úpravy vodných tokov podľa STN 75 2102 býva spravidla: <ul style="list-style-type: none"> • protipovodňová ochrana pozemkov a objektov, • úprava odtokových pomerov povodia a príriečnej zóny, • revitalizácia toku a príbrežnej zóny,

	<ul style="list-style-type: none"> • úprava splaveninového režimu toku, • stabilizácia brehov a dna koryta, • zlepšenie kvality vôd, • umožnenie odberu vody a zaústenie odpadových vôd a prítokov, • energetické využitie toku, • umožnenie úpravy vodného režimu priľahlých poľnohospodárskych a lesných pozemkov. <p>Podkladom návrhu úpravy toku je posúdenie stavu povodia, hydrologických pomerov, stability pozemkov a porastov v povodí a vplyvu využívania územia povodia na jeho ekologickú stabilitu, na hydrobiologický stav toku a kvalitu odtekajúcich vôd.</p>
<p>Protipovodňové hrádze</p>	<p>Ochranné hrádze sa navrhujú a zhotovujú podľa STN 75 2102. Musia umožniť neškodné odvádzanie veľkých vôd a priaznivo ovplyvňovať vývoj hlavného koryta toku. Tok môže byť ohrádzovaný obojstranne alebo jednostranne, pričom výška hrádzí obojstranne ohrádzovaného toku nemusí byť rovnaká. Pokiaľ nestanoví vodohospodársky orgán inak, je pri ochrane na storočnú vodu prevýšenie koruny ochranných hrádzí od 0,3 m do 1,0 m, pri nižšej ochrane je pravýšenie od 0,0 m do 1,5 m. Stabilný i nestabilný ohrádzovaný tok musí odvieť návrhový prietok. Ak sa zvolí návrhový prietok menší ako Q100, je potrebné zabezpečiť hrádze proti porušeniu pri prelievaní hrádzí alebo usmerniť prelievanie hrádzí do miesta, ktoré je na tento účel náležite opevnené, prípadne je možné navrhnuť odľahčovací objekt. Vo všetkých prípadoch, keď je návrhový prietok menší ako Q100, je potrebné zabezpečiť odtok inundovanej vody do koryta, pri poldri vhodným objektom, ktorý umožňuje časové zdržanie odtoku, alebo upravenou korunou ochrannej hrádze.</p>

3.3.3 Súvislosti so susednými katastrálnymi územiami

Návrh spoločných zariadení a opatrení zodpovedná obsahu na susedné katastrálne územia, ktorými sú 855812 Sklabiňa, 810690 Diaková, 812820 Dražkovce, 812307 Dolný Kalník a 817988 Turčianske Jaseno. Tieto skutočnosti sme zohľadňovali aj v etape „MÚSES na účely pozemkových úprav“ a následne aj v etape „Funkčné usporiadanie územia“.

3.3.4 Súhrnné bilancie po návrhu

Návrhy hydroekologických opatrení zahŕňajú súbor opatrení zameraných na ochranu vodných zdrojov a vodných ekosystémov. V dotknutom území sa zameriavame predovšetkým na revitalizáciu vodných tokov. Revitalizáciou vodného toku sa majú vytvárať podmienky na obnovenie prírodného stavu ekosystému vodného toku a jeho okolia. Revitalizáciu toku možno definovať aj ako technicko – biologickú opravu nevhodnej abiotickej a biotickej štruktúry technokratickej úpravy vodného toku (prizmatické koryto, nevhodné opevnenie, nevyhovujúce morfológické parametre úpravy, rovnomerné prúdenie s vylúčením striedania zón prúdových a zón prúdového tieňa, nevhodná brehová vegetácia atď.) (MACURA, IZAKOVIČOVÁ A KOL.).

Vzhľadom na charakter a funkciu všetkých vodných tokov navrhujeme hydroekologické opatrenia v rozsahu stabilizácie brehov a dna koryta pre prvky s označením MBc1 - S1, MBc1 - S2, MBk1 - S3 a RBk10 - S4, a to v rozsahu:

- **dodržiavanie zásad Kódexu správnej poľnohospodárskej praxe na ochranu vodných zdrojov,**
- **prečistenie koryta a brehov všetkých vodných tokov od nánosov sedimentov, ktoré dosahujú v priemere 40-50 cm, vo veľmi kritických miestach až 1,00 m,**
- **výrub stromov a kríkov v priečnom profile vodných tokov a udržiavanie brehových porastov v**

takom stave, aby zbytočne nezabraňovali prirodzenému odtoku a nevytvárali prekážky,

- *zachovanie existujúcich brehových porastov tokov na zabezpečenie funkcie hydrických koridorov, ako aj ochrany pred rizikom negatívneho vplyvu z poľnohospodárskej výroby a dopravy,*
- *výsadbu novej sprievodnej vegetácie je nutné realizovať minimálne 1,5 m od brehovej čiary. Výsadbu je nutné z dôvodu prístupu mechanizácie k vodnému toku realizovať len jednostrannú, s využívaním pôvodných druhov drevín ako vrba biela, vrba krehká, topol' biely, topol' čierny, topol' sivý, jelša lepkavá a jelša siv,*
- *z dôvodu zadržiavania vody v krajine navrhujeme vyčistenie, prípadne opravenie vývarov pod stupňami alebo stavidlami, kde by sa voda zadržiavala v malých vodných plochách,*
- *v nivnej oblasti toku eliminovať používanie agrochemikálií na poľnohospodársky využívaných pozemkoch,*
- *vyčistenie koryta a brehov toku od nelegálne uložených odpadov.*

3.4 Ekologické a krajinotvorné zariadenia a opatrenia

3.4.1 Rozbor súčasného stavu a návrh koncepcie riešenia

Podkladom pre návrh ekologických zariadení a opatrení je dokumentácia Návrhu miestneho územného systému ekologickej stability na účely pozemkových úprav. MÚSES na účely pozemkových úprav preberáme všetky existujúce ekologické a krajinotvorné zariadenia a opatrenia.

3.4.2 Návrh opatrení ekologickeho a krajinotvorného charakteru

Koncepcia územného systému ekologickej stability sa zameriava na celoplošný diferencovaný systém zachovania ekologicky vyhovujúcej krajinej štruktúry uskutočňovanej diferencovaným spôsobom využívania. Grafický priemet kostry miestneho územného systému ekologickej stability je na výslednej mape: Mapa návrhu MÚSES na účely pozemkových úprav.

Biokoridory

Názov prvku	RBk10 Trebstovo – Záborie
Rozloha v obvode PPÚ:	5,17 ha
Ekologická funkcia:	Regionálny biokoridor
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	RBk10 Biokoridor regionálneho významu – Predstavuje jeden z mála možných relatívne bezpečných prechodov väčších stavovcov cez Turčiansku kotlinu mimo zastavané územia. terestrický biokoridor prepájajúci celky Veľká Fatra a Lúčanská Fatra cez husto osídlenú Turčiansku kotlinu. Z ekotónu Lúčanskej Fatry vedie pozdĺž miestnych tokov so zachovalými jelšovými brehovými porastami, krovité a vysokobylinné porasty na príľahlých zamokrených plochách okolo sídiel Trebstovo, Turčiansky Peter a Košťany, križuje nadregionálny biokoridor Turiec, pokračuje cez poľnohospodársku krajinu s vyšším zastúpením lúk, menších lesíkov a nelesnej drevinovej vegetácie.
Negatívne faktory:	Znečistenie vody, intenzívne hospodárstvo, erózne faktory, tvorba nelegálnych skládok, šírenie invázií druhov.
Ciel'ové spoločenstvá:	Trvalo viazaná vegetácia na poľnohospodárske využívanie krajiny, lemujúca sprievodná vegetácia trvalo využívaných poľnohospodárskych plôch, lesná vegetácia viazaná na bukové lesy, jedľovo – bukové lesy.

Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A) Monitorovať antropogénne vplyvy na lesné ekosystémy, aby sa získala informácia nevyhnutná na zachovanie ich biodiverzity, • C) Na neúžitkoch v poľnohospodárskej krajine dôsledne realizovať výsadbu pôvodných druhov drevín, resp. podporiť ich sukcesiu, • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • F) Na plochách s nedostatočnou priestorovou štruktúrou vegetácie (väčšinou len zatrávené plochy s minimálnym podielom stromov a krov) zabezpečiť dotvorenie krovinevej a stromovej vrstvy, • G) Dôsledne ochraňovať zvyšky pôvodnej prirodzenej vegetácie a prvkov pôvodného využitia územia, ako sú kamenné valy starých viníc, gaštanice, staré ovocné sady a pod. • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhnúť nevyhnuté ochranné opatrenia. <p>Špeciálne (A – EE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • D) Dosievať semená pôvodných, miestnych druhov. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehlbovanie dna. • U) Odstraňovať samonálet na okrajoch. • X) Zamedziť bagrovaniu okrajov a dna vodných nádrží a tokov. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách, napr. vodných tokov.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

Názov prvku	RBk 16 Ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa – Blatnica
Rozloha v obvode PPÚ:	8,76 ha
Ekologická funkcia:	Regionálny biokoridor
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	RBk16 Biokoridor regionálneho významu – Ekotónový biokoridor, vedie od RBk 10 okrajom masívu Veľkej Fatry od Sklabine až po RBk 11 medzi Blatnicou a Folkušovou, dotýka sa PRBc 2 Bralná Fatra. Tvoria ho okraje súvislých lesov a kontaktná časť poľnohospodárskej krajiny – lúky, polia a mozaiky nelesnej drevinovej vegetácie.
Negatívne faktory:	Znečistenie vody, intenzívne hospodárstvo, erózne faktory, tvorba nelegálnych skládok, šírenie invázných druhov, výrub brehových porastov.
Cieľové spoločenstvá:	Trvalo viazaná vegetácia na poľnohospodárske využívanie krajiny, lemujúca sprievodná vegetácia trvalo využívaných poľnohospodárskych plôch, lesná vegetácia viazaná na bukové lesy, jedľovo – bukové lesy.

Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A) Monitorovať antropogénne vplyvy na lesné ekosystémy, aby sa získala informácia nevyhnutná na zachovanie ich biodiverzity, • C) Na neúžitkoch v poľnohospodárskej krajine dôsledne realizovať výsadbu pôvodných druhov drevín, resp. podporiť ich sukcesiu, • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • F) Na plochách s nedostatočnou priestorovou štruktúrou vegetácie (väčšinou len zatrávené plochy s minimálnym podielom stromov a krov) zabezpečiť dotvorenie krovinevej a stromovej vrstvy, • G) Dôsledne ochraňovať zvyšky pôvodnej prirodzenej vegetácie a prvkov pôvodného využitia územia, ako sú kamenné valy starých viníc, gaštanice, staré ovocné sady a pod. • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhnúť nevyhnuté ochranné opatrenia. <p>Špeciálne (A – EE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • D) Dosievať semená pôvodných, miestnych druhov. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehlbovanie dna. • U) Odstraňovať samonálet na okrajoch. • X) Zamedziť bagrovaniu okrajov a dna vodných nádrží a tokov. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

Názov prvku	MBk2 – Terestrický biokoridor miestneho významu
Rozloha v obvode PPÚ:	0,74 ha
Ekologická funkcia:	Miestny biokoridor
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	MBk2 Biokoridor miestneho významu (terestrický) – Navrhovaný terestrický biokoridor. Je tvorený pásom lesa a z malej miery nelesnou pôdou porastenou drevinami, pozdĺž severnej hranice k.ú. Rozmiestnenie je medzi regionálnym biokoridorom MBk10 a navrhovaným miestnym biocentrom MBc2.
Negatívne faktory:	Cielená premena drevinového zloženia, tvorba nelegálnych skládok, šírenie inváznych druhov, stavby a iné trvalé bariery.
Ciel'ové spoločenstvá:	Trvalo viazaná vegetácia na poľnohospodárske využívanie krajiny, lemujúca sprievodná vegetácia trvalo využívaných poľnohospodárskych plôch, lesná vegetácia viazaná na bukové lesy, jedľovo – bukové lesy a iná príľahlá drevinová vegetácia.

Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A) Monitorovať antropogénne vplyvy na lesné ekosystémy, aby sa získala informácia nevyhnutná na zachovanie ich biodiverzity, • C) Na neúžitkoch v poľnohospodárskej krajine dôsledne realizovať výsadbu pôvodných druhov drevín, resp. podporiť ich sukcesiu, • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • F) Na plochách s nedostatočnou priestorovou štruktúrou vegetácie (väčšinou len zatrávené plochy s minimálnym podielom stromov a krov) zabezpečiť dotvorenie krovinevej a stromovej vrstvy, • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhnúť nevyhnuté ochranné opatrenia. <p>Špeciálne (A – EE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • D) Dosievať semená pôvodných, miestnych druhov. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehlbovanie dna. • U) Odstraňovať samonálet na okrajoch. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách, napr. vodných tokov.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

Biocentrá	
Názov prvku	MBc2 Biocentrum miestneho významu
Rozloha v obvode PPÚ:	0,17 ha
Ekologická funkcia:	Miestne biocentrum
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	MBc2 Biocentrum miestneho významu – Súvislý komplex lesných porastov (v malej miere aj trvalých trávnych porastov), na juhovýchodnom koncu k.ú. Jedná sa o relatívne ucelený komplex lesa v svahovitom teréne v najvyššej časti k.ú. s pomerne vysokým podielom starších porastov. Toto biocentrum slúži ako významné centrum biodiverzity a ako útočisko druhov vyžadujúcich súvislejšie lesné komplexy a lesy s veľkým podielom listnatých drevín a viacvrstvou štruktúrou.
Negatívne faktory:	Cielená premena drevinového zloženia, tvorba nelegálnych skládok, šírenie invázných druhov, stavby a iné trvalé bariery.
Cieľové spoločenstvá:	Trvalo viazaná vegetácia na lesné plochy a poľnohospodárske využívanie krajiny, lemujúca sprievodná vegetácia využívaných poľnohospodárskych plôch, lesnej vegetácie viazaná na bukové lesy, jedľovo – bukové lesy.

Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A) Monitorovať antropogénne vplyvy na lesné ekosystémy, aby sa získala informácia nevyhnutná na zachovanie ich biodiverzity, • B) Zabezpečiť obnovu prirodzenej druhovej skladby v porastoch s monokultúrami a stanovištne nepôvodnými drevinami, • C) Na neúžitkoch v poľnohospodárskej krajine dôsledne realizovať výsadbu pôvodných druhov drevín, resp. podporiť ich sukcesiu, • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • F) Na plochách s nedostatočnou priestorovou štruktúrou vegetácie (väčšinou len zatrávené plochy s minimálnym podielom stromov a krov) zabezpečiť dotvorenie krovinovej a stromovej vrstvy, • G) Dôsledne ochraňovať zvyšky pôvodnej prirodzenej vegetácie a prvkov pôvodného využitia územia, ako sú kamenné valy starých viníc, gaštanice, staré ovocné sady a pod. • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhnúť nevyhnuté ochranné opatrenia. <p>Špeciálne (A – EE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • D) Dosievať semená pôvodných, miestnych druhov. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehľbovanie dna. • U) Odstraňovať samonálet na okrajoch. • X) Zamedziť bagrovaniu okrajov a dna vodných nádrží a tokov. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách, napr. vodných tokov.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

Interakčné prvky	
Názov prvku	IP1 - Interakčný prvok
Rozloha v obvode PPÚ:	0,75 ha
Ekologická funkcia:	Interakčný prvok
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	IP1 Interakčný prvok plošného rozsahu – tvorí ho svah pri cintoríne v obci Dražkovce porastený náletovými drevinami. Nadväzuje na navrhované biocentrum MBc1.
Negatívne faktory:	Znečistenie vody, tvorba nelegálnych skládok, zástavba brehov a regulácia toku, šírenie invázných druhov, výrub brehových porastov.
Cieľové spoločenstvá:	Trvalo viazaná lemujúca sprievodná vegetácia pri poľnohospodársky využívaných

	plochách nad miestnym cintorínom
Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • G) Dôsledne ochraňovať zvyšky pôvodnej prirodzenej vegetácie a prvkov pôvodného využitia územia, ako sú kamenné valy starých viníc, gaštanice, staré ovocné sady a pod. • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhovať nevyhnuté ochranné opatrenia. <p>Špeciálne (A – EE):</p> <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehĺbovanie dna. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách, napr. vodných tokov.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

Názov prvku	IP2 - Interakčný prvok
Rozloha v obvode PPÚ:	0,07 ha
Ekologická funkcia:	Interakčný prvok
Aktuálny stav:	Vyhovujúci
Charakteristika:	IP2 Interakčný prvok plošného rozsahu – tvorí ho zatravnený okraj miestnym cintorínom v obci Dražkovce, porastený náletovými drevinami. Nadväzuje na navrhované biocentrum MBc1.
Negatívne faktory:	Znečistenie vody, tvorba nelegálnych skládok, zástavba brehov a regulácia toku, šírenie invázných druhov, výrub brehových porastov.
Cieľové spoločenstvá:	Trvalo viazaná lemujúca sprievodná vegetácia pri poľnohospodársky využívaných plochách nad miestnym cintorínom

Návrh opatrení:	
Krajinnoekologické (A1 – C3):	C1) Zachovať aktuálny stupeň ekologickej stability.
Manažmentové:	<p>Všeobecné (A – L):</p> <ul style="list-style-type: none"> • D) Eliminovať invázne druhy rastlín v drevinových porastoch, • G) Dôsledne ochraňovať zvyšky pôvodnej prirodzenej vegetácie a prvkov pôvodného využitia územia, ako sú kamenné valy starých viníc, gaštanice, staré ovocné sady a pod. • I) Pred akýmkoľvek stavebnými zásahmi do prostredia zhodnotiť súčasný stav bioty, aby sa mohli navrhovať nevyhnuté ochranné opatrenia.

	Špeciálne (A – EE): <ul style="list-style-type: none"> • B) Ponechať na prirodzený vývoj. • G) Zamedziť akýmkoľvek úpravám (kosenie, presekávanie, vypaľovanie, chemické ošetrovanie, vytváranie priechodov a pod.) brehovej vegetácie. • H) Zamedziť odstraňovaniu alebo redukovaniu porastov, odbahňovaniu, úprave brehov alebo prehlbovanie dna. • Y) Rešpektovať ročný rytmus rizikových druhov živočíchov (t. j. nevyhnutné úpravy vykonávať mimo reprodukčného obdobia).
Technické (A – F):	<ul style="list-style-type: none"> • A) Zabezpečiť revitalizáciu narušeného prostredia v ohrozených lokalitách, napr. vodných tokov.
Krajinárske (A – E):	Daný prvok ÚSES prirodzene a krajinársky dotvára krajinný ráz (<i>Prvok významne dotvára krajinný ráz, scenériu územia</i>), preto je nevyhnutné sa zamerať na kvalitatívnu podporu priebehu ekologických procesov v terestrickom prostredí.

3.4.3 Súhrnné bilancie po návrhu

Ekologické zariadenia a opatrenia:

Ekologické zariadenia a opatrenia miestneho významu					
Označenie ekologického a krajinotvorného zariadenia a opatrenia	Výmera úsekov (ak existujú) v m ²	Plocha v m ²			Poznámka
		Bez zmeny	Novo navrhnutá	Rekonštruk.	
MBk1	8 038	-	8 038	-	MBk1 Miestny biokoridor
Mbc2	1 704	-	1 704		Mbc2 Miestne biocentrum
IP1	7 509	-	7 509		IP1 Interakčný prvok
IP2	729	-	729		IP2 Interakčný prvok
Spolu:		17 980			
Spolu v obvode projektu:		17 980			

Ekologické zariadenia a opatrenia nadregionálneho a regionálneho významu					
Označenie ekologického a krajinotvorného zariadenia a opatrenia	Výmera úsekov (ak existujú) v m ²	Plocha v m ²			Poznámka
		Bez zmeny	Novo navrhnutá	Rekonštruk.	
RBk10	51 712	51 712	-	-	RBk10 Trebostovo – Záborie
RBk 16	87 578	87 578	-	-	RBk 16 Ekotón Veľkej Fatry Sklabiňa – Blatnica
Spolu:		139290			
Spolu v obvode projektu:		139290			

3.5. Verejné zariadenia a opatrenia

3.5.1 Rozbor súčasného stavu a návrh koncepcie riešenia

Učelom časti verejného zariadenia a opatrenia je zdefinovať existujúci stav a vymedziť nové predpokladané lokality na vybudovanie verejných zariadení a opatrení. Na základe prieskumu sme zdefinovali v riešenom území existujúce verejné zariadenia a opatrenia:

- zariadenia na dodávku pitnej vody
- ďalšie verejné zariadenia a opatrenia.

3.5.1.1 Zariadenia na dodávku pitnej vody

Vodovodná distribučná sieť s profilom PVC DN 100 je prevádzkovaná Turčianskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Martin. Územím PPU prechádza len časť trasy verejného vodovodu o dĺžke 300m smerujúca do zastavaného územia obce. Východnou stranou územia PPU Záborie je vedené zásobné potrubie PVC DN 150 do obce Sklabiňa (v mape návrh VZO označený ako VZO-1).

Verejná kanalizácia v obci zatiaľ nie je vybudovaná. Obsah žump musí byť vyvezený výlučne do čistiarne odpadových vôd. Vývoz odpadových vôd zo žump zabezpečuje aj Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin ktorá je zároveň prevádzkovateľom ČOV Vrútky.

3.5.1.2 Ďalšie verejné zariadenia a opatrenia

Verejné zariadenia a opatrenia dopravného charakteru

Zaraďujeme sem pozemky v obvode pozemkových úprav na ktorých sa nachádzajú stavby vybudované do 24. júna 1991, ktoré sú vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú cestné komunikácie (diaľnice, rýchlostné cesty, štátne cesty, regionálne cesty, miestne komunikácie, železnice a objekty k nim patriace). V účelovej mape A_UM-11 – Prieskum verejných zariadení a opatrení sme lokalizovali a označili predmetné zariadenia a opatrenia nasledovne VZO-3 (DOP,C), kde 3 je poradové číslo verejného zariadenia a opatrenia v obvode projektu PÚ, C je bližšia špecifikácia verejného zariadenia a opatrenia: regionálna cesta III. triedy (cesta č. III./2145 a cesta č.III./2132) a MK – miestne komunikácie. Popis týchto verejných zariadení a opatrení je uvedený v kapitole Prieskum dopravných pomerov.

Verejné zariadenia a opatrenia vodohospodárskeho charakteru

Sem zaraďujeme pozemky v obvode pozemkových úprav na ktorých sa nachádzajú stavby vybudované do 24. júna 1991, ktoré sú vo vlastníctve štátu alebo obce alebo vyššieho územného celku, ako sú vodné plochy a súvisiace objekty. V účelovej mape A_UM-11 – Prieskum verejných zariadení a opatrení sme lokalizovali a označili predmetné zariadenia a opatrenia nasledovne VZO-1 (DVP), kde 1 je poradové číslo verejného zariadenia a opatrenia v obvode projektu PÚ, DVP je bližšia špecifikácia verejného zariadenia a opatrenia: DVP- dodávka pitnej vody a pod. Popis týchto verejných zariadení a opatrení je uvedený v kapitole Prieskum vodohospodárskych pomerov.

Verejné zariadenia a opatrenia pre ostatné verejnoprospešné stavby

Určenie lokalít ostatných verejnoprospešných stavieb v súčasnom a predpokladanom stave je možné zahrnúť do oblastí:

- plochy určené pre individuálnu bytovú výstavbu (IBV),
- výrobné a nevýrobné prevádzky: priemyselné parky (PP), poľnohospodárske priestory (PoP), lesnícke priestory (LeP), remeselné priestory (ReP) a skladovacie priestory (SkP),
- pohrebiská: cintoríny, urnové háje rozptyľová, vsypová lúka (POHR) a krematóriá (KREM),
- pozemky súvisiace s technickou infraštruktúrou (Tel), rozvodovými (RoS) a prenosovými sieťami (PrS).

V obvode projektu pozemkových úprav sme na základe UPN dokumentácie vyčlenili tri plochy určené na IBV – VZO-9 (IBV), v južnej časti zastavaného územia obce sa nachádza cintorín vo výmere 3030 m². - VZO-4 (VPS, POHR), inžinierske siete – prenosovú sústavu VZO-6 (VPS,PrS), zariadenia rozvodnej siete - VZO-7 (VPS,RoS),telekomunikačné siete - VZO-8 (VPS,Tel), kanalizačná sieť- VZO-2 (VPS,VK), objekt obecnej infraštruktúry, obecný úrad a dom smútku - VZO-5 (VPS,IO) a verejnoprospešná občianska vybavenosť – VZO_10 (REK), ktorá v súlade s UPO zahrňa verejnú zeleň s možnosťou oddychovej zóny a rekreačno-športového využitia obyvateľov obce.

3.5.2 Bilancia verejných zariadení a opatrení

Sumárna bilancia existujúcich verejných zariadení a opatrení v obvode projektu

Bilancia rekreačných plôch

Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO_10	relaxačný areál	6678	V súlade s UPO

Bilancia zariadení a opatrení na dodávku pitnej vody

Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-1	zariadenie na dodávku pitnej vody	dĺžka 935 m	verejný vodovod obce Sklbiňa
VZO-1	zariadenie na dodávku pitnej vody	dĺžka 300 m	verejný vodovod obce Záborie

Bilancia zariadení a opatrení ďalších zariadení a opatrení – Dopravné zariadenia a opatrenia

Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-3	dopravné kategórie	16688	cesta III. triedy č.2132
VZO-3	dopravné kategórie	21861	cesta III. triedy č.2145

Bilancia zariadení a opatrení pre ostatné verejnoprospešné stavby

Označenie opatrenia	Typ	Výmera (m ²)	Poznámka
VZO-4	pohrebisko	3030	cintorín
VZO-9	IBV	109405	Individualna bytová výstavba
VZO-5	objekt obecnej infraštruktúry	828	Obecný úrad, dom smútku
VZO-6	objekty sieťových odvetví	-----	Prenosová sieť
VZO-7	objekty sieťových odvetví	-----	Rozvodná sieť
VZO-8	objekty sieťových odvetví	-----	Telekomunikačná sieť
VZO-2	objekty kanalizačnej siete	-----	Kanalizačná sieť

3.6. Bilancie výmer

Prehľad potreby výmery pre spoločné a verejné zariadenia a opatrenia

Označenie opatrenia	Výmera (m ²)
SZO ekologického charakteru	156688
SZO protierozného charakteru	47148
SZO vodohospodárskeho charakteru	65565
SZO komunikačného charakteru	75178
Verejné zariadenia a opatrenia	49085
Spolu:	393664

Prehľad vlastníctva podľa aktualizovaného RPS

Kod krytia	Vlastník alebo správca	Výmera v m ²
1	Pôvodné neknihované pozemky vo vlastníctve SR v správe SPF	115678
2	Pôvodné neknihované pozemky vo vlastníctve SR v správe Lesy SR	11717
3	Pôvodné neknihované pozemky vo vlastníctve obce Diaková	1580
4	a/ Pôvodné pozemky štátu v správe SPF	1284
	b/ Pôvodné pozemky štátu v správe Lesy SR	0
	c/ Pôvodné pozemky štátu v správe SVP	166
5	a/Pôvodné pozemky vo vlastníctve obce Záborie	11575
	b/ Pôvodné pozemky vo vlastníctve obce Diaková	1208
6	Pôvodné pozemky vo vlastníctve iných právnických subjektov zahrnutých do VZO	0
Spolu		143208

Na vykrytie celej výmery potrebnej na spoločné zariadenia a opatrenia a verejné zariadenia nemáme dostatok zdrojov. Z tohto dôvodu sme zadefinovali za prioritné pokrytie výmery na:

- komunikačné zariadenia (navrhnuté poľné cesty),
- verejné zariadenia (cintorín, pozemok obecného úradu, domu smútku a štátne cesty III.triedy)
- vodohospodárske opatrenia (potok Cedron so svojimi brehmi, močiare)

Na ich pokrytie potrebujeme 18,9061 ha, čo dosiahneme príspevkom vlastníkov vo výške 0,96% výmery každého vlastníka. Spoločné zariadenia a opatrenia ekologického a protierozného charakteru navrhujeme ponechať vo vlastníctve pôvodných vlastníkov prípadne ich dať do vlastníctva pozemkového spoločenstva Komposesorát Záborie.

Tabuľka krytia výmery SZO, VZO a stavieb vo vlastníctve štátu, obce a VÚC												
Zariadenia a opatrenia	Potrebná výmera (m ²)	Kód krytia (m ²)										Príspevok vlastníkov (m ²)
		1	2	3	4A	4B	4C	4D	5A	5B	6	
SZO komunikačné_poľné cesty	70268	13014	6807	1580					1039	1208		46620
SZO komunikačné_lesné cesty	4910		4910									0
SZO protierózne	0											0
SZO vodohospodárske	65565	65399						166				0
SZO ekologické	0											0
SZO spolu	140743	78413	11717	1580				166	1039	1208		46620
VZO na rekreáciu	6678								6678			
VZO na šport	0											
VZO na dodávku pitnej vody	0											0
VZO na čistenie odpad.vôd	0											
VZO pre skládkovanie	0											
VZO dopravného charakteru	38549	37265			1284							0
VZO vodohosp. charakteru	0											
VZO verejnoprospešné (IO)	828								828			0
VZO verejnoprospešné (POHR)	3030								3030			0
VZO verejnoprospešné (Tel)												0
VZO spolu	49085	37265			1284				10536			
Vlastníctvo po projekte												
Percentuálny príspevok vlastníkov na SZO												0,96%

3.7. Prílohy

Účelová mapa:	Návrh komunikačných zariadení a opatrení
Účelová mapa:	Návrh protieróznych zariadení a opatrení
Účelová mapa:	Návrh vodohospodárskych zariadení a opatrení
Účelová mapa:	Návrh ekologických a krajínovotvorných zariadení a opatrení
Účelová mapa:	Návrh verejných zariadení a opatrení

„financované z prostriedkov EPFRV 2014-2020“

Zhotoviteľ SGS Holding, a.s., M.Hodžu 1072/9, Banská Bystrica, IČO 45406081	Kraj	Žilinský	Okres	Martin	Obec	Záborie	
	Katastrálne územie	Záborie	Názov projektu pozemkových úprav	PPÚ Záborie	Správny orgán:	OÚ Martin odbor pozemkový a lesný	
	Názov etapy	Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav				Začiatok prác	06/2021
	Názov grafickej časti	Mapa funkčného usporiadania územia				Koniec prác	03/2022
Vyhotovil		Oprávnený projektant		Autorizačne overil			
Dňa:	Meno a priezvisko:	Dňa:	Meno a priezvisko:	Dňa:	Meno a priezvisko:		
	JTSK	14.3.2022	Ing. Eva Jadroňová	14.3.2022	Ing. Eva Jadroňová		
Súradnicový systém	JTSK	Overené držiteľom oprávnenia na projektovanie pozemkových úprav podľa § 25a zákona č. 330/1991 Zb.		Autorizačne overené podľa § 7 zákona NR SR č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii			
Výškový systém	BpV						
Mierka	1:10000						
Formát	A2						
Číslo časti / počet častí	1	<i>pečiatka a podpis</i>		<i>pečiatka a podpis</i>			

Doložka o autorizácii

Tento listinný rovnopis elektronického úradného dokumentu bol vyhotovený podľa vyhlášky č. 85/2018 Z. z. Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu z 12. marca 2018, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vyhotovenia a náležitostiach listinného rovnopisu elektronického úradného dokumentu.

Údaje elektronického úradného dokumentu

Názov: [Zverejnenie všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v k.ú.:
ZÁBORIE,]
Identifikátor: OU-MT-PLO1-2022/000507-0019220/2022

Autorizácia elektronického úradného dokumentu

Dokument autorizoval: Dusan Dobos
Oprávnenie: 1109 Veduci odboru okresneho uradu
Zastupovaná osoba: Okresny urad Martin
Spôsob autorizácie: Kvalifikovaný mandátny certifikát
Dátum a čas autorizácie: 06.04.2022 09:25:12
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky: 06.04.2022 09:28:44
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:
OU-MT-PLO1-2022/000507-0019220/2022

Autorizácia prílohy elektronického úradného dokumentu

Dokument autorizoval: Dusan Dobos
Oprávnenie: Veduci odboru okresneho uradu
Zastupovaná osoba: Okresny urad Martin
Spôsob autorizácie: Kvalifikovaný mandátny certifikát
Dátum a čas autorizácie: 06.04.2022 09:26:08
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky: 06.04.2022 09:28:49
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:
OU-MT-PLO1-2022/000507-0019220/2022-P001

Autorizácia prílohy elektronického úradného dokumentu

Dokument autorizoval: Dusan Dobos
Oprávnenie: Veduci odboru okresneho uradu
Zastupovaná osoba: Okresny urad Martin
Spôsob autorizácie: Kvalifikovaný mandátny certifikát
Dátum a čas autorizácie: 06.04.2022 09:27:18
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky: 06.04.2022 09:28:55
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:
OU-MT-PLO1-2022/000507-0019220/2022-P002

Autorizácia prílohy elektronického úradného dokumentu

Dokument autorizoval:	Dusan Dobos
Oprávenenie:	Veduci odboru okresneho uradu
Zastupovaná osoba:	Okresny urad Martin
Spôsob autorizácie:	Kvalifikovaný mandátny certifikát
Dátum a čas autorizácie:	06.04.2022 09:28:14
Dátum a čas vystavenia časovej pečiatky:	06.04.2022 09:29:01
Označenie listov, na ktoré sa autorizácia vzťahuje:	OU-MT-PLO1-2022/000507-0019220/2022-P003

Informácia o vyhotovení doložky o autorizácii

Doložku vyhotovil:	Ing. Daniel Rusnák
Funkcia alebo pracovné zaradenie:	Referent
Označenie orgánu:	Okresný úrad Martin IČO: 00151866
Dátum vytvorenia doložky:	06.04.2022
Podpis a pečiatka:	